

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ
ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ»

ΚΑΡΑΓΓΕΛΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ
ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ
ΚΟΥΨΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΝΙΚ. ΔΗΜΑΡΑΣ
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΔΡ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡΑ, 2012

**«Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ»**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	10
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ.....	10
1.1 ΕΝΝΟΜΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ-ΔΗΛΩΣΗ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ.....	10
1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ	10
1.3 ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΥΝΙΣΤΟΥΝ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ.....	11
1.4 ΕΙΔΗ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΩΝ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	15
ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ	15
2.1 ΈΝΝΟΙΑ	15
2.2 ΙΚΑΝΟΙ, ΑΝΙΚΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΑ ΙΚΑΝΟΙ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ	15
2.3 ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	20
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ	20
3.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΝΟΙΑΣ	20
3.2 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ.....	22
3.3 ΑΜΕΣΗ – ΕΜΜΕΣΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ.....	24
3.4 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ & ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ....	28
3.5 ΑΝΕΚΚΛΗΤΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ – ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.....	29
3.6 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ	33

3.7 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ	34
3.8 ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ - ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ – ΠΛΑΣΤΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ	35
3.9 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΗ.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	39
Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ...	39
ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	39
4.1 ΠΩΣ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ	39
4.2 ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΔΙΚΗΓΟΡΟ Ή ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟ.	44
4.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ.	44
4.4 ΤΥΠΟΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.....	45
4.5 ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ, ΈΚΤΑΣΗ, ΔΙΑΡΚΕΙΑ.....	45
4.6 ΠΟΤΕ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ.	46
4.7 ΠΟΤΕ ΠΑΥΕΙ Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ.	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	47
ΕΙΔΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.....	47
5.1 ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ	47
5.2 ΚΑΘ’ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ Ή ΜΕΤΑΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ.	48
5.3 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΝΤΟΛΗ	49
5.4 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΤ’ ΑΡΘΡΟ 216 Α.Κ. ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	51
ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ. ..	51
6.1 ΤΟ ΠΡΟΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΟΜΕΝΟΥ.....	51
6.2 ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.....	52

6.3 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.....	56
6.4 ΑΜΕΤΑΚΛΗΤΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ:.....	57
6.5 ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ, ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΤΑΚΛΗΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.....	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.....	62
ΑΚΥΡΩΣΙΜΕΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ	62
7.1 ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ.	62
7.2 ΠΩΣ ΕΠΕΡΧΕΤΑΙ Η ΑΚΥΡΩΣΗ.....	63
7.3 ΑΚΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΠΑΤΗΣ	64
7.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΚΥΡΩΣΕΩΣ	66
7.5 ΑΚΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΠΑΤΗΣ	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.....	76
(ΒΑΣΙΚΗ) ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ....	76
8.1 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΣΧΕΣΗ (CAUSA).....	76
8.2 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ.....	77
8.3 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.....	79
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	83
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	86

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πληρεξουσιότητα ως νομική έννοια είναι γνωστή και χρησιμοποιείται εδώ και αρκετούς αιώνες ήδη από την περίοδο του ρωμαϊκού δικαίου όπως και μεταγενέστερα κατά την ιουστινιάνεια περίοδο . Ωστόσο, η πληρεξουσιότητα δεν είχε ευθύς εξ' αρχής την σύγχρονη μορφή της. Μάλιστα, κατά το παρελθόν δεν αποτελούσε καν αυτοτελή θεσμό αλλά αυτό συνέβη στα νεότερα χρόνια μετά την αναγνώριση και επικράτηση του θεσμού της άμεσης αντιπροσώπευσης , του οποίου τις αδυναμίες κλήθηκε να καλύψει.

Στις μέρες μας η πληρεξουσιότητα χρησιμοποιείται αναμφισβήτητα σε μεγάλο βαθμό στις καθημερινές μας συναλλαγές. Και αυτό, διότι αποτελεί το βοηθητικό μέσο για την κατάρτιση μίας σειράς δικαιπραξιών, οι οποίες διαφορετικά θα αντιμετώπιζαν προβλήματα κατά τη σύναψη τους λόγω αδυναμίας του αντιπροσωπευομένου να παρίσταται αυτοπροσώπως κατά την κατάρτιση της δικαιπραξίας.

Έτσι, μέσω του θεσμού της πληρεξουσιότητας δίνεται η δυνατότητα διενέργειας πράξεων για λογαριασμό ενός προσώπου (αντιπροσωπευόμενος) από έναν ή περισσότερους πληρεξούσιους της επιλογής του, τα δε αποτελέσματα των πράξεων αυτών επέρχονται στο πρόσωπο του αντιπροσωπευομένου. Η διευκόλυνση και η εξυπηρέτηση των συναλλαγών με την παράλληλη βέβαια προστασία των καλόπιστων τρίτων , αποτέλεσε το κύριο μέλημα του Έλληνα νομοθέτη, όταν προέβη στη θέσπιση των διατάξεων για την πληρεξουσιότητα. Η χορήγηση της πληρεξουσιότητας αποτελεί μία αυτοτελή και χωριστή πράξη, της οποίας το περιεχόμενο ποικίλλει ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σε κάθε περίπτωση σκοπό .

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δίκαιο είναι το σύνολο των γενικών κανόνων που ισχύουν σε συγκεκριμένη κοινωνία και ρυθμίζουν με τρόπο εξαναγκαστικό την κοινωνική συμβίωση. Το δίκαιο ταυτίζεται με το έργο της κρατικής νομοθετικής μηχανής μίας συγκεκριμένης πολιτείας και σε ορισμένο χρόνο, αδιάφορα αν οι κανόνες δικαίου ανταποκρίνονται ή όχι στο πνεύμα της δικαιοσύνης ή στο «κοινό» περί δικαίου αίσθημα.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΚΑΙΟΥ: Το δίκαιο εφαρμόζεται στην πράξη με δύο τρόπους:

1. Είτε εκούσια, δηλαδή με αυτόβουλη προσαρμογή της συμπεριφοράς των πολιτών σε αυτό,
2. Είτε αναγκαστικά, δηλαδή με την αναγκαστική συμμόρφωση των πολιτών στο περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων, υπό την απειλή επιβολής κυρώσεων ή ποινών.

ΚΥΡΙΕΣ ΠΗΓΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ:

1. **ΝΟΜΟΣ:** Ο ρυθμιστικός κανόνας δικαίου που θέτει η Πολιτεία με συγκεκριμένη διαδικασία. Κάθε νόμος αρχίζει να ισχύει 10 ημέρες μετά τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν προσδιορίζεται στο κείμενο αυτού διαφορετικός χρόνος έναρξης ισχύος του. Κάθε νόμος καταργείται με νεότερο νόμο. Ειδικότερος νόμος υπερισχύει γενικότερου νόμου.
2. **ΕΘΙΜΟ:** Η μακροχρόνια, ομοιόμορφη και συνειδητή συμπεριφορά των κοινωνιών, οι οποίοι έχουν την πεποίθηση ότι τηρώντας ένα έθιμο συμμορφώνονται προς κανόνα δικαίου.

ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: Το δίκαιο που ρυθμίζει τις έννομες σχέσεις μεταξύ ιδιωτών.

Α.Κ.: Αστικός Κώδικας: Κωδικοποιημένο νομοθέτημα του αστικού δικαίου.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ είναι η εξουσία που απονέμεται από το δίκαιο στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο για την ικανοποίηση των εννόμων συμφερόντων του.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΥ είναι τα φυσικά πρόσωπα και τα νομικά πρόσωπα:

1. ΦΥΣΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ είναι κάθε άνθρωπος.
2. ΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ είναι η ένωση περισσοτέρων προσώπων που επιδιώκουν έναν κοινό σκοπό (π.χ. σωματείο, εταιρία). Το νομικό πρόσωπο ιδρύεται οπωσδήποτε με έγγραφη πράξη, που ονομάζεται «καταστατικό». Με την ίδρυση του αποκτά δική του βούληση και νομική προσωπικότητα. Διαθέτει όργανα υποχρεωτικά (το διοικητικό συμβούλιο και τη γενική συνέλευση) και προαιρετικά όργανα (π.χ. πειθαρχικό συμβούλιο). Το νομικό πρόσωπο ευθύνεται για τις πράξεις των ατόμων που το αντιπροσωπεύουν, μόνο όταν η πράξη ή παράλειψη έγινε κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους ανατέθηκαν.

ΕΝΝΟΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ: Κάθε εκδήλωση της προσωπικής, κοινωνικής, επαγγελματικής ή πνευματικής δραστηριότητας του ατόμου. Εδώ εμπίπτει και η τιμή και αξιοπρέπεια του ατόμου. Η προσβολή της προσωπικότητας επισύρει κυρώσεις και η ελεύθερη ανάπτυξη της αποτελεί μέριμνα του Κράτους (άρθρο 5 Συντάγματος).

ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΥ – ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ:

ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΥ: Η ικανότητα κάθε προσώπου να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Την ικανότητα αυτή αποκτούν:

1. Κάθε άνθρωπος με την γέννηση του, ανεξάρτητα από το φύλο, την πνευματική ή σωματική ικανότητα του, την ευφυΐα ή άλλα κριτήρια.
2. Το κυοφορούμενο πρόσωπο, εφόσον γεννηθεί ζωντανό.

ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ: Η ικανότητα του προσώπου να δηλώσει αυτοδύναμα τη βούληση του προκειμένου να επέλθουν νομικά αποτελέσματα – αλλαγές στον εξωτερικό κόσμο, δηλαδή προκειμένου να προβεί σε σύνταξη δικαιοπραξίας. Σύμφωνα με το άρθρο 127 Α.Κ., οι ενήλικοι (δηλαδή όσοι συμπλήρωσαν το 18^ο έτος της ηλικίας τους) είναι «ικανοί για κάθε δικαιοπραξία».

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ είναι η κατάσταση στην οποία τίθεται ένα πρόσωπο με δικαστική απόφαση, κατά τη διάρκεια της οποίας, είτε είναι ανίκανο για όλες ή για ορισμένες δικαιοπραξίες, είτε για να δικαιοπρακτήσει απαιτείται σε όλες ή σε ορισμένες περιπτώσεις η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη του.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ: Η δήλωση βούλησης ενός προσώπου, το οποίο επιδιώκει ενσυνείδητα να επέλθει, με τη συνδρομή των όρων του νόμου, η παραγωγή μίας έννομης συνέπειας. Ως έννομη συνέπεια θεωρείται η ίδρυση, η αλλοίωση ή κατάργηση ορισμένης έννομης σχέσης.

ΑΡΧΗ ΑΤΥΠΟΥ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΩΝ: Ο ΑΚ (άρθρο 158) καθιερώνει την αρχή του ατύπου των δικαιοπραξιών, δηλαδή για την έγκυρη κατάρτιση μιας δικαιοπραξίας δεν απαιτείται κατά κανόνα η τήρηση ορισμένου τύπου (π.χ. συμβολαιογραφικό έγγραφο).

Ως τύπος εννοείται:

Α) Το ιδιωτικό έγγραφο,

Β) Το συμβολαιογραφικό έγγραφο,

Γ) Έκθεση που συντάσσεται από αρμόδια αρχή μετά από σχετική δήλωση.

Σε ορισμένες δικαιοπραξίες απαιτείται κατ' εξαίρεση η τήρηση ορισμένου τύπου, διαφορετικά είναι απόλυτα άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ

1.1 ΕΝΝΟΜΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ-ΔΗΛΩΣΗ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ

Οι βιοτικές σχέσεις, που ρυθμίζει το δίκαιο, καλούνται έννομες σχέσεις. Έννομη σχέση είναι π.χ. η πώληση, η μίσθωση, το δάνειο, η σύμβαση εργασίας. Οι έννομες σχέσεις δημιουργούνται από τη βούληση των προσώπων. Το πρόσωπο αποφασίζει να αγοράσει ή να πωλήσει κάτι. Αφού αποφασίσει, πρέπει να εκφράσει, να εξωτερικεύσει τη βούληση του. Η εξωτερίκευση της βούλησης του γίνεται με τη δήλωση. Η δήλωση αυτή καλείται στο δίκαιο δήλωση βουλήσεως. Η δήλωση βουλήσεως αποτελεί ουσιώδες μέρος της δικαιοπραξίας¹.

1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ

Δικαιοπραξία είναι η δήλωση (ιδιωτικής) βουλήσεως η οποία κατευθύνεται στην παραγωγή ηθελημένων εννόμων αποτελεσμάτων που επέρχονται όταν συντρέξουν και άλλα γεγονότα (προβλεπόμενα από τον νόμο ή από τον ίδιο τον δικαιοπρακτούντα).

Η δικαιοπραξία αποτελείται, κατά συνέπεια, όχι μόνο από δήλωση ή δηλώσεις βούλησης, αλλά ενδεχομένως και από άλλα γεγονότα (νομικά), που είναι αναγκαία για να επέλθει το έννομο αποτέλεσμα τους.

Χαρακτηριστικό επίσης γνώρισμα της δικαιοπραξίας είναι ότι τα έννομα αποτελέσματα της είναι τα ηθελημένα, δηλαδή αυτά που θέλησε εκείνος ή εκείνοι που κατάρτισαν τη δικαιοπραξία².

¹ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

² ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *ΒΑΣΙΚΕΣ ΈΝΝΟΙΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ)*, ΑΘΗΝΑ 1993

1.3 ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΥΝΙΣΤΟΥΝ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ

Υπάρχουν δίκαιες πράξεις που δεν συνιστούν δικαιοπραξίες. Αυτές οι πράξεις είναι δύο ειδών: οι οιονεί δικαιοπραξίες και οι υλικές πράξεις

Οιονεί δικαιοπραξίες είναι οι πράξεις που αν και περιέχουν δήλωση βούλησης, έχουν ως χαρακτηριστικό τους ότι τα έννομα αποτελέσματα τους παράγονται απευθείας από το νόμο και δεν εξαρτώνται από τη θέληση αυτού ή αυτών που τις έκαναν. Π.χ. Αν ειδοποιήσω το μισθωτή της κατοικίας μου να καταβάλλει το μίσθωμα, η βούληση μου κατευθύνεται στην είσπραξη του μισθώματος και μόνο. Η ειδοποίηση όμως καθεαυτή είναι πράξη δικαίου με στενή έννοια και από τη στιγμή που τον ειδοποίησα, αν δεν καταβάλλει το μίσθωμα, περιέρχεται σε υπερημερία με πολλαπλές περαιτέρω συνέπειες γι' αυτόν, όπως π.χ. πληρωμή τόκων, χωρίς όμως τα επιπλέον αυτά αποτελέσματα να ήταν στις προθέσεις μου όταν δήλωνα τη βούληση μου³.

Υλικές πράξεις είναι πράξεις με τις οποίες ο νόμος συνδέει ορισμένα αποτελέσματα, παρόλο που δεν περιέχουν δήλωση βούλησης. Στις πράξεις αυτές μπορεί να προβαίνει και ανίκανο δικαιοπρακτικά πρόσωπο αφού δεν απαιτείται γι' αυτές δήλωση βούλησης. Π.χ. Η συγγραφή ενός λογοτεχνικού έργου ή μια μουσική σύνθεση έχουν ως συνέπεια ότι ο δημιουργός τους αποκτά δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας πάνω σε αυτά (δικαίωμα στα προϊόντα της διάνοιας), ακόμη κι αν δεν γνώριζε ότι ως δημιουργός αποκτά τέτοιο δικαίωμα⁴.

³ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *ΒΑΣΙΚΕΣ ΈΝΝΟΙΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ)*, ΑΘΗΝΑ 1993

⁴ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

1.4 ΕΙΔΗ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΩΝ

Οι διάφοροι τύποι δικαιοπραξιών που αναγνωρίζονται από την έννομη τάξη παρουσιάζουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά. Με βάση τα

κοινά χαρακτηριστικά αυτά είναι δυνατή η κατάταξη τους σε κατηγορίες-τα είδη των δικαιοπραξιών. Η κατάταξη των δικαιοπραξιών σε είδη μπορεί να ποικίλλει κατά συγγραφέα, ανάλογα με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται.

Εν τούτοις, υπάρχουν ορισμένα είδη δικαιοπραξιών τα οποία είναι γενικά αποδεκτά, ακριβώς λόγω της ενότητας των χρησιμοποιούμενων κριτηρίων.

Βασικά κριτήρια για τη διάκριση των ειδών των δικαιοπραξιών είναι ο αριθμός των προσώπων που μετέχουν σε μια δικαιοπραξία, ο σκοπός και το περιεχόμενο της δικαιοπραξίας. Εκτός από τα κριτήρια αυτά, μπορούμε να διακρίνουμε τις δικαιοπραξίες σε είδη χρησιμοποιώντας και άλλα κριτήρια, π.χ. τον απαιτούμενο τύπο⁵.

Οι δικαιοπραξίες διακρίνονται αφενός σε *επαχθείς* και *χαριστικές* αφετέρου σε *μονομερείς*, *διμερείς* και *πολυμερείς*, οι τελευταίες σε *αμφοτεροβαρείς* και *ετεροβαρείς* και τέλος οι *πανηγυρικές*.

Επαχθής δικαιοπραξία: Ονομάζεται εκείνη στην οποία ο καταρτίζων αυτήν προσβλέπει σε αντιπαροχή (π.χ. πώληση, μίσθωση).

Χαριστική δικαιοπραξία: Ονομάζεται εκείνη στην οποία ο καταρτίζων δεν αποβλέπει σε αντάλλαγμα (π.χ. δωρεά).

Μονομερής δικαιοπραξία: Ονομάζεται εκείνη που καταρτίζεται με τη δήλωση της βούλησης ενός προσώπου και δεν απαιτεί αποδοχή από άλλο μέρος. Τέτοιες περιπτώσεις είναι η πληρεξουσιότητα, η διαθήκη καθώς και η καταγγελία σύμβασης.

⁵ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

Μονομερής απευθυντέα είναι η δικαιοπραξία, η οποία πρέπει να περιέλθει σε αυτόν προς τον οποίο απευθύνεται, προκειμένου να επέλθουν τα έννομα αποτελέσματά της (π.χ. καταγγελία)

Μονομερής μη απευθυντέα είναι η δικαιοπραξία, η οποία δε χρειάζεται να περιέλθει σε αυτόν προς τον οποίον απευθύνεται προκειμένου να επέλθουν τα έννομα αποτελέσματά της (π.χ. διαθήκη)

Διμερής δικαιοπραξία ή Σύμβαση: Ονομάζεται εκείνη που καταρτίζεται δια της δήλωσης της βούλησης δύο ή περισσοτέρων προσώπων, που παρίστανται και ενεργούν από αντίθετα συμφέροντα. Αυτό το είδος δικαιοπραξίας ονομάζεται γενικότερα *σύμβαση*.

Πολυμερής δικαιοπραξία: ονομάζεται η δικαιοπραξία που καταρτίζεται από πολλούς που ενεργούν όμως προς κοινό συμφέρον (π.χ. σύσταση εταιρείας)⁶.

Αμφοτεροβαρής σύμβαση: Ονομάζεται η δικαιοπραξία που δημιουργεί αμφοτέρωθεν δικαιώματα και υποχρεώσεις. Για παράδειγμα, σε μια αγοραπωλησία γεννάται στον πωλητή το δικαίωμα της λήψης του τιμήματος και η υποχρέωση της παράδοσης του πράγματος, στον δε αγοραστή το δικαίωμα της λήψης του πράγματος και η υποχρέωση της καταβολής του τιμήματος στον πωλητή.

Ετεροβαρής σύμβαση: Ονομάζεται εκείνη που γεννά υποχρέωση στον έναν μόνο των συμβαλλομένων και που αντιστοιχεί στο δικαίωμα του άλλου. Για παράδειγμα, σε περίπτωση δανείου ο οφειλέτης έχει την υποχρέωση να καταβάλει το οφειλόμενο ποσό και κανένα δικαίωμα και ομοίως ο δανειστής μόνο το δικαίωμα να απαιτήσει το οφειλόμενο ποσό και καμία υποχρέωση έναντι του οφειλέτη.

⁶ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ)*, ΑΘΗΝΑ 1993

Πανηγυρική δικαιοπραξία: Ονομάζεται εκείνη για την οποία ο Νόμος ορίζει ειδικό τύπο για την κατάρτιση της, π.χ. συμβόλαιο, περγαμηνή κ.λπ⁷.

⁷ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ)*, ΑΘΗΝΑ 1983

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

2.1 ΈΝΝΟΙΑ

Ικανότητα για δικαιοπραξία ή δικαιοπρακτική ικανότητα είναι η ικανότητα του προσώπου να αποκτά δικαιώματα και υποχρεώσεις με τη δήλωση βουλήσεως του. Η δικαιοπρακτική ικανότητα δεν πρέπει να συγχέεται με την ικανότητα δικαίου, δηλαδή την ικανότητα του προσώπου να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, διότι για παράδειγμα ικανότητα δικαίου έχει και ο κυοφορούμενος, ενώ δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα⁸.

2.2 ΙΚΑΝΟΙ, ΑΝΙΚΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΑ ΙΚΑΝΟΙ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

ΙΚΑΝΟΙ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

Πλήρως ικανοί για δικαιοπραξία είναι όσοι συμπλήρωσαν το 18ο έτος της ηλικίας τους και είναι ώριμοι πνευματικά και ψυχικά υγιείς.

ΑΝΙΚΑΝΟΙ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

Ανίκανοι για δικαιοπραξία είναι:

- α) όποιος δεν έχει συμπληρώσει το 10ο έτος της ηλικίας του και
- β) όποιος βρίσκεται σε δικαστική ή σε νόμιμη απαγόρευση⁹.

Σε δικαστική απαγόρευση υποβάλλεται:

⁸ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

⁹ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

Όποιος αδυνατεί να φροντίζει τον εαυτό του ή την περιουσία του επειδή πάσχει από μόνιμη πνευματική ασθένεια που αποκλείει την χρήση του λογικού.

Όποιος αδυνατεί να φροντίζει τον εαυτό του ή την περιουσία του επειδή πάσχει από σωματική αναπηρία, ιδίως επειδή έχει γεννηθεί κουφός ή τυφλός ή άλαλος.

Σε νόμιμη απαγόρευση ευρίσκεται όποιος καταδικάστηκε για κακούργημα αφότου η απόφαση γίνει τελεσίδικη και όσο διαρκεί η ποινή¹⁰.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΑ ΙΚΑΝΟΙ ΓΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

Περιορισμένα ικανοί για δικαιοπραξία είναι:

α) Οι ανήλικοι που συμπλήρωσαν το 10 έτος της ηλικίας τους και οι οποίοι είναι ικανοί για δικαιοπραξία, από την οποία αποκτούν απλώς και μόνο έννομο όφελος.

β) Οι ανήλικοι που συμπλήρωσαν το 14^ο έτος της ηλικίας τους μπορούν να διαθέτουν ελεύθερα κάθε τι που κερδίζουν από την προσωπική τους εργασία ή που τους δόθηκε για να το χρησιμοποιούν ή για να το διαθέτουν ελεύθερα.

γ) Οι ανήλικοι που συμπλήρωσαν το 15^ο έτος της ηλικίας τους μπορούν, με την γενική συναίνεση των προσώπων που ασκούν την επιμέλεια τους, να συνάψουν σύμβαση εργασίας ως εργαζόμενοι.

δ) Οι έγγαμοι ανήλικοι μπορούν να επιχειρούν μόνοι τους κάθε δικαιοπραξία απαραίτητη για να συντηρούν ή να βελτιώνουν την περιουσία τους ή για να αντιμετωπίζουν τις ανάγκες της προσωπικής τους συντήρησης και εκπαίδευσης, καθώς και τις τρέχουσες ανάγκες της οικογένειάς τους. Μπορούν επίσης: 1. να εκμισθώνουν μόνοι τους τα

¹⁰ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ)*, ΑΘΗΝΑ 1993

ακίνητα τους, αστικά, ή αγροτικά, το πολύ για μια εξαετία 2. να εισπράττουν μόνοι τους εισοδήματα από την περιουσία τους, 3. να διεξάγουν μόνοι τους κάθε δίκη σχετική με τις παραπάνω δικαιοπραξίες.

ε) Όποιοι βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση.

2.3 ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Ο νόμος 2447/1996, μεταρρύθμισε και αναμόρφωσε σημαντικούς θεσμούς του οικογενειακού δικαίου και καθιέρωσε στη νομοθεσία μας το θεσμό της δικαστικής συμπαράστασης.

Το θεσμικό πρότυπο της δικαστικής συμπαράστασης βελτίωσε το δίκαιο της αστικής προστασίας με παράλληλο σεβασμό της προσωπικότητας εκείνων των ενηλίκων ατόμων, τα οποία βρίσκονται, για λόγους πέρα από τη βούληση τους, σε κατάσταση αδυναμίας να φροντίσουν τα ίδια για τα προσωπικά και περιουσιακά τους συμφέροντα ενώ, παράλληλα, εκφράζεται σε νομοθετικό πεδίο η συνταγματικά κατοχυρωμένη (βλ. *Σύνταγμ. άρθρο 21 παρ.3*) κρατική μέριμνα (βλ. *N 2071/1992 άρθρο 91 παρ.1*)

Ειδικότερα, ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης αντικατέστησε τους θεσμούς της δικαστικής και νόμιμης απαγόρευσης και της δικαστικής αντίληψης. Με τις διατάξεις του παρασχέθηκε ευρύτατη εξουσία στο δικαστή και θεσπίστηκαν σοβαροί περιορισμοί, όσον αφορά το βαθμό στέρησης της δικαιοπρακτικής ικανότητας του πάσχοντος προσώπου, ανάλογα με την ατομική του περίπτωση. Επιπλέον, ο τρόπος συμπεριφοράς απέναντι στα πρόσωπα που υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση έχει ως κεντρικό άξονά του τις ανθρωπιστικές ιδέες του σεβασμού της προσωπικότητας και της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας.

Όσον αφορά ειδικότερα τους ενήλικες ψυχικά πάσχοντες, με το νόμο 2447/1996 βελτιώθηκε σημαντικά η σχετική νομοθεσία μας με την προσαρμογή της στα νεότερα διδάγματα της ψυχιατρικής επιστήμης. Η νομοθετική αυτή ρύθμιση ήταν αναγκαία, γιατί τη σημερινή εποχή αφενός η τάση "αποασυλοποίησης" των ψυχιατρικών μονάδων και αφετέρου η έντονη προσπάθεια που καταβάλλεται για ψυχοκοινωνική αποκατάσταση των ψυχικά διαταραγμένων ατόμων μας οδηγεί σε μια νέα αντιμετώπιση των ψυχικά πασχόντων ατόμων.

Το όλο πνεύμα, επομένως, του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης είναι τέτοιο που αντιμετωπίζει τους πάσχοντες ως άτομα που έχουν ανάγκη προστασίας καθώς και, το αυτονόητο, πως δεν υστερούν από άποψη ανθρώπινης αξίας έναντι των υγιών. Διαπνέεται παράλληλα από τις ανθρωπιστικές ιδέες του σεβασμού της προσωπικότητας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ιδέες που αποτελούν το επίκεντρο ενός γενικότερου προβληματισμού, ο οποίος έχει ξεκινήσει πριν τριάντα χρόνια σε διεθνές επίπεδο και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

Παλαιότερα, ο προβληματισμός γύρω από το σεβασμό και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ψυχικά πασχόντων προσώπων αναφερόταν σε συγκεκριμένα μόνο πεδία, όπως αυτό της αφαίρεσης της προσωπικής τους ελευθερίας με τον εγκλεισμό τους ή της ακούσιας υποβολής τους σε θεραπεία. Σήμερα, ο προβληματισμός αυτός έχει επεκταθεί σε όλο το πλέγμα των αστικών έννομων σχέσεων των προσώπων αυτών και έχει ως βάση την προστασία της προσωπικότητάς τους σε κάθε περίπτωση, ακόμη και όταν πρόκειται να ληφθούν μέτρα προς όφελος τους καθώς και στην ενεργοποίηση θεσμών κοινωνικού δικαίου, με σκοπό την ενεργό ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία.

Αυτή η διεθνής τάση και φιλοσοφία αποτυπώνεται με σαφήνεια στην παράγραφο 6 του άρθρου 21 του Συντάγματος μας, συμφωνά με το

οποίο στα άτομα με αναπηρίες κάθε μορφής αναγνωρίζεται ένα νέο, ειδικό, θεμελιώδες και κοινωνικό δικαίωμα για απόλαυση μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή.

Έτσι, λοιπόν, οι ψυχικά ασθενείς δεν είναι πια αντικείμενα προστασίας, αλλά ισότιμα με τους υγιείς υποκείμενα, απολαμβάνοντας κι αυτά τις ίδιες εγγυήσεις σεβασμού της προσωπικότητάς τους.

Δυστυχώς, όμως, ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης δεν μπόρεσε να λειτουργήσει, όπως τουλάχιστον τον εμπνεύστηκε ο νομοθέτης, εξαιτίας της μη συγκρότησης των προβλεπομένων από το νόμο 2447/1996 Κοινωνικών Υπηρεσιών. Απόρροια της μη σύστασης των ανωτέρω υπηρεσιών είναι το γεγονός ότι μέχρι και σήμερα ο θεσμός της δικαστικής συμπαράστασης δεν έχει τύχει της δέουσας αντιμετώπισης από την ελληνική κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

3.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΝΟΙΑΣ

Πληρεξουσιότητα είναι η μονομερής δικαιοπραξία με την οποία παρέχεται η εξουσία για αντιπροσώπευση, δηλαδή για την κατάρτιση δικαιοπραξιών για λογαριασμό και στο όνομα του αντιπροσωπευόμενου. Το έγγραφο με το οποίο παρέχεται η εξουσία για αντιπροσώπευση ονομάζεται πληρεξούσιο ή εξουσιοδότηση. Παρέχεται με δήλωση είτε προς τον αντιπρόσωπο είτε προς τον τρίτο με τον οποίο επιχειρείται η δικαιοπραξία. Η δήλωση αυτή υπόκειται συνήθως στον τύπο της δικαιοπραξίας για την οποία δόθηκε η εξουσία για αντιπροσώπευση

Η δήλωση του αντιπροσωπευόμενου προς τον εξουσιοδοτούμενο (πληρεξουσιότητα), για να είναι έγκυρη η εν συνεχεία καταρτισθείσα μεταξύ του αντιπροσώπου και του τρίτου σύμβαση προσυμφώνου, με την οποία ο αντιπρόσωπος υπόσχεται, στο όνομα του αντιπροσωπευόμενου, ότι ο τελευταίος υποχρεούται να μεταβιβάσει στον τρίτο ορισμένο ακίνητο, πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου, που απαιτείται για την κατάρτιση της κυρίας σύμβασης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 217 εδ. β, 158, 159 εδ. α και 180 ΑΚ, οι οποίες αποσκοπούν τόσο στην προστασία του δικαιοπρακτούντος αντιπροσωπευόμενου, στο όνομα και για λογαριασμό του οποίου ενήργησε ο άμεσος αυτού αντιπρόσωπος, όσο και στην προστασία των συναλλαγών (Ολ. ΑΠ 19/2003)¹¹.

Η επιφύλαξη της ΑΚ 217 παρ. 2 ("εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο") δεν εννοεί ιδιωτική συμφωνία μη τήρησης του (από διάταξη

¹¹ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

νόμου προβλεπόμενου) τύπου της πληρεξουσιότητας, διότι οι διατάξεις που επιβάλλουν συστατικό τύπο, άρα, για την ταυτότητα του λόγου, και η ΑΚ 217 παρ. 2, που αναφέρεται στον σκοπό του τύπου της επιχειρητέας από τον πληρεξούσιο δικαιοπραξίας, αποσκοπούν στην προστασία των συναλλασσομένων από εσπευσμένες και επιπόλαιες αποφάσεις, αλλά και στην ασφάλεια των συναλλαγών και είναι, συνεπώς, διατάξεις δημόσιας τάξης και δεν μπορούν να εκτοπισθούν από την ιδιωτική βούληση. Η εκδοχή αυτή δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι η διάταξη του άρθρου 217 παρ. 2 ΑΚ έχει εφαρμογή, όπως από αυτή προκύπτει, μόνον στην περί πληρεξουσιότητας μονομερή, δικαιοπραξία, η οποία είναι ίδια και αυτοτελής, όχι δε και στην διάφορη αυτής σύμβαση εντολής και αν ακόμη η τελευταία έχει ως περιεχόμενο την "εντολή για άμεση αντιπροσώπευση" στην κατάρτιση τυπικής δικαιοπραξίας και αν, δηλαδή, επί της συμβάσεως αυτής (εντολής) στηρίζεται η πληρεξουσιότητα. Και τούτο γιατί από τις διατάξεις των άρθρων 713 επ. ΑΚ συνάγεται ότι η εξώδικη εντολή (με σαφή δράση "προς τα έξω") είναι σύμβαση μη υποβαλλόμενη σε κάποιον τύπο και έχει ως μόνο δικαιοπρακτικό αποτέλεσμα την υποχρέωση του εντολοδόχου να διεξαγάγει την ανατεθείσα υπόθεση του εντολέα, οποιασδήποτε φύσης (είτε νομικής είτε υλικής), ενώ μόνο η πληρεξουσιότητα δίνει εξουσία "προς τα έξω", δηλαδή την εξουσία στον εντολοδόχο να ενεργήσει έναντι του τρίτου ως άμεσος αντιπρόσωπος του εντολέα, και εντεύθεν έπεται ότι η εντολή δεν εκτοπίζει ούτε καθιστά περιττή την πληρεξουσιότητα, αφού η τελευταία είναι η εξουσία με την οποία πρέπει απαραίτητως να είναι εφοδιασμένος ο αντιπρόσωπος - εντολοδόχος, ώστε οι υπό τούτου επιχειρούμενες στο όνομα του

αντιπροσωπευόμενου δικαιοπραξίες να ενεργούν απ' ευθείας υπέρ ή κατ' αυτού (Ολ.ΑΠ 104/1975)¹².

3.2 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η έννοια της σύμβασης, σε όλα τα δίκαια, είναι η ίδια. Δύο πρόσωπα συμβάλλονται όταν το ένα δηλώσει στο άλλο, βούληση, από τις οποίες καθεμιά τους έχει περιεχόμενο που ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της άλλης και, απ' αυτή τη σύμπτωση, προκαλείται το επιθυμητό έννομο αποτέλεσμα. Αν οι συμβαλλόμενοι, τη στιγμή που δηλώνουν (εξωτερικεύουν) τη βούλησή τους βρίσκονται καθένας τους στο έδαφος διαφορετικής πολιτείας, για το ζήτημα αν αυτή η εξωτερίκευση της επιθυμίας τους αποτελεί δήλωση της βούλησης και, σε καταφατική περίπτωση, αν, με τις δηλώσεις αυτές, καταρτίστηκε σύμβαση υποστηρίχτηκαν δύο απόψεις:

- Ø Σύμφωνα με την πρώτη, το ζήτημα αυτό θα το κρίνει το Δίκαιο της Πολιτείας,
- Ø Σύμφωνα με την άλλη άποψη, βάση της οποίας είναι η ορθή τάση (που τελευταία επικρατεί στους θεωρητικούς του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου) αποφυγής της διάσπασης της σχέσης και της εφαρμογής ενός δικαίου για όλες τις εκφάνσεις της, τόσο η δήλωση της βούλησης, όσο και η σύμπτωση των δηλώσεων της βούλησης, σαν αδιάσπαστα μέρη της όλης συναλλαγής, θα κριθούν από το δίκαιο που διέπει την συναλλαγή,

Απομένει να ερευνηθεί το δίκαιο που θα κρίνει (α) την νομική ενέργεια της πληρεξουσιότητας, (β) το περιεχόμενό της, (γ) τον τύπο της

¹² ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΈΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ), ΑΘΗΝΑ 1983

και (δ) το επιτρεπτό ή όχι της άμεσης αντιπροσώπευσης στην παραπάνω σχέση¹³.

Όλα τα δίκαια αναγνωρίζουν ότι άμεση αντιπροσώπευση είναι ο θεσμός, όπου κάποιο πρόσωπο δηλώνει σε άλλο βούληση, στο όνομα τρίτου προσώπου, με την πρόθεση ότι τα έννομα αποτελέσματα να υπάρξουν κατευθείαν στο τελευταίο πρόσωπο. Ο αντιπροσωπευόμενος παρέχει στον αντιπρόσωπο τη σχετική εξουσία με μονομερή δικαιοπραξία (την πληρεξουσιότητα), η οποία αναφέρεται στις σχέσεις του αντιπρόσωπου με τον τρίτο και γι' αυτό το κρίσιμο στη σχέση μεταξύ των τελευταίων προσώπων είναι ακριβώς η πληρεξουσιότητα. Κρατούσα είναι η γνώμη (την οποία υιοθετεί και το Δικαστήριο) ότι η πληρεξουσιότητα κρίνεται από το δίκαιο του Κράτους, στο έδαφος του οποίου δηλώνει ο πληρεξούσιος τη βούλησή του, για λογαριασμό του πληρεξουσιόδοτη ή, με άλλη, ταυτόσημη έκφραση, από το δίκαιο του Κράτους, στην περιοχή του οποίου ο πληρεξούσιος "επιχειρεί" τη δικαιοπραξία, για την οποία δόθηκε η πληρεξουσιότητα.

Το δίκαιο που διέπει τη δικαιοπραξία, για την οποία γίνεται η δήλωση της βούλησης από τον αντιπρόσωπο, θα κρίνει αν χρειάζεται να φτάσει ή όχι αυτή η δήλωση σε ένα άλλο πρόσωπο. Αντίθετα, την ύπαρξη, την έκταση και το περιεχόμενο της πληρεξουσιότητας θα κρίνει το δίκαιο του τόπου, όπου βρισκόταν ο πληρεξούσιος τη στιγμή που εξωτερίκευσε τη βούλησή του. Αν (υποθετικά) ήταν κρίσιμος ο τόπος που βρισκόταν το πρόσωπο, προς το οποίο ο αντιπρόσωπος εκδηλώνει τη βούλησή του, θα φτάναμε σε άτοπα αποτελέσματα, γιατί:

1) θα εφαρμοζόντουσαν διατάξεις ουσιαστικού δικαίου πριν προσδιοριστεί το εφαρμοστέο. Αυτό όμως είναι πρόδηλα αντίθετο στις

¹³ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *ΒΑΣΙΚΕΣ ΈΝΝΟΙΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ)*, ΑΘΗΝΑ 1993

βασικές αρχές που ισχύουν στο χώρο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές ο Δικαστής οφείλει να κινηθεί οπωσδήποτε πρώτα στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και μετά, βρίσκοντας, με βάση τους κανόνες του, το εφαρμοστέο δίκαιο, να εφαρμόσει τις διατάξεις του και

2) θα ίσχυε, χωρίς κανένα ειδικό λόγο, άλλο εφαρμοστέο δίκαιο αν η δικαιοπραξία ήταν μονομερής και άλλο αν ήταν σύμβαση¹⁴.

3.3 ΑΜΕΣΗ – ΕΜΜΕΣΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ

Από τις διατάξεις των άρθρων 211 και 212 ΑΚ συνάγεται ότι η άμεση αντιπροσώπευση διέπεται από την αρχή του εμφανούς, σύμφωνα προς την οποία, προκειμένου η δικαιοπραξία να επιφέρει τα αποτελέσματα αυτής στο πρόσωπο του αντιπροσωπευόμενου, απαιτείται ο αντιπρόσωπος κατά την επιχείρηση της δικαιοπραξίας να καταστήσει εμφανές στον τρίτο με τον οποίο συναλλάχθηκε, ότι δεν ενεργεί ιδίω ονόματι, αλλά επ' ονόματι, του αντιπροσωπευόμενου. Θα πρέπει δηλαδή να καθίσταται φανερό κατά την κατάρτιση της δικαιοπραξίας, ότι το υποκείμενο της δι' αυτής ιδρυόμενης εννόμου σχέσεως δεν είναι ο δικαιοπρακτών αντιπρόσωπος, αλλά ο αντιπροσωπευόμενος, στον οποίο αυτή αφορά.

Ειδικότερα, κατά το άρθρο 211 Α.Κ., δήλωση βούλησης από κάποιον (αντιπρόσωπο) στο όνομα άλλου (αντιπροσωπευόμενου) μέσα στα όρια της εξουσίας αντιπροσώπευσης ενεργεί αμέσως υπέρ και κατά του αντιπροσωπευόμενου, το αποτέλεσμα δε αυτό επέρχεται είτε η δήλωση γίνεται ρητά στο όνομα του αντιπροσωπευόμενου, είτε

¹⁴ ΚΛΑΒΑΝΙΔΟΥ, Η ΠΛΑΝΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ, 1991

συνάγεται από τις περιστάσεις ότι έγινε στο όνομά του. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 212 Α.Κ., αν δεν μπορεί να διαγνωσθεί ότι κάποιος ενεργεί στο όνομα άλλου, θεωρείται ότι ενεργεί στο δικό του όνομα. Σύμφωνα με το άρθρο 216 Α.Κ. η εξουσία αντιπροσώπευσης παρέχεται με τη σχετική δικαιοπραξία (πληρεξουσιότητα). Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγεται ότι:

α) για να ενεργήσει η δήλωση βουλήσεως αμέσως υπέρ και κατά του αντιπροσωπευόμενου, πρέπει ο αντιπρόσωπος να επιχειρήσει τη δικαιοπραξία στο όνομα εκείνου και να καταστήσει γνωστό σε αυτόν με τον οποίο συναλλάσσεται, ότι η ενέργεια από τη δικαιοπραξία θα παραχθεί όχι για τον εαυτό του, αλλά για τον αντιπροσωπευόμενο, πράγμα το οποίο, σε περίπτωση έλλειψης ρητής δήλωσης του αντιπροσώπου ότι ενεργεί στο όνομα του αντιπροσωπευόμενου μπορεί να συναχθεί και από τις περιστάσεις, και

β) αν δεν μπορεί να διαγνωσθεί ότι κάποιος ενεργεί στο όνομα άλλου θεωρείται ότι ενεργεί στο δικό του όνομα.

Δήλωση βουλήσεως, όπως τέτοια για σύναψη συμβάσεως, ή πράξη βουλήσεως, όπως τέτοια για διαπραγματεύσεις προς σύναψη συμβάσεως, από κάποιον, αποκαλούμενο αντιπρόσωπο, ακριβέστερα δε άμεσο αντιπρόσωπο, στο όνομα και για λογαριασμό άλλου, αποκαλούμενου αντιπροσωπευόμενου, μέσα στα όρια της εξουσίας αντιπροσωπεύσεως ενεργεί υπέρ και κατά του αντιπροσωπευόμενου. Εφαρμόζονται δε τα ως άνω αναλόγως και όταν η δήλωση ή πράξη βουλήσεως απευθύνεται προς τον αντιπρόσωπο¹⁵.

Η εξουσία αντιπροσωπεύσεως παρέχεται είτε με σχετική δικαιοπραξία, οπότε γίνεται λόγος για εκούσια αντιπροσώπευση, είτε με διάταξη νόμου. Στην εκούσια αντιπροσώπευση η εσωτερική σχέση

¹⁵ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και αντιπροσώπου συνίσταται συνήθως σε σύμβαση εντολής ή άλλη σύμβαση. Η γνώση πραγματικών περιστατικών που επιδρούν στη σύμβαση (ή γενικότερα στη δικαιοπραξία), καθώς και η επίδρασή τους στη σύμβαση (κλπ) κρίνονται από το πρόσωπο όχι του αντιπροσωπευόμενου αλλά του αντιπροσώπου. Έτσι, η από τον επί των διαπραγματεύσεων προς σύναψη συμβάσεως αντιπρόσωπο γνώση πραγματικού περιστατικού μέλλοντος να επιδράσει στη σύμβαση και βλαπτικού των συμφερόντων του αντιπροσωπευόμενου αποτελεί, κατά πλάσμα του νόμου, ταυτόχρονη όμοια γνώση και του αντιπροσωπευόμενου, που ακολούθως τυχαίνει να συνάπτει αυτοπροσώπως τη σύμβαση. Συνέπεια τούτου είναι ότι αποκλείεται ανατροπή της υπό αυτές τις συνθήκες συναπτόμενης συμβάσεως εξαιτίας του ότι κατά τη σύναψη αυτής ο αντιπροσωπευόμενος στην πραγματικότητα αγνοούσε την ύπαρξη του ως άνω περιστατικού, ή ακόμη και λόγω σχετικής εξαπατήσεώς του από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο, στην πραγματικότητα πίστευε στην ανυπαρξία τέτοιου περιστατικού¹⁶.

Την κατάσταση δε αυτή δεν την αλλάζει το ότι ενδεχομένως είτε ο αντιπροσωπευόμενος, μη έχοντας ενημερωθεί σχετικά από τον αντιπρόσωπο, δικαιούται έναντι αυτού σε αποζημίωση για πλημμελή εκτέλεση της υφιστάμενης στη μεταξύ τους εσωτερική σχέση συμβάσεως εντολής (άρθρ. 714 και 718 ΑΚ) ή άλλης συμβάσεως (άρθρ. 288 ΑΚ), είτε ο αντιπροσωπευόμενος πάντοτε, εναγόμενος για την εκτέλεση της συμβάσεως, που συνήψε μετά την επί των διαπραγματεύσεων αντιπροσώπευσή του, από τον αντισυμβαλλόμενό του, που τυχόν υπήρξε συμμετόχος με τον αντιπρόσωπο στη σχετική

¹⁶ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *ΒΑΣΙΚΕΣ ΈΝΝΟΙΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ)*, ΑΘΗΝΑ 1993

εξαπάτηση εκείνου, επιφέρει απόρριψη της αγωγής μέσω της ενστάσεώς του, ότι η άσκηση της εν λόγω αγωγής είναι καταχρηστική¹⁷.

Προκειμένου περί συμβάσεως, η οποία καταρτίζεται με άμεσο αντιπρόσωπο, ο τελευταίος είναι ξένος προς τα αποτελέσματα αυτής, τα οποία επέρχονται αμέσως υπέρ και εις βάρος του αντιπροσωπευόμενου. Επομένως, οι συνέπειες της ανωμάλου εξελίξεως της κατά τον τρόπο αυτό συναφθείσας συμβάσεως δεν αφορούν τον αντιπρόσωπο αλλά τον αντιπροσωπευμένα, επ' ονόματι του οποίου επιχειρήθηκε η δικαιοπραξία. Ενόψει τούτων, ο αντισυμβληθείς στην παραπάνω σύμβαση νομιμοποιείται (παθητικώς) προς άσκηση της σχετικής αγωγής μόνο κατά του αντιπροσωπευθέντος, επ' ονόματι του οποίου επιχειρήθηκε, μέσω αντιπροσώπου, η σύμβαση, όχι δε και έναντι του ξένου προς τα αποτελέσματα της συμβάσεως πληρεξουσίου. Επομένως, ενόψει και των διατάξεων του άρθρου 68 ΚΠολΔ, προκειμένου περί συμβάσεως πωλήσεως, η οποία καταρτίσθηκε με άμεσο αντιπρόσωπο, η εκ των άρθρων 534, 540, 543, 544 και 547 ΑΚ, όπως ίσχυαν πριν από την τροποποίησή τους με το Ν. 3043/2002, περί αναστροφής της πώλησης ή μείωσης του τιμήματος του πωληθέντος, αγωγή του αγοραστή, λόγω πραγματικού ελαττώματος ή έλλειψης συνομολογηθείσας ιδιότητας, καθ' ο μέρος στρέφεται κατά του πληρεξουσίου του πωλητή, είναι προεχόντως παθητικώς ανομιμοποίητη και απορριπτέα.

Επί εμμέσου αντιπροσωπεύσεως, υποκείμενο της δια της ενεργείας του αντιπροσώπου ιδρυόμενης εννόμου σχέσεως είναι ο ίδιος ο δικαιοπρακτών αντιπρόσωπος, ο οποίος με βάση τη συνδέουσα αυτόν με τον κύριο της υποθέσεως εσωτερική σχέση (π.χ. σύμβαση εντολής, μίσθωση εργασίας κ.λ.π.), υποχρεούται να μεταφέρει τα στο πρόσωπό του επελθόντα αποτελέσματα της δικαιοπραξίας με χωριστές

¹⁷ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

μεταβιβαστικές πράξεις στον υπ' αυτού εμμέσως αντιπροσωπευθέντα. Η έμμεση αντιπροσώπευση είναι αντιπροσώπευση συμφερόντων, ενέργεια για λογαριασμό απλώς άλλου και όχι αντιπροσωπεία της Α.Κ. 211. Οι επιχειρούμενες από τον έμμεσο αντιπρόσωπο ιδίω ονόματι, αλλά για λογαριασμό κάποιου άλλου πράξεις μόνο κατά το τελικό οικονομικό τους αποτέλεσμα και διά της πλοκής περισσοτέρων εσωτερικών σχέσεων μεταξύ αντιπροσώπου, τρίτου και αντιπροσωπευόμενου αφορούν τον τελευταίο. Η επίδρασή τους στην έννομη σφαίρα του κυρίου των υποθέσεων είναι έμμεση και όχι άμεση, όπως συμβαίνει στην άμεση αντιπροσώπευση της Α.Κ. 211¹⁸.

3.4 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Από τις διατάξεις (160, 211, 216, 217, 229 ΑΚ), σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 200 και 281 ΑΚ, προκύπτει ότι ο αντιπρόσωπος οφείλει να κάνει χρήση της πληρεξουσιότητάς του σύμφωνα με την καλή πίστη και τα χρηστά συναλλακτικά ήθη και ότι η πληρεξουσιότητα ως δικαίωμα υπόκειται στη γενική απαγόρευση της καταχρηστικής άσκησης του άρθρου 281 ΑΚ.

Η πληρεξουσιότητα υπόκειται ως δικαίωμα στη γενική απαγόρευση της καταχρηστικής άσκησης του άρθρου 281 Α.Κ. Κατά την τελευταία αυτή διάταξη είναι καταχρηστική η άσκηση του δικαιώματος της πληρεξουσιότητας όταν οι επιχειρηθείσες από τον πληρεξούσιο πράξεις εμπίπτουν τυπικά μέσα στα όρια της πληρεξουσιότητας, αλλά είναι προφανώς αντίθετες προς τα συμφέροντα του αντιπροσωπευόμενου ή τον σκοπό για τον οποίο δόθηκε η πληρεξουσιότητα, ώστε να προκύπτει ότι ουδέποτε θα επιχειρούσε την πράξη ο αντιπροσωπευόμενος και την αντίθεση αυτή προς το συμφέρον

¹⁸ ΚΛΑΒΑΝΙΔΟΥ, Η ΠΛΑΝΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ, 1991

του αντιπροσωπευόμενου και το σκοπό της πληρεξουσιότητας γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ο τρίτος, με τον οποίο συναλλαγή ο πληρεξούσιος. Η από τον πληρεξούσιο με τη δοθείσα πληρεξουσιότητα, κατά κατάχρηση δικαιώματος στη συγκεκριμένη περίπτωση, καταρτιζόμενη δικαιοπραξία αντίκειται στο νόμο και είναι άκυρη κατά τη διάταξη του άρθρου 174 Α.Κ¹⁹.

3.5 ΑΝΕΚΚΛΗΤΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ – ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 221, 216, 217, 218, 222, 223 και 361 ΑΚ, συνάγεται ότι η πληρεξουσιότητα αποτελεί δικαιοπραξία που έχει ως αποτέλεσμα την παροχή από τον αντιπροσωπευόμενο σε τρίτο (τον πληρεξούσιο) της εξουσίας αντιπροσώπευσής του. Στην περίπτωση που δοθεί πληρεξουσιότητα για αόριστο χρόνο, η εξουσία αντιπροσώπευσης διατηρείται μέχρι να συμβεί κάποιο γεγονός καταλυτικό της σχέσης μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και πληρεξουσίου (ανάκληση ή παύση της πληρεξουσιότητας) και επομένως η μη επέλευση του γεγονότος αυτού δεν αποτελεί στοιχείο αναγκαίο για τη στοιχειοθέτηση αξίωσης από την ύπαρξη εξουσίας αντιπροσώπευσης αλλά βάση ένστασης του επικαλούμενου την ανάκληση ή παύση της πληρεξουσιότητας (ΑΠ 525/1993 ΕλλΔνη 1994.1087). Από τις διατάξεις των άρθρων 218, 224 και 229 ΑΚ προκύπτει περαιτέρω ότι η μετά την, συνεπεία ανακλήσεως, παύση της πληρεξουσιότητας επιχειρηθείσα από τον τέως πληρεξούσιο, στο όνομα εκείνου που έδωσε την

¹⁹ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ)*, ΑΘΗΝΑ 1983

πληρεξουσιότητα, πράξη είναι άκυρη, άσχετα από το αν ο τρίτος με τον οποίο επιχειρήθηκε η δικαιοπραξία διατελούσε ή όχι σε καλή πίστη²⁰.

Από την ίδια όμως ανωτέρω διάταξη του άρθρου 218 ΑΚ, η οποία ορίζει ότι η πληρεξουσιότητα παύει με ανάκληση και ότι η παραίτηση από το δικαίωμα της ανάκλησης είναι άκυρη, εφόσον η πληρεξουσιότητα αφορά αποκλειστικά το συμφέρον του αντιπροσωπευόμενου, σαφώς προκύπτει ότι ναι μεν η πληρεξουσιότητα και η εντολή που τυχόν αποκτιέται με αυτήν είναι κατ' αρχήν ελευθέρως ανακλητή (βλ. και άρθρο 724 ΑΚ) λόγω του προσωπικού και εμπιστευτικού χαρακτήρα αυτής, όμως από το δικαίωμα αυτό της ανακλήσεως χωρεί κατ' εξαίρεση παραίτηση, η οποία καθιστά αμετάκλητη την πληρεξουσιότητα (και την εντολή), εφόσον αυτή αποσκοπεί στην αποκλειστική ή έστω και παράλληλη εξυπηρέτηση του συμφέροντος του αντιπροσώπου ή τρίτου.

Στην περίπτωση που υπάρχει νόμιμη παραίτηση από το δικαίωμα ανακλήσεως της πληρεξουσιότητας, κάθε ανάκληση αυτής (πληρεξουσιότητας) που γίνεται παρά τη συμφωνία είναι άκυρη και δεν επιφέρει ενέργεια. Παρέχεται στην περίπτωση αυτή στον πληρεξούσιο (ή τον εντολοδόχο) το δικαίωμα να αγνοήσει την ανάκληση αυτή και να προβεί εγκύρως στην κατάρτιση της δικαιοπραξίας, την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα. Το πραγματικό δε γεγονός, ότι η πληρεξουσιότητα αφορά μόνο ή συγχρόνως και το συμφέρον του αντιπροσώπου, ως προϋπόθεση για την έγκυρη χορήγηση ανέκκλητης πληρεξουσιότητας, μπορεί να προκύπτει και από την υποκείμενη σχέση μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και πληρεξουσίου, στην οποία στηρίζεται η πληρεξουσιότητα, όχι μόνο εντολής αλλά και άλλης²¹.

²⁰ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

²¹ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

Ενόψει δε του ότι η μονομερής δικαιοπραξία με την οποίαν παρέχεται η πληρεξουσιότητα είναι αφηρημένη και υπάρχει ανεξάρτητα από την έννομη σχέση εξαιτίας της οποίας έγινε και για το λόγο αυτόν ουδόλως είναι απαραίτητο να αναφέρεται στο περί αυτής έγγραφο, συμβολαιογραφικό ή όχι, ως στοιχείο του κύρους της, η υποκείμενη σχέση (αιτία) από την οποία απορρέει ενδεχομένως το συμφέρον του αντιπροσώπου για την παροχή σ' αυτόν ανέκκλητης πληρεξουσιότητας, μπορεί ο τελευταίος ν' αποδείξει την ύπαρξη της σχέσεως αυτής και το σχετικό προς τούτο έννομο συμφέρον του και από στοιχεία κείμενα εκτός του πληρεξουσίου εγγράφου, με το οποίο ο αντιπροσωπευόμενος παραιτήθηκε από το δικαίωμα ανακλήσεως και χορήγησε σ' αυτόν (αντιπρόσωπο) ανέκκλητη πληρεξουσιότητα. Και η ανέκκλητη πληρεξουσιότητα μπορεί να ανακληθεί κατ' εξαίρεση, κατ' ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 672, 752 και 766 ΑΚ, αν συντρέξει σπουδαίος λόγος. Υπάρχει δε τέτοιος όταν, σε συγκεκριμένη περίπτωση, ενόψει των αρχών της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών (ΑΚ 288), δεν μπορεί να αξιωθεί από τον αντιπροσωπευόμενο να μην ανακαλέσει την πληρεξουσιότητα, όπως είναι βαριά παράβαση των καθηκόντων του αντιπροσώπου²².

Από το συνδυασμό των διατάξεων, των άρθρων 218, 219, 220, 222, 224, 225 και 229 του Α.Κ. συνδυαζόμενων και με την διάταξη του άρθρου 724 του ΑΚ, προκύπτει αφενός μεν ότι, η πληρεξουσιότητα, που δόθηκε με συμβολαιογραφικό έγγραφο - ωσαύτως δε και η περιεχόμενη σ' αυτό εντολή (που προσδιορίζει την "εσωτερική" μεταξύ των μερών, έννομη σχέση) - νομίμως και εγκύρως ανακαλείται (ομοίως) και δη, οποτεδήποτε, και η παραίτηση από το δικαίωμα της ανάκλησης είναι άκυρη, εφόσον η πληρεξουσιότητα αφορά αποκλειστικά το συμφέρον

²² ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ, 1995

του αντιπροσωπευόμενου πληρεξουσιοδότη (άρθρο 218 ΑΚ) ή εάν η εντολή από τον πληρεξουσιοδότη, προς τον πληρεξούσιο, εντολοδόχο (που αποτέλεσε την εσωτερική έννομη σχέση μεταξύ των προσώπων αυτών) αφορά και το συμφέρον του τελευταίου (εντολοδόχου) ή του τρίτου, της τοιαύτης ανάκλησης μάλιστα, κοινοποιούμενης προς τον πληρεξούσιο - εντολοδόχο ή προς τον τρίτο, αφετέρου δε ότι, η μετά την ανάκληση αυτήν και την εντεύθεν επερχόμενη παύση της πληρεξουσιότητας και της εντολής επιχειρούμενη πράξη, νομική ή και υλική, για λογαριασμό του πληρεξουσιοδότη - εντολέα (όπως είναι και η, από τον πρώην πληρεξούσιο αντιπρόσωπο και εντολοδόχο, πώληση προς τον τρίτο, ακίνητου του πληρεξουσιοδότη, εντολέως είναι απολύτως άκυρη και για τον πληρεξούσιο, εντολοδόχο αλλά και για τον καλής πίστεως ακόμη τρίτο.

Στην περίπτωση αυτήν, ο μεν αντιπροσωπευόμενος, που επικαλείται την ακυρότητα της σύμβασης - και για τον πληρεξούσιο, εντολοδόχο του και για τον τρίτο - δεν έχει τίποτε άλλο να αποδείξει, παρά μόνο την προαναφερόμενη παύση της πληρεξουσιότητας και της εντολής του, ο δε τρίτος, στην περίπτωση που αξιώνει κατά του ανωτέρω αποζημίωση, ως καλής πίστεως τρίτος, χρειάζεται (άρθρο 225) να αποδείξει ότι α) ο πληρεξούσιος (και ο εντολοδόχος) τελούσε εν γνώσει της ως άνω παύσεώς του και β) ότι, ήταν ευχερές στον αντιπροσωπευόμενο πληρεξουσιοδότη και εντολέα να γνωστοποιήσει στον ίδιο (δηλαδή στον τρίτο) την παύση αυτήν.

Τέτοιον όμως σπουδαίο λόγο για την ανάκληση της αμετάκλητης πληρεξουσιότητας δεν συνιστά μόνη η ύπαρξη αμφισβήτησης μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και αντιπροσώπου, ως προς την έκταση των

δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, που απορρέουν από τη μεταξύ τους σχέση²³.

3.6 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ

Κατά το άρθρο 223 ΑΚ η πληρεξουσιότητα, εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο, παύει με το θάνατο ή τη δικαιοπρακτική ανικανότητα αυτού που την έδωσε ή αυτού που έλαβε την πληρεξουσιότητα. Κατά δε το άρθρο 224 ΑΚ, δικαιοπραξία που επιχειρήθηκε μετά την παύση της πληρεξουσιότητας από πληρεξούσιο που αγνοούσε την παύση, ισχύει υπέρ και κατά του αντιπροσωπευόμενου ή των καθολικών του διαδόχων, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την παύση της πληρεξουσιότητας. Όπως συνάγεται από τις πιο πάνω διατάξεις, σε συνδυασμό προς τα άρθρα 229 επ. του ίδιου Κώδικα και τα άρθρα 106, 216 και 338 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ., ο καθολικός διάδοχος του αντιπροσωπευόμενου, αιτούμενος την αναγνώριση ότι η σύμβαση που συνήψε ο αντιπρόσωπος του δικαιοπαρόχου του είναι ανίσχυρη ως συναφθείσα μετά την παύση της δοθείσας πληρεξουσιότητας συνεπεία θανάτου του αντιπροσωπευόμενου, αρκεί για την παραδοχή της αγωγής του να επικαλεσθεί και αποδείξει την προηγηθείσα της συμβάσεως και διά της αγωγής του επικαλούμενη παύση της πληρεξουσιότητας. Αν ο εναγόμενος τρίτος, που μάχεται υπέρ του κύρους της συμβάσεως, φρονεί ότι ο πληρεξούσιος αγνοούσε κατά την σύναψή της την παύση της πληρεξουσιότητας και στη συγκεκριμένη περίπτωση τον προηγηθέντα θάνατο του αντιπροσωπευόμενου, αυτός οφείλει να επικαλεσθεί κατ' ένσταση και ν' αποδείξει την άγνοια του αντιπροσώπου.

²³ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ)*, ΑΘΗΝΑ 1983

Στην περίπτωση αυτή ο ισχυρισμός του ενάγοντος καθολικού διαδόχου του αντιπροσωπευόμενου κατά τον οποίο ο εναγόμενος τρίτος γνώριζε κατά τη σύναψη της συμβάσεως, άλλως όφειλε να γνωρίζει, την παύση της πληρεξουσιότητας συνιστά αντένσταση, την οποία αυτός όφειλε να αποδείξει²⁴.

3.7 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΝΟΜΙΜΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ

Από τη διάταξη του άρθρου 223 ΑΚ, κατά την οποία η πληρεξουσιότητα εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο παύει με το θάνατο αυτού που την έδωσε, δεν συνάγεται ότι το ίδιο αποτέλεσμα επάγεται και ο θάνατος του νομίμου αντιπροσώπου νομικού προσώπου καθόσον ούτε η υπόσταση ή η ικανότητα για δικαστική παράσταση του νομικού προσώπου επηρεάζονται με το θάνατο του νομίμου αυτού αντιπροσώπου ούτε και εκλείπουν ένεκα του θανάτου τα έννομα αποτελέσματα της βουλήσεως του νομικού προσώπου που δηλώθηκε εγκύρως κατά την παροχή της πληρεξουσιότητας από αυτό, το οποίο αντιπροσωπεύτηκε νομίμως κατά την παροχή της πληρεξουσιότητας προς επιχείρηση δικαστικών ή εξωδίκων πράξεων. Την παύση της πληρεξουσιότητας μπορεί πλέον να επιφέρει μόνον η ανάκληση αυτής από εκείνον που διαδέχθηκε το νόμιμο αντιπρόσωπο που πέθανε²⁵.

²⁴ ΜΑΡΙΑΝΟΥ ΚΑΡΑΣΗ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, (ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ)*, 1996

²⁵ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

3.8 ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ - ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ – ΠΛΑΣΤΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 229, 232 και 235 του ΑΚ, αν κάποιος χωρίς πληρεξουσιότητα συνομολόγησε ως αντιπρόσωπος άλλου δικαιοπραξία, είτε αυτή είναι σύμβαση είτε μονομερής δικαιοπραξία είτε και σύμβαση με τον εαυτό του (αυτοσύμβαση), η σχετική δικαιοπραξία είναι ανίσχυρη έναντι του αντιπροσωπευόμενου και δεν παράγει αποτελέσματα, εκτός αν εκ των υστέρων την εγκρίνει ο αντιπροσωπευόμενος.

Από τις διατάξεις των άρθρων 160, 211, 216, 217 και 229 του ΑΚ προκύπτει ότι η σύμβαση που συνομολογεί κάποιος ως αντιπρόσωπος άλλου καθ' υπέρβαση των ορίων της πληρεξουσιότητας είναι άκυρη και δεν δεσμεύει τον αντιπροσωπευόμενο που την αποκρούει και δεν την εγκρίνει, γιατί η υπέρβαση αυτή ισοδυναμεί με ενέργεια χωρίς πληρεξουσιότητα.

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 229 επ. ΑΚ, αν ο αντιπρόσωπος ενήργησε καθ' υπέρβαση των ορίων της πληρεξουσιότητας κατά τη σύναψη συμβάσεως με τρίτον, εφόσον ο αντιπροσωπευόμενος πληρεξουσιόδοτης δεν εγκρίνει την καταρτισθείσα με τον τρίτο δικαιοπραξία αλλά την αποκρούσει, η τελευταία είναι άκυρη (ανίσχυρη) έναντι αυτού, γιατί η υπέρβαση αυτή ισοδυναμεί με ενέργεια χωρίς πληρεξουσιότητα. Δηλαδή στην περίπτωση κατά την οποία κάποιος καταρτίζει μια σύμβαση ως αντιπρόσωπος άλλου χωρίς πληρεξουσιότητα, η σύμβαση αυτή δεν έχει, κατ' αρχήν, σύμφωνα με το άρθρο 229 ΑΚ, υποχρεωτική ισχύ για τον αντιπροσωπευόμενο. Αυτό όμως δεν σημαίνει και ότι η σύμβαση είναι άκυρη, απλώς το κύρος και η δεσμευτικότητά της έναντι του αντιπροσωπευόμενου εξαρτώνται από την έγκρισή του και συνεπώς μέχρι της εγκρίσεως ή της αποκρούσεως

(αποποιήσεως) εκ μέρους του αντιπροσωπευόμενου αυτή είναι ατελής και μετέωρη, με την έννοια ότι προσωρινώς δεν παράγει αποτελέσματα²⁶.

Άλλη περίπτωση παύσεως της μετέωρης αυτής κατάστασης είναι η πάροδος της εύλογης προθεσμίας την οποία έχει δικαίωμα κατά το άρθρο 229 παρ. 2 ΑΚ να τάξει ο αντισυμβαλλόμενος στον αντιπροσωπευόμενο για να εγκρίνει τη σύμβαση, είτε τέλος με την κατ' άρθρο 230 ΑΚ «υπαναχώρηση» του αντισυμβαλλομένου, δηλαδή με την ανάκληση της δικής του δικαιοπρακτικής δήλωσης, όσο ο αντιπροσωπευόμενος δεν εγκρίνει τη σύμβαση²⁷.

Αν σύμβαση καταρτίσθηκε στο όνομα άλλου, χωρίς ο εμφανισθείς ως αντιπρόσωπος να διαθέτει εξουσία αντιπροσωπεύσεως, όπως συμβαίνει, όταν ενήργησε καθ' υπέρβαση των ορίων της αντιπροσωπεύσεως ή όταν η επικαλούμενη πληρεξουσιότητα είναι πλαστή, η ενέργεια (ισχύς) της συμβατικής σχέσεως, που δημιουργείται μεταξύ του τρίτου αντισυμβαλλομένου και αυτού, που εκπροσωπήθηκε χωρίς εξουσία, εξαρτάται από την έγκριση του τελευταίου, εφόσον αυτόν αφορά η σχέση. Η σύμβαση, μέχρι της εγκρίσεως εκ μέρους του αντιπροσωπευόμενου, δεν είναι άκυρη, αλλά εκκρεμής. Κατά τη διάρκεια αυτής της μετέωρης καταστάσεως, κατά την οποία μολονότι δεν επέρχονται τα αποτελέσματα της συμβάσεως, δημιουργείται εν τούτοις ήδη με την κατάρτισή της ορισμένη προσδοκία επελεύσεως των αποτελεσμάτων, που σκοπήθηκαν με αυτή, ο ως αντιπρόσωπος εμφανισθείς δεν μπορεί πλέον να επέμβει, διότι μόνοι αρμόδιοι είναι αυτοί τους οποίους η σύμβαση αφορά, δηλαδή, ο αντιπροσωπευόμενος και ο αντισυμβαλλόμενος και, εάν ο αντιπροσωπευόμενος αποκρούσει

²⁶ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η* (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ), ΑΘΗΝΑ 1983

²⁷ ΜΑΡΙΑΝΟΥ ΚΑΡΑΣΗ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, (ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ)*, 1996

και δεν εγκρίνει τη σύμβαση, δεν υπάρχει, καθόσον αφορά αυτόν, καμιά υποχρέωση από αυτή, αφού καθίσταται οριστικώς άκυρη.

Ειδικότερα, στην περίπτωση πώλησεως στο όνομα άλλου (άμεση αντιπροσώπευση) η δικαιοπραξία, που επιχειρήθηκε με πλαστή πληρεξουσιότητα, που ισοδυναμεί με ενέργεια χωρίς πληρεξουσιότητα, εφόσον ο αντιπροσωπευθείς απέκρουσε και δεν ενέκρινε τη σύμβαση, δεν έχει ισχύ ως προς αυτόν και δεν είναι ικανή να μεταβιβάσει κυριότητα, ο αντισυμβαλλόμενος όμως μπορεί, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθ. 231 ΑΚ να ζητήσει από τον εμφανισθέντα ως πληρεξούσιο αποζημίωση, δεδομένου ότι η εκτέλεση της συμβάσεως υπ' αυτού είναι πρακτικώς αδύνατη, διότι η εκποιητική σύμβαση εκπληρούμενη από αυτόν θα συνιστά άκυρη διάθεση παρά μη δικαιούχου²⁸.

3.9 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΗ

Η διάταξη του άρθρου 719 ΑΚ ορίζει ότι “ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να αποδώσει στον εντολέα καθετί που έλαβε για την εκτέλεση της εντολής ή απέκτησε από την εκτέλεσή της” προκύπτει, ότι αν ο εντολοδόχος σ' εκτέλεση της εντολής απέκτησε κινητό πράγμα, σύμφωνα με τους κανόνες της έμμεσης αντιπροσωπεύσεως, δηλαδή στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό του εντολέα, γίνεται κύριος αυτού και έχει απλώς ενοχική υποχρέωση να το μεταβιβάσει στον εντολέα, σύμφωνα με τον κανόνα του άρθρου 1034 ΑΚ. Επομένως, αν ο εντολοδόχος αρνηθεί να αποδώσει το κινητό αυτό πράγμα στον εντολέα και το κατακρατήσει, αθετεί απλώς την από το παραπάνω άρθρο σχετική ενοχική υποχρέωσή του προσβάλλοντας το αντίστοιχο ενοχικό δικαίωμα

²⁸ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

του εντολέα και δεν διαπράττει υπεξαίρεση και συνακόλουθα αδικοπραξία, κατά την έννοια του άρθρου 914 ΑΚ²⁹.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 211, 719, 914 και 375 ΠΚ συνάγεται ότι αν ο εντολοδόχος σε εκτέλεση της εντολής απέκτησε κινητό πράγμα σύμφωνα με τους κανόνες της έμμεσης αντιπροσώπευσης, δηλαδή στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό του εντολέα, γίνεται κύριος αυτού και έχει απλώς ενοχική υποχρέωση να το μεταβιβάσει στον εντολέα, σύμφωνα με τον κανόνα του άρθρου 1034 ΑΚ. Αν, όμως, αυτός (εντολοδόχος) απέκτησε το κινητό πράγμα σύμφωνα με τους κανόνες της άμεσης αντιπροσώπευσης, δηλαδή στο όνομα του εντολέα, τότε δεν γίνεται κύριος αυτού, μη αποδίδων δε τούτο στον εντολέα διαπράττει υπεξαίρεση³⁰.

²⁹ ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ, 1995

³⁰ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΈΚΔΟΣΗ 3'' (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ)*, ΑΘΗΝΑ 1983

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

4.1 ΠΩΣ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Η πληρεξουσιότητα είναι ειδικότερη έννοια από την έννοια της «εξουσίας για αντιπροσώπευση»,(άρθρο 211 Α.Κ.), καθόσον η πληρεξουσιότητα αποτελεί μηχανισμό επέκτασης της δικαιοπρακτικής, και γενικότερα της συναλλακτικής δραστηριότητας του προσώπου, μέσω της εκούσιας χρησιμοποίησης στη θέση, για την άσκηση και ανάπτυξη της ως άνω δραστηριότητας ενός άλλου προσώπου (του πληρεξουσίου).

Η πληρεξουσιότητα στηρίζεται στην βούληση του αντιπροσωπευόμενου, όχι μόνο κατά τη γένεσή της αλλά και καθόλη τη διάρκειά της. Καταρχήν υφίσταται καθόλο το χρονικό διάστημα που ο παρέχων την πληρεξουσιότητα ζει και είναι ικανός προς δικαιοπραξία (άρθρο 223 Α.Κ.) και υπό την προϋπόθεση ότι αυτός δεν την έχει ανακαλέσει³¹.

Επίσης, η πληρεξουσιότητα είναι η εξουσία για αντιπροσώπευση και συγκεκριμένα για την κατάρτιση δικαιοπραξιών για λογαριασμό και στο όνομα του αντιπροσωπευόμενου, η οποία εξουσία παρέχεται με δικαιοπραξία. Πληρεξουσιότητα έτσι έχουμε μόνο σε περίπτωση εκούσιας αντιπροσώπευσης. Ο νόμος, όμως, χρησιμοποιεί τον όρο πληρεξουσιότητα για να χαρακτηρίσει και τη δικαιοπραξία με την οποία παρέχεται η εξουσία για αντιπροσώπευση, ενώ πληρεξούσιο καλούμε το έγγραφο με το οποίο παρέχεται πληρεξουσιότητα. Όπως γίνεται φανερό η πληρεξουσιότητα, ως εξουσία για αντιπροσώπευση, αποτελεί

³¹ ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ, 1995

απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί να λειτουργήσει η άμεση αντιπροσώπευση.

Κατά το άρθρο 216 Α.Κ. η πληρεξουσιότητα παρέχεται με δήλωση είτε προς τον αντιπρόσωπο είτε προς τον τρίτο με τον οποίο επιχειρείται η δικαιοπραξία. Η δήλωση αυτή υπόκειται συνήθως στον τύπο της δικαιοπραξίας για την οποία δόθηκε η εξουσία για αντιπροσώπευση. Η πληρεξουσιότητα, σύμφωνα με το 217 § 1 Α.Κ., παρέχεται α) είτε με δήλωση προς τον πληρεξούσιο, β) είτε με δήλωση προς τον τρίτο, με τον οποίο πρόκειται ο αντιπρόσωπος να καταρτίσει δικαιοπραξία ή και προς τρίτους αόριστα, π.χ. με δημοσίευση της δήλωσης αυτής σε εφημερίδες.

Στην πρώτη περίπτωση γίνεται λόγος για εσωτερική πληρεξουσιότητα⁶, που είναι η εξουσία για αντιπροσώπευση, η οποία παρέχεται στον αντιπρόσωπο και προϋποθέτει λογικά, κάποια εσωτερική σχέση μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και αντιπροσώπου, είτε αυτή είναι σύμβαση εντολής, είτε μίσθωση εργασίας ή έργου, είτε εταιρία κ.λπ. Ενώ στην δεύτερη περίπτωση ομιλούμε για εξωτερική πληρεξουσιότητα, δηλαδή για την εξουσία για αντιπροσώπευση, που παρέχεται σε τρίτο πρόσωπο και δεν υπάρχει κάποια εσωτερική σχέση μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και αντιπροσώπου³².

Η δήλωση αυτή, η οποία προβλέπεται ανωτέρω, είναι απευθυντέα και επάγεται τα επιδιωκόμενα με αυτή αποτελέσματα, με την λήψη της από αυτόν στον οποίο απευθύνεται, χωρίς να είναι απαραίτητη και η εκ μέρους του αποδοχή, ήτοι συνιστά μονομερή δικαιοπραξία. Αν βέβαια τα μέρη το θελήσουν, μπορεί να συσταθεί πληρεξουσιότητα και με σύμβαση, κι αυτό επειδή όπου νόμος δεν επιβάλλει, αλλά αρκείται σε μια μονομερή δικαιοπραξία, δεν αποκλείεται η σύμβαση.

³² ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η* (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ), ΑΘΗΝΑ 1983

Ως συνέπεια του δικαιοπρακτικού χαρακτήρα της πληρεξουσιότητας, όπως αναφέραμε ως άνω, εφαρμόζονται κατ' αρχήν οι κανόνες περί δικαιοπραξιών, όπερ σημαίνει ότι, ως δικαιοπραξία, η πληρεξουσιότητα διέπεται από τους γενικούς κανόνες περί δικαιοπραξιών. Η ιδιομορφία έγκειται μόνο στο γεγονός ότι το περιεχόμενο της χορηγούμενης πληρεξουσιότητας συναρτάται κατ' ανάγκην με το περιεχόμενο της πράξης, στην οποία επιφορτίζεται να προβεί ο πληρεξούσιος και κατά συνέπεια το περιεχόμενο της τελευταίας έχει σημασία για το κύρος και της δικαιοπραξίας για την παροχή πληρεξουσιότητας.

Έτσι, αυτός που παρέχει την πληρεξουσιότητα πρέπει κατά το χρόνο της παροχής της να έχει πλήρη ικανότητα προς δικαιοπραξία. Εκτός και εάν η δικαιοπραξία, την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα, είναι δυνατόν να επιχειρηθεί και από πρόσωπο περιορισμένης δικαιοπρακτικής ικανότητας, όποτε αρκεί η περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα του και για την παροχή πληρεξουσιότητας³³.

Επίσης, η πληρεξουσιότητα, ως δικαιοπραξία, μπορεί να είναι άκυρη ή ακυρώσιμη (άρθρα 127, 140, 180, 184 Α.Κ.), ως συνέπεια της διάστασης δηλώσεως και βουλήσεως ή συνεπεία των ελαττωμάτων της βούλησης, ή άκυρη για λόγο που απορρέει από το περιεχόμενο της δικαιοπραξίας, την οποία αφορά, κατ' εφαρμογή του διατάξεων 174, 178 και 179 του Α.Κ. Αναφορικά με τη δυνατότητα παροχής πληρεξουσιότητας υπό αίρεση, γίνεται δεκτό ότι αυτό αποκλείεται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η δικαιοπραξία για την οποία αυτή δίδεται, είναι ανεπίδεκτη αιρέσεως.

Όσον αφορά τον τύπο της ιδρυτικής δικαιοπραξίας της πληρεξουσιότητας, αυτός καλύπτεται με την ρητή γενική διάταξη του άρθρου 217 § 2 Α.Κ., σύμφωνα με την οποία η πληρεξουσιότητα

³³ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

«..εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για την δικαιοπραξία, την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα». Αν ο τύπος καθορισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 159 Α.Κ., από τα μέρη - και ως τέτοια στην περίπτωση της πληρεξουσιότητας, θα πρέπει να θεωρήσουμε τα πρόσωπα που προβαίνουν στην κατάρτιση της δικαιοπραξίας το σωστό είναι να δεχθούμε ότι ο τύπος αυτός δεν επηρεάζει τον τύπο της πληρεξουσιότητας, κατά συσταλτική ερμηνεία του άρθρου 217 § 2 Α.Κ.³⁴.

Ερμηνευτικές δυσκολίες έχει προκαλέσει η διατυπωμένη στο άρθρο 217 § 2 Α.Κ. επιφύλαξη «..εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο», έτσι ώστε είναι δυνατό να συνάγεται ότι η πληρεξουσιότητα υποβάλλεται αυτοτελώς σε ορισμένο τύπο. Ωστόσο, πέρα από τις περιπτώσεις αυτές, όπου υπάρχει ρητή νομοθετική κάλυψη, είναι δυνατόν, κατά την διατύπωση της ως άνω διάταξης του Α.Κ., να «συνάγεται κάτι άλλο», ήτοι η πληρεξουσιότητα να μην ακολουθεί τον τύπο της δικαιοπραξίας την οποία αφορά, είτε λόγω της ιδιομορφίας και του σκοπού του τύπου της τελευταίας, είτε διότι σε ορισμένες περιπτώσεις η τήρηση του τύπου θα υπερέβαινε τον σκοπό του άρθρου 217 § 2 Α.Κ.

Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν η πληρεξουσιότητα παρέχεται για την ανάληψη υποχρέωσης από αξιόγραφο και ως εκ τούτου ορθά γίνεται δεκτό ότι η ανωτέρω διάταξη επιβάλλει απλώς η πληρεξουσιότητα να περιβληθεί, στην προκειμένη περίπτωση, τον τύπο του ιδιωτικού εγγράφου. Παρόμοιο είναι το πρόβλημα, όταν η πράξη την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα, γίνεται με δήλωση προς ορισμένη Αρχή. Θα πρέπει και σε αυτές τις περιπτώσεις να γίνει δεκτό ότι για την παροχή πληρεξουσιότητας, απαιτείται αλλά και αρκεί ο απλός τύπος, κατά περίπτωση είτε του συμβολαιογραφικού εγγράφου είτε του

³⁴ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

ιδιωτικού εγγράφου. Έτσι, συμβολαιογραφικό έγγραφο απαιτείται κατά ρητή διάταξη για την πληρεξουσιότητα για την αποποίηση κληρονομιάς, ενώ γίνεται δεκτό ότι για την παροχή πληρεξουσιότητας για αποδοχή κληρονομιάς επ' ωφελεία απογραφής, αρκεί και απλό ιδιωτικό έγγραφο. Ενδεικτικά παραθέτουμε παράδειγμα από τη νομολογία, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 217 Α.Κ. Η πληρεξουσιότητα λοιπόν, υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για την δικαιοπραξία, την οποία αφορά για την έκδοση, αποδοχή και την εν γένει ανάληψη υποχρέωσης από συναλλαγματική, για την κατάρτιση προσυμφώνου, για το οποίο απαιτείται τύπος, για την καταγγελία μισθώσεως χώρου για επαγγελματική στέγη, για την καταγγελία σύμβασης εργασίας³⁵.

Η συχνότερα απαντώμενη στην νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων περίπτωση εφαρμογής της διάταξης 217 § 2 Α.Κ. είναι η πληρεξουσιότητα για την μεταβίβαση και κτήση της κυριότητας ακινήτων. Στο συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, το οποίο πρέπει επιπλέον να μνημονεύεται και αν δεν βρίσκεται στο αρχείο του συντάσσοντος το συμβόλαιο συμβολαιογράφου, πρέπει να συναρτάται στο ίδιο το συμβόλαιο. Δεν είναι απαραίτητο να εξειδικεύεται το ακίνητο, το οποίο αφορά η κύρια σύμβαση, κι αυτό γιατί «η πληρεξουσιότης, ούσα ουσιωδώς διάφορος και ανεξάρτητος της τελεσθησόμενης συμβάσεως μονομερής δικαιοπραξία και αποτελούσα απλώς το μέσον, δι' ου ο αντιπροσωπευόμενος πραγματοποιεί την σύμβαση, ουδένα μέχρι της συνάψεως ταύτης κίνδυνων δια τους τρίτους δημιουργεί»³⁶.

Η παράλειψη τήρησης της απαιτούμενης από το νόμο πληρεξουσιότητας, την καθιστά αυτομάτως άκυρη. Και ως εκ τούτου, η

³⁵ ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ, 1995

³⁶ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

κύρια δικαιοπραξία επιχειρείται χωρίς πληρεξουσιότητα (άρθρο 180 Α.Κ.). Αν, εξάλλου, και ειδικά όσον αφορά την πληρεξουσιότητα για την μεταβίβαση ή την κτήση κυριότητας ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος επί ακινήτου, η πληρεξουσιότητα χορηγηθεί μεν συμβολαιογραφικά, αλλά παραληφθεί να μνημονευθεί και να προσαρτηθεί το σχετικό πληρεξούσιο στο συμβόλαιο, τότε, επειδή ακριβώς λείπει αναγκαίο στοιχείο για την νομιμοποίηση των συμβαλλομένων κατά την σύνταξη του συμβολαίου και για την μεταγραφή, απαιτείται διόρθωση του συμβολαίου ως προς το σημείο αυτό, με νέα πράξη η οποία είναι επίσης μεταγραφτέα στο βιβλία μεταγραφών³⁷.

4.2 ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΜΕ ΔΙΚΗΓΟΡΟ Ή ΧΩΡΙΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟ

Κατά κανόνα στα πολιτικά δικαστήρια, όλοι οι διάδικοι έχουν υποχρέωση να παρίστανται με πληρεξούσιο δικηγόρο. Η δικαστική παράσταση διαδίκου χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο επιτρέπεται στις εξής περιπτώσεις:

- α) στην παράσταση τους στο ειρηνοδικείο,
- β) στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων,
- γ) όταν αυτό είναι αναγκαίο, για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος.(Άρθρο 94, Α.Κ.)

4.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ

Αν στην ίδια δίκη εκπροσωπούν το διάδικο περισσότεροι πληρεξούσιοι δικηγόροι, τότε αυτοί έχουν δικαίωμα να ενεργούν είτε από κοινού είτε ο καθένας χωριστά. Αντίθετος όρος του πληρεξούσιου

³⁷ ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ, 1995

εγγράφου δεν ισχύει απέναντι στον αντίδικο, εκτός αν το πληροφορήθηκε με κοινοποίηση³⁸.

4.4 ΤΥΠΟΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

Η πληρεξουσιότητα δίνεται είτε με συμβολαιογραφική πράξη είτε με προφορική δήλωση, που καταχωρίζεται στα πρακτικά ή στην έκθεση, η οποία μπορεί να αφορά ορισμένες ή όλες τις δίκες εκείνου, που την παρέχει και πρέπει να αναγράφει τα ονόματα των πληρεξουσίων. Κατά τη διαδικασία ενώπιον του ειρηνοδικείου η πληρεξουσιότητα δίνεται και με ιδιωτικό έγγραφο και η υπογραφή εκείνου που παρέχει την πληρεξουσιότητα βεβαιώνεται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας ή τον αστυνόμο³⁹.

4.5 ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ, ΈΚΤΑΣΗ, ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Η πληρεξουσιότητα παρέχει στον πληρεξούσιο το δικαίωμα να παρίσταται στο δικαστήριο επ' ονόματι και για λογαριασμό και να εκπροσωπεί εκείνον που έδωσε την πληρεξουσιότητα. Επίσης να ενεργεί όλες τις κύριες ή παρεπόμενες πράξεις που αφορούν τη διεξαγωγή της δίκης, στις οποίες περιλαμβάνεται η άσκηση αγωγών, ανταγωγών, παρεμβάσεων, προσεπικλήσεων και ένδικων μέσων. Ακόμα να λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα και να επιδιώκει την εκτέλεση καθώς και να παρίσταται στις αντίστοιχες δίκες που δημιουργούνται από τις πράξεις αυτές. Περιορισμός της πληρεξουσιότητας ισχύει μόνο αν δηλώθηκε

³⁸ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

³⁹ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΙΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΑΘΗΝΑ, 1984

ρητά, όταν χορηγήθηκε. Και η πληρεξουσιότητα για όλες τις δίκες παύει να ισχύει μετά από πέντε χρόνια από τη χορήγησή της⁴⁰.

4.6 ΠΟΤΕ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Η πληρεξουσιότητα που δίνεται κατά το άρθρο 96 Κ.Πολ.Δικ. δεν περιλαμβάνει, εκτός αν το αναφέρει ειδικά :

α) το δικαίωμα να ασκηθεί αγωγή κακοδικίας, καθώς και να διεξαχθεί δίκη που αφορά γαμικές διαφορές ή σχέσεις των τέκνων με τους γονείς τους,

β) το δικαίωμα να συμφωνηθεί συμβιβασμός και διαιτησία, να γίνει αναγνώριση, παραίτηση από το δικαίωμα της αγωγής ή των ένδικων μέσων, καθώς και την προσβολή εγγράφου ως πλαστού.

4.7 ΠΟΤΕ ΠΑΥΕΙ Η ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Η πληρεξουσιότητα παύει:

1) όταν πεθάνει ο πληρεξούσιος ή μεταβληθεί η ικανότητά του για δικαστική παράσταση

2) όταν περατωθεί η δίκη ή η πράξη, για την οποία είχε δοθεί η πληρεξουσιότητα,

3) όταν ο πληρεξούσιος δικηγόρος παραιτηθεί ή παυθεί περισσότερο από τρεις μήνες ή εκπέσει από το λειτούργημά του

4) όταν ανακληθεί η πληρεξουσιότητα

5) όταν ο πληρεξούσιος παραιτηθεί από την πληρεξουσιότητα.

⁴⁰ ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ, 1995

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΙΔΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

5.1 ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Δεδομένου του γεγονότος ότι η χορήγηση της πληρεξουσιότητας δεν επιφέρει οποιοδήποτε μεταβιβαστικό αποτέλεσμα, αλλά δημιουργεί συντρέχουσα απλώς αρμοδιότητα του πληρεξουσίου, συνεπάγεται ότι ο τελευταίος έχει τη δυνατότητα να παρέχει διαδοχικά περισσότερες πληρεξουσιότητες (αρμοδιότητες) στο ίδιο πρόσωπο. Είτε να καταστήσει πληρεξουσίου, του περισσότερα πρόσωπα και μάλιστα για μια ή για περισσότερες πράξεις, είτε ταυτόχρονα είτε και διαδοχικά.

Στην ανωτέρω περίπτωση γίνεται λόγος για πολλαπλή πληρεξουσιότητα, ανάλογα δε με το εάν οι περισσότεροι πληρεξούσιοι δεσμεύουν τον αντιπροσωπευόμενο με κοινές τους ενέργειες ή ο καθένας από αυτούς ξεχωριστά. Γίνεται αντίστοιχα διάκριση της πολλαπλής πληρεξουσιότητας σε συλλογική και σε πληρεξουσιότητα σε ολόκληρον. Το τι θέλει συγκεκριμένα ο πληρεξουσιοδότης, καθώς και το αν υφίσταται δυνατότητα να εμφανιστεί ένας από τους περισσότερους πληρεξουσίου εξ ονόματος και για λογαριασμό και των λοιπών, δυνάμει επιτρεπόμενης για μια τέτοια ενέργεια μεταπληρεξουσιότητας είναι βασικά ζήτημα ερμηνείας της πράξης της πληρεξουσιότητας⁴¹.

⁴¹ ΜΕΝΤΗΣ ΣΠ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ Γ. ΝΙΚΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ, ΑΘΗΝΑ 1997

5.2 ΚΑΘ' ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ Ή ΜΕΤΑΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Παγίως επικρατεί στο ελληνικό αστικό δίκαιο η άποψη ότι ο χαρακτήρας και η φύση της πληρεξουσιότητας, ως εξουσία την οποία εμπιστεύεται ο αντιπροσωπευόμενος στον πληρεξούσιο για την διάπλαση των έννομων σχέσεών του, κατ' αρχήν αποκλείει την υποκατάσταση του πληρεξουσίου, εν όλω ή εν μέρει, με άλλο πρόσωπο. Παρέκκλιση από την θεμελιώδη και βασική αυτή αρχή επιτρέπεται μόνο για λόγους, οι οποίοι προβλέπονται στον νόμο και σύμφωνα με τις διατάξεις περί εντολής. Ήτοι αν επέτρεψε την υποκατάσταση αυτή ο ίδιος ο αντιπροσωπευόμενος, αν αυτή επιβάλλεται από τις περιστάσεις, ή τέλος αν είθισται η υποκατάσταση, όπως γίνεται ορθά δεκτό όταν ο αντιπροσωπευόμενος δεν έχει συμφέρον να ζητήσει αυτοπρόσωπη ενέργεια του διορισμένου από τον ίδιο πληρεξούσιο⁴².

Η ως άνω καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα – μεταπληρεξουσιότητα είναι δυνατό να εμφανισθεί με δύο μορφές: α) είτε ως γνήσια καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα, β) είτε ως απλή μεταπληρεξουσιότητα του αρχικού πληρεξουσίου (μερική ή ολική). Στην πρώτη περίπτωση ο υποκατάστατος ενεργεί απευθείας στο όνομα του κυρίου των υποθέσεων. Ενώ στην δεύτερη περίπτωση αυτός ναι μεν ενεργεί και πάλι για τον κύριο των υποθέσεων ως πληρεξούσιος όμως (μεταπληρεξούσιος) του αρχικού πληρεξουσίου. Η διάκριση αυτή έχει πρακτική σημασία, αναφορικά με την έκταση και την χρονική διάρκεια της εξουσίας για αντιπροσώπευση του υποκατάστατου, καθώς επίσης και για την ανάκληση της εξουσίας αυτής. Η απλή μεταπληρεξουσιότητα σε

⁴² ΜΕΝΤΗΣ ΣΠ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ Γ. ΝΙΚΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ, ΑΘΗΝΑ 1997

αντίθεση με την γνήσια καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα έχει σε σχέση με την αρχική πληρεξουσιότητα παρακολουθηματικό χαρακτήρα-

Όσον αφορά, δηλαδή, το θέμα της ανάκλησης, στην περίπτωση της γνήσιας καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητας συνάγεται κατά κανόνα από την αρχική πληρεξουσιότητα ότι ο αρχικός πληρεξούσιος δεν έχει δικαίωμα ανάκλησης της καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητας.

Εκείνο το όποιο χαρακτηρίζει την υποκατάσταση, και υπό τις δύο ως άνω μορφές με τις οποίες συναντάται, είναι ότι η εξουσία προς αντιπροσώπευση του υποκατάστατου στηρίζεται σε δύο διαδοχικές πράξεις παροχής πληρεξουσιότητας, με εν μέρει τουλάχιστον ίδιο περιεχόμενο. Με την έννοια αυτή, διακρίνεται η υποκατάσταση του απλού δι' αντιπροσώπου διορισμού πληρεξουσίου, όταν ο διορισμός αυτός δεν γίνεται με κύριο σκοπό την υποκατάσταση του αντιπροσώπου σε εξουσίες τις οποίες είχε, αλλά επειδή αυτός, δεν έχει απεριόριστη εξουσία, ούτως ώστε να προβεί σε ορισμένες πράξεις. Όπως π.χ. διαδικαστικές πράξεις, για τις οποίες είναι υποχρεωτικός ο διορισμός δικηγόρου ως δικαστικού πληρεξουσίου, διότι η εντολή και πληρεξουσιότητα, την οποία είχε ο αρχικός πληρεξούσιος συνίστατο αποκλειστικά στην εξεύρεση και τον διορισμό πληρεξουσίου⁴³.

5.3 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΝΤΟΛΗ

Σχετικά με την διάκριση, καθώς και όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των δύο αυτών δικαιπραξιών, παρατηρητέα είναι τα ακόλουθα. Ενώ η πληρεξουσιότητα συνεπάγεται την ίδρυση μιας «προς τα έξω» και έναντι τρίτων εξουσία του πληρεξουσίου (εξουσία αντιπροσώπευσης έναντι των τρίτων), η εντολή συνεπάγεται την ίδρυση εσωτερικής σχέσης μεταξύ

⁴³ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΙΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΑΘΗΝΑ, 1984

του κυρίου των υποθέσεων (εντολέα) και του εντολοδόχου. Βάσει της οποίας ο τελευταίος αναλαμβάνει την υποχρέωση να διεξάγει υπόθεση του πρώτου.

Η εντολή, η οποία οδηγεί στην σύσταση και στη δημιουργία ενοχής είναι ως εκ τούτου σύμβαση. Ενώ αντιθέτως η πληρεξουσιότητα είναι μονομερής δικαιοπραξία, και συγκεκριμένα είναι ανεξάρτητη από την εσωτερική σχέση, η οποία συνδέει τον πληρεξούσιο με τον πληρεξουσιόδοτη. Η εντολή, τέλος, σε αντίθεση με την πληρεξουσιότητα, μπορεί να αφορά και την τέλεση καθαρά υλικών πράξεων⁴⁴.

5.4 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ 216 Α.Κ. ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Και η δικαστική πληρεξουσιότητα, από άποψη δομής και λειτουργίας, δε διαφέρει βασικά και ουσιωδώς από την κατ' άρθρο 216 Α.Κ. πληρεξουσιότητα. Η δικαστική πληρεξουσιότητα συνιστά την πληρεξουσιότητα στο πεδίο των διαδικαστικών πράξεων. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να αποκλεισθεί η εφαρμογή των περί πληρεξουσιότητας διατάξεων του Α.Κ. και επί της δικαστικής πληρεξουσιότητας, στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται κενό στην ρύθμιση των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Υπό την αυτονόητη φυσικά προϋπόθεση ότι η ανάλογη εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου δεν έρχεται σε αντίθεση με το όλο πνεύμα και την οικονομία των ρυθμίσεων του δικονομικού δικαίου⁴⁵.

⁴⁴ ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ, 1995

⁴⁵ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ)*, ΑΘΗΝΑ 1983

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ.

Τα άρθρα 218 έως και 221 του Α.Κ. προβλέπουν τη δυνατότητα, τις προϋποθέσεις και τον τρόπο ανάκλησης της πληρεξουσιότητας εκ μέρους του πληρεξουσιοδότη.

6.1 ΤΟ ΠΡΟΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΟΜΕΝΟΥ

Η αρχή του ελευθέρως ανακλητού της πληρεξουσιότητας συνάγεται από το άρθρο 218 Α.Κ. Συγκεκριμένα, στο εδ. 1 της διάταξης αυτής προβλέπεται η ανάκληση της πληρεξουσιότητας, ως λόγος παύσης. Και στο εδ. 2 κατοχυρώνεται το δικαίωμα της ανάκλησης, ως δικαίωμα αναπαλλοτρίωτο, με τον κατ' αρχήν αποκλεισμό της δυνατότητας παραίτησης από αυτό⁴⁶.

Ο λόγος είναι προφανής, καθόσον η πληρεξουσιότητα είναι ένα δραστικό μέσο επέμβασης στην σφαίρα των εννόμων σχέσεων του αντιπροσωπευόμενου, λειτουργεί δε προς εξυπηρέτηση του πληρεξουσιοδότη και όχι του πληρεξουσίου. Αν, λοιπόν, κλονιστεί η εμπιστοσύνη, η οποία στηρίζει την ιδιόμορφη αυτή σχέση, μεταξύ του αντιπροσωπευόμενου προς τον πληρεξούσιο, ή αν ο αντιπροσωπευόμενος κρίνει ότι δεν συντρέχει πλέον λόγος για την διατήρηση αυτής της εξουσίας αντιπροσώπευσης, ή εάν πάλι για οποιονδήποτε λόγο δεν επιθυμεί πλέον αυτή τη σχέση, θα πρέπει, και μάλιστα ανεξάρτητα από τον τρόπο χορήγησης της πληρεξουσιότητας, να έχει το δικαίωμα και την ευχέρεια, μέσω της ανάκλησης, να καταργεί

⁴⁶ ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ, 1995

ή να περιορίζει (μερική ανάκληση) αυτή την σχέση. Το αντίθετο θα αποτελούσε υπέρμετρη και επαχθή δέσμευση της ελευθερίας του πληρεξουσιοδότη⁴⁷.

Το δικαίωμα ανακλήσεως είναι δικαίωμα προσωπικό του εκάστοτε αντιπροσωπευόμενου. Έτσι, σωστά έχει παρατηρηθεί ότι στην περίπτωση κατά την οποία η πληρεξουσιότητα δόθηκε για το χρονικό διάστημα και μετά το θάνατο του αντιπροσωπευόμενου, τότε το δικαίωμα της ανάκλησης δεν ανήκει στην κληρονομία. Και για τον λόγο αυτό δεν περιέρχεται στον εκτελεστή της διαθήκης, αλλά στους κληρονόμους του θανόντος αντιπροσωπευόμενου, καθένας από τους οποίους μπορεί να προβεί σε ανάκληση, ανεξάρτητα από τους υπόλοιπους κληρονόμους.

Για τον ίδιο ακριβώς λόγο, σχετικά με πληρεξουσιότητα, η οποία έχει δοθεί από κοινού από περισσότερους, ο καθένας έχει δικαίωμα να προβεί σε ανάκληση για τον εαυτό του, ανεξάρτητα από τους λοιπούς. Στην περίπτωση της καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητας, δικαίωμα ανακλήσεώς της έχει ο κύριος των υποθέσεων, όχι μόνο στην γνήσια καθ' υποκατάσταση πληρεξουσιότητα, αλλά και επί απλής μεταπληρεξουσιότητας του αρχικού πληρεξουσίου⁴⁸.

6.2 ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

Το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας είναι διαπλαστικό, καθόσον η άσκησή του οδηγεί στην κατάργηση της εξουσίας αντιπροσώπευσης, την οποία έχει δυνάμει της πληρεξουσιότητας ο

⁴⁷ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

⁴⁸ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΙΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΑΘΗΝΑ, 1984

πληρεξούσιος. Όπως τα περισσότερα διαπλαστικά δικαιώματα, ασκείται και αυτό με μονομερή δήλωση *απευθυντέα*, είτε προς τον φορέα της καταργούμενης εξουσίας, ήτοι τον πληρεξούσιο, είτε προς τον τρίτο, τον οποίο αφορά η πράξη, την οποία πρόκειται να επιχειρήσει ο πληρεξούσιος (άρθρο 219 Α.Κ.). Με την λήψη της δήλωσης περί ανάκλησης από τον εκάστοτε αποδέκτη αυτής- με την επιφύλαξη φυσικά της διάταξης του άρθρου 221 Α.Κ.- επέρχεται η παύση της πληρεξουσιότητας. Χωρίς να απαιτείται και η γνώση του περιεχομένου της, πολύ περισσότερο δε η αποδοχή της ληψιδεούς αυτής δήλωσης εκ μέρους του αποδέκτη. Αν ο τελευταίος αμφισβητεί το κύρος της δήλωσης αυτής, τότε μπορεί απλώς να ζητήσει δικαστική αναγνώριση της ακυρότητας. Ή στην περίπτωση που αγνοήσει την ανάκληση, θεωρώντας την άκυρη, μπορεί να προβάλει την ακυρότητα της ανάκλησης σε ενδεχόμενη μελλοντική δίκη μεταξύ αυτού και του αντιπροσωπευόμενου.

Εάν, στην συνέχεια, η πληρεξουσιότητα χορηγήθηκε με δημόσια γνωστοποίηση, η ανάκληση, προκειμένου να ισχύσει έναντι πάντων, πρέπει και μπορεί να γίνει μόνο κατά τον ίδιο τρόπο. Το προαπαιτούμενο της λήψης της δήλωσης ανάκλησης, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 219 Α.Κ., το υποκαθιστά στην περίπτωση αυτή η δημοσιότητα αυτή, η οποία είναι επαρκής για τους τρίτους, μέσω της γνωστοποίησης αυτής.

Αν η πληρεξουσιότητα δόθηκε με δημόσια γνωστοποίηση, ο αντιπροσωπευόμενος δεν δεσμεύεται να την ανακαλέσει με δήλωσή του, είτε προς τον πληρεξούσιο, είτε προς συγκεκριμένο τρίτο. Ο κίνδυνος, όμως, που διατρέχει ο αντιπροσωπευόμενος σε αυτήν την περίπτωση είναι ότι δεν καλύπτεται έναντι εκείνων των τρίτων, οι οποίοι δεν έλαβαν

γνώση της ανάκλησης, και οι οποίοι συνεπώς προστατεύονται κατ' ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 221 Α.Κ. Ο κανόνας ο οποίος ισχύει είναι ότι η δήλωση περί ανάκλησης της πληρεξουσιότητας

είναι κατ' αρχήν άτυπη. Σε τύπο υποβάλλεται μόνο αν η πληρεξουσιότητα δόθηκε με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Εννοείται βέβαια ότι και η προβλεπόμενη από το άρθρο 220 Α.Κ. δήλωση περί ανάκλησης, η οποία περιβάλλεται το συμβολαιογραφικό τύπο είναι απευθυντέα. Αυτό σημαίνει ότι δεν αρκεί να έχει συνταχθεί μόνο η συμβολαιογραφική πράξη της ανάκλησης αλλά και θα πρέπει να περιέλθει η δήλωση, την οποία περιέχει, στο πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται, με την κοινοποίηση της προς αυτόν με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο του αντιγράφου της συμβολαιογραφικής πράξης. Τόσο στην περίπτωση της κατ' άρθρο 220 Α.Κ. τυπικότητας για την ανάκληση της δήλωσης πληρεξουσιότητας, όσο και στην περίπτωση του άτυπου αυτής η ανάκληση είναι δυνατό να μην προκύπτει ευθέως από το γράμμα, δηλαδή τις λέξεις της δήλωσης (ρητή ανάκληση), αλλά να συνάγεται συμπερασματικά από την ερμηνεία των λέξεων αυτών (σιωπηρή ανάκληση)⁴⁹.

Για παράδειγμα, σιωπηρή ανάκληση μπορεί να είναι η επιχείρηση από τον ίδιο τον αντιπροσωπευόμενο της πράξης, την οποία ανέθεσε στον πληρεξούσιο, αν η πληρεξουσιότητα αφορά μόνο την επιχείρηση αυτής της πράξης ή η ειδοποίηση του πληρεξουσίου από τον αντιπροσωπευόμενο να του επιστρέψει το έγγραφο της πληρεξουσιότητας. Ομοίως, η ανάκληση εκ μέρους του αντιπροσωπευόμενου της εξουσίας προς αντιπροσώπευση του μεταπληρεξουσίου, δεν συνεπάγεται απαραίτητως και ανάκληση της χορηγηθείσας στον αρχικό πληρεξούσιο εξουσίας προς αντιπροσώπευση.

Εξάλλου, δεν συντρέχει λόγος η μεταξύ του αντιπροσωπευόμενου και του πληρεξουσίου λύση της εσωτερικής τους σχέσης να ερμηνευθεί ως

⁴⁹ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ), ΑΘΗΝΑ 1983

σιωπηρή ανάκληση και της στηριζόμενης στη σχέση αυτή πληρεξουσιότητας. Καθώς όπως προειπώθηκε η αιτία αυτή συνιστά αυτοτελή λόγο παύσης της πληρεξουσιότητας κατά το άρθρο 222 Α.Κ.

Εξαίρεση προβλέπεται μόνο, όταν προκύπτει ζήτημα εφαρμογής του άρθρου 221 Α.Κ., δεδομένου ότι η κατά τη διάταξη αυτή, η προστασία του τρίτου προϋποθέτει την παύση της πληρεξουσιότητας, όχι καθoιονδήποτε τρόπο, αλλά μόνο με την ανάκλησή της. Και συνεπώς έχει πρακτική σημασία να εξακριβωθεί αν η κατάργηση της αιτίας με ενέργεια του αντιπροσωπευόμενου, έχει ταυτόχρονα και το χαρακτήρα σιωπηρής ανάκλησης της πληρεξουσιότητας. Ιδιαίτερη μέριμνα και βαρύτητα δίνει ο νόμος κατ' άρθρο 221 Α.Κ. για τους τρίτους εκείνους, οι οποίοι ήταν οι άμεσοι και απευθείας αποδέκτες της δήλωσης για την σύσταση πληρεξουσιότητας, ή έλαβαν απλά γνώση της χορηγηθείσας ανακοίνωσης.

Ως τέτοια ανακοίνωση θα πρέπει να θεωρηθεί, στην περίπτωση της εγγράφου πληρεξουσιότητας, και η εκ μέρους του αντιπροσώπου, ο οποίος θα ενεργεί στην περίπτωση αυτή ως άγγελος, επίδειξη στον τρίτο του πληρεξουσίου εγγράφου, που έχει στα χέρια του. Η ρύθμιση αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι εφόσον η πληρεξουσιότητα καταστεί γνωστή στον τρίτο είτε με ξεχωριστή δήλωση είτε με ανακοίνωση και στην δικαιολογημένη εξ αυτού του λόγου πίστη του τρίτου ότι η πληρεξουσιότητα εξακολουθεί να υφίσταται. Η πίστη αυτή αίρεται, σύμφωνα με την ρητή πρόβλεψη του άρθρου 221 Α.Κ. μόνο με αντίθετη δήλωση ή ανακοίνωση της ανάκλησης της πληρεξουσιότητας προς τον τρίτο.

Αν παραλειφθεί η ενέργεια αυτή, ο τρίτος προστατεύεται, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη, και θεωρεί την έναντι αυτού πράξη που επιχειρήθηκε από τον πληρεξούσιο, παρά την ανάκληση της πληρεξουσιότητας, δεσμευτική για τον αντιπροσωπευόμενο. Έτσι, η

διάταξη αυτή καθιερώνει ουσιαστικά περίπτωση φαινόμενης πληρεξουσιότητας χάριν της προστασίας των τρίτων. Υπό το πρίσμα της παραπάνω διάταξης, καθίσταται σαφές ότι προστατευτέοι, όπως και σε κάθε περίπτωση φαινόμενης πληρεξουσιότητας, είναι μόνο οι καλόπιστοι τρίτοι, δηλαδή εκείνοι, οι οποίοι δικαιολογημένα πίστεψαν στην ως άνω φαινόμενη πληρεξουσιότητα. Όμως, ο τρίτος, προς τον οποίο παρόλο που δεν έγινε οποιαδήποτε δήλωση ή ανακοίνωση για την ανάκληση της πληρεξουσιότητας εκ μέρους του αντιπροσωπευόμενου, γνωρίζει ή από βαρεία αμέλεια αγνοεί την γενόμενη ανάκληση, ήτοι είναι κακόπιστος, δεν προστατεύεται από το άρθρο 221 Α.Κ.⁵⁰.

6.3 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας συνεπάγεται παύση της πληρεξουσιότητας. Με την επιφύλαξη, συνεπώς, της διάταξης του άρθρου 221 Α.Κ. η μετά την παύση αυτή επιχείρηση από τον πληρεξούσιο οποιασδήποτε πράξης συνεπάγεται τις προβλεπόμενες στα άρθρα 224 και 225 Α.Κ. συνέπειες.

Η παύση της πληρεξουσιότητας με ανάκληση δεν έχει, σε αντίθεση με την κατ' άρθρο 154 Α.Κ. ακύρωση της πληρεξουσιότητας, αναδρομική ισχύ, αλλά φέρει αποτελέσματα μόνο για το μέλλον (*ex tunc*). Χρησιμεύει, κατά συνέπεια, στον αντιπροσωπευόμενο μόνο στην περίπτωση κατά την οποία ο πληρεξούσιος δεν προέβη σε καμία ή προέβη εν μέρει μόνο στις πράξεις, τις οποίες αφορά η χορηγηθείσα πληρεξουσιότητα. Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας, κατ' αρχήν, δεν

⁵⁰ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΙΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΑΘΗΝΑ, 1984

επηρεάζει την εσωτερική σχέση πληρεξουσίου και αντιπροσωπευόμενου, εκτός κι εάν η εσωτερική σχέση είναι δεκτική λύσεως με μονομερή κατά τον ίδιο τρόπο δήλωση του κυρίου των υποθέσεων. Όπως συμβαίνει π.χ. με την εντολή κατά το άρθρο 724 Α.Κ., από την ερμηνεία δε της δήλωσης ανάκλησης της πληρεξουσιότητας, συνεπάγεται ότι με αυτή επιδιώκεται και η λύση της εσωτερικής σχέσης⁵¹.

6.4 ΑΜΕΤΑΚΛΗΤΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Απόκλιση από την αρχή του ελεύθερα ανακλητού της πληρεξουσιότητας επιτρέπει ο Α.Κ. με την διάταξη του εδ. 2 του άρθρου 218, μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες η πληρεξουσιότητα μεταβάλλεται λειτουργικά σε όργανο εξυπηρέτησης εν όλω ή εν μέρει των συμφερόντων του πληρεξουσίου ή τρίτων.

Προϋποθέσεις παροχής αμετακλήτου πληρεξουσιότητας.

Για την έγκυρη σύσταση αμετάκλητης πληρεξουσιότητας, οι προϋποθέσεις, όπως προβλέπονται από το άρθρο 218 εδ. 2 Α.Κ. είναι

α) ότι η πληρεξουσιότητα σκοπό έχει την αποκλειστική έστω και συντρέχουσα εξυπηρέτηση των συμφερόντων του πληρεξουσίου ή τρίτου και

β) ότι ο αντιπροσωπευόμενος παραιτείται υπέρ του πληρεξουσίου ή τρίτου, από το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας.

Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, είναι κατεξοχήν δυσχερής η διακρίβωση πότε συντρέχουν οι όροι της εφαρμογής της. Το ζήτημα ποιου τα συμφέροντα αφορά η παροχή της πληρεξουσιότητας, ποιος

⁵¹ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ), ΑΘΗΝΑ 1983

δηλαδή είναι ο σκοπός της, ανάγεται κατά βάση στην αιτία της πληρεξουσιότητας για εσωτερική σχέση. Έτσι, γίνεται δεκτό ότι σκοποί που δικαιολογούν την σύσταση αμετάκλητης πληρεξουσιότητας και οι οποίοι αφορούν το συμφέρον του πληρεξουσίου ή τρίτου, είναι για παράδειγμα, η εξόφληση χρέους του αντιπροσωπευόμενου προς τον πληρεξούσιο, με την είσπραξη από τον πληρεξούσιο του ποσού εξόφλησης, ή η παροχή προς τον πληρεξούσιο του εν λόγω ποσού, λόγω δανείου ή δωρεάς. Αμετάκλητη πληρεξουσιότητα μπορεί επίσης να δοθεί από τον ένα προς τον άλλο κοινώνο για την πώληση του κοινού σε τρίτο.

Πολύ συνηθισμένη είναι στις συναλλαγές, και η παροχή αμετάκλητης πληρεξουσιότητας προς τον εργολάβο, ο οποίος αναλαμβάνει την ανέγερση πολυώροφων οικοδομών σε οικόπεδο με αντιπαροχή, ορισμένων ποσοστών εξ αδιαιρέτου επί του οικοπέδου και των αντιστοιχούντων στα ποσοστά αυτά αυτοτελών οριζοντίων ή κάθετων ιδιοκτησιών (διαμερισμάτων). Η υπό την αίρεση της σταδιακής αποπεράτωσης του έργου παρεχόμενη πληρεξουσιότητα προς τον εργολάβο, αφορά την μεταβίβαση προς αυτόν με αυτοσύμβαση και την πώληση σε τρίτους των διαμερισμάτων, τα οποία περιλαμβάνονται στο εργολαβικό συμβόλαιο. Επιπλέον αρκετά συνηθισμένη είναι στην πράξη η αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, και μάλιστα σε συνδυασμό με ρήτρα αυτοσύμβασης, για τα προσύμφωνα. Συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις αυτές η πληρεξουσιότητα μεταβάλλεται λειτουργικά σε μέσο του πληρεξουσίου για τον εξαναγκασμό του αντισυμβαλλόμενου, ο οποίος παρέχει με το προσύμφωνο αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, για την κατάρτιση της οριστικής σύμβασης.

Αντίθετα, παραίτηση από το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας δεν επιτρέπεται, εφόσον ο πληρεξούσιος προσδοκά, βάσει της εσωτερικής σχέσης που τον συνδέει με τον αντιπροσωπευόμενο (π.χ. σύμβαση εργασίας ή έμμισθης

εντολής),ορισμένο αντάλλαγμα για την υπηρεσία του (μισθό ή προμήθεια). Στις περιπτώσεις αυτές, η πληρεξουσιότητα παρέχεται για την εξυπηρέτηση του κυρίου των υποθέσεων και δεν συνδέεται με κανένα τρόπο με την κατοχύρωση του ανταλλάγματος του πληρεξουσίου, βάσει της εσωτερικής τους σχέσης. Για την εφαρμογή, τέλος, της διάταξης του άρθρου 218 Α.Κ. απαιτείται απαραίτητα να καθίσταται η πληρεξουσιότητα, τουλάχιστον εν μέρει, μέσο εξυπηρέτησης των συμφερόντων του πληρεξουσίου.

Μόνη η συνδρομή της υπό προϋπόθεσης δεν αρκεί, για να καταστεί αυτομάτως αμετάκλητη η παρεχόμενη πληρεξουσιότητα. Για να συμβεί αυτό, απαιτείται ταυτόχρονα και παραίτηση του αντιπροσωπευόμενου από το δικαίωμα ανάκλησής της. Η παραίτηση αυτή γίνεται με μονομερή απευθυντέα δήλωση βουλήσεως, είτε συγχρόνως με την παροχή της πληρεξουσιότητας, ο οποίος είναι και ο πιο συνηθισμένος τρόπος, είτε και μεταγενέστερα, μπορεί να είναι και σιωπηρή, εκτός αν βέβαια η παροχή της πληρεξουσιότητας απαιτείται να περιληφθεί τύπο, οπότε αυτόν τον τύπο ακολουθεί και η παραίτηση.

Ο σκοπός και μόνο για τον οποίο έχει δοθεί η πληρεξουσιότητα, δεν αρκεί για να οδηγηθεί ο εκάστοτε ερμηνευτής στο συμπέρασμα ότι συντρέχει σιωπηρή παραίτηση από το δικαίωμα ανάκλησης της πληρεξουσιότητας. Τέτοια σιωπηρή παραίτηση θα προκύπτει κατά κανόνα από το περιεχόμενο της εσωτερικής σχέσης, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί από τα μέρη, σε συνδυασμό με έμπρακτη συμπεριφορά του αντιπροσωπευόμενου⁵².

⁵² ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ,ΕΚΔΟΣΗ 3" (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ), ΑΘΗΝΑ 1983

6.5 ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ, ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΤΑΚΛΗΤΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

Δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποστηριχθεί η άποψη ότι η αμετάκλητη πληρεξουσιότητα επάγεται οποιοδήποτε μεταβιβαστικό αποτέλεσμα. Και όταν ακόμη η πληρεξουσιότητα αφορά την διάθεση δικαιώματος του αντιπροσωπευόμενου, υποκείμενο του δικαιώματος εξακολουθεί να παραμένει μέχρι τη διάθεση ο αντιπροσωπευόμενος.

Έτσι, οι πιστωτές του δικαιούται να προβούν σε κατάσχεση του δικαιώματος, στην διάθεση του οποίου αφορά η ανεκκλήτως χορηγηθείσα πληρεξουσιότητα. Ούτε, εξάλλου, χάνει ο αντιπροσωπευόμενος το δικαίωμά του, ως συνέπεια της αμετάκλητης πληρεξουσιότητας, να διαθέσει έγκυρα ο ίδιος προσωπικά ή με άλλον αντιπρόσωπο, το ήδη υπάρχον δικαίωμά του. Καθόσον η πληρεξουσιότητα επάγεται σε κάθε περίπτωση τη σύσταση συντρέχουσας και όχι αποκλειστικής αρμοδιότητας του πληρεξουσίου.

Οι τυχόν για τον αντιπροσωπευόμενο συνέπειες, που είναι δυνατόν να προκύψουν, αν αυτός αγνοήσει την ανεκκλήτως χορηγηθείσα στον πληρεξούσιο εξουσία αντιπροσώπευσης, είναι μόνο ενοχικές από την εσωτερική σχέση ή ενδεχομένως από αδικοπραξία. Ουδέποτε, όμως δεν μπορεί να τεθεί θέμα κύρους της επιχειρηθείσας προσωπικά από τον ίδιο τον αντιπροσωπευόμενο πράξης, επειδή αυτή οδήγησε σε ματαίωση του σκοπού, για τον οποίο δόθηκε η αμετάκλητη πληρεξουσιότητα.

Το βασικό αποτέλεσμα, το οποίο επάγεται η έγκυρα χορηγηθείσα αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, είναι ότι αποστερεί τον αντιπροσωπευόμενο από το δικαίωμά του ανάκλησης της πληρεξουσιότητας. Τυχόν ανάκληση από αυτόν δεν επιφέρει παύση της πληρεξουσιότητας. Ο πληρεξούσιος μπορεί, συνεπώς, αν αγνοεί την ανάκληση, να προβεί έγκυρα στην πράξη, την οποία αφορά η

ανεκκλήτως χορηγηθείσα σε αυτόν πληρεξουσιότητα. Αν εξάλλου, συνέπεια της ανακλήσεως της πληρεξουσιότητας, κλονισθεί η εμπιστοσύνη των τρίτων, με τους οποίους πρόκειται να συναλλαχθεί ο πληρεξούσιος, γίνεται δεκτό και μάλιστα ορθά, ότι ο αντιπροσωπευόμενος έχει αγωγήμη υποχρέωση από την εσωτερική σχέση, η οποία δικαιολογεί την αμετάκλητη πληρεξουσιότητα, να παράσχει εκ νέου την πληρεξουσιότητα. Χωρίς να αποκλείεται βεβαίως περαιτέρω και αξίωση αποζημίωσης, ως συνέπεια της παράβασης υποχρέωσης από την εσωτερική σχέση⁵³.

⁵³ ΜΑΡΙΑΝΟΥ ΚΑΡΑΣΗ, *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, (ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ)*, 1996

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΑΚΥΡΩΣΙΜΕΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ

7.1 ΈΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Ακυρώσιμη δικαιοπραξία είναι αυτή που παράγει μεν νομική ενέργεια, αλλά λόγω ελαττώματος μπορεί να προσβληθεί και να ακυρωθεί. Στο δίκαιο που ισχύει από πριν τα κυριότερα θέματα ακυρώσιμης δικαιοπραξίας είναι η πλάνη (ιδιαίτερα επί τελευταίας διατάξεως βουλήσεως), η απάτη, η απειλή, η υπέρογκος βλάβη, η εξ ελαττωμάτων του πραθέντος αναστροφή της πωλήσεως, η παυλιανή διάρρηξη των δανειστών, η κατηγορία για αστοργία. Αλλά στο ρωμαϊκό δίκαιο ούτε η προσβολή ούτε τα αποτελέσματα της ανατροπής έχουν ενιαία κάποια μορφή στα θέματα αυτά. Κατ' αρχήν μπορεί να λεχθεί ότι η ανατροπή επέρχεται *ex tunc*, αλλά όχι αυτοδικαίως και αμέσως (εμπραγμάτως), αλλά ενοχικώς, δηλαδή γεννιέται ενοχή του ηττηθέντος - αυτός δεν είναι όπως επί το πολύ ο συμβληθείς - σε απόδοση των ληφθέντων, τούτο το οποίο ακριβώς, σημαίνει ότι κατά τρίτων ειδικών διαδόχων δεν είχε κατά κανόνα αποτέλεσμα η ακύρωση. Έτσι όπως ισχύει από πριν στο δίκαιο. Ειδικότερα ως προς την ακυρώσιμη δικαιοπραξία εξαιτίας απάτης ή απειλής που ισχύει από πριν στο δίκαιο γίνεται ήδη λόγος (παρ. 48,52).

Ο Κώδικας ως ακυρώσιμη δικαιοπραξία - κατ' αντίθεση προς την άκυρη - αναφέρει την καταρτισθείσα : α) η παρακίνηση εκ πλάνης διάσταση μεταξύ της δηλώσεως και της βουλήσεως του δηλούντος, β) εξαιτίας απάτης και γ) εξαιτίας απειλής. Στις περιπτώσεις αυτές χωρεί ακύρωση δια δικαστικής αποφάσεως με αίτηση αυτού που δικαιούται να την ζητήσει, το δε αποτέλεσμα της ακυρώσεως εξομοιώνεται προς αυτή που από την αρχή είναι άκυρη.

Αναφέρθηκε πιο πάνω υπό ποιους όρους η πλάνη και η απειλή καθιστούν την δικαιοπραξία ακυρώσιμη. Μένει να δούμε πρώτα μεν υπό ποίων και κατά ποίων ζητείται η ακύρωση, δηλαδή πως επέρχεται αυτή και δεύτερον τα αποτελέσματα αυτής⁵⁴.

7.2 ΠΩΣ ΕΠΕΡΧΕΤΑΙ Η ΑΚΥΡΩΣΗ

Κατά το άρθρο 154 η ακύρωση της δικαιοπραξίας εξαιτίας πλάνης, απάτης η απειλής επέρχεται με δικαστική απόφαση (συνεπεία αγωγής περί αυτού ή ενστάσεως). Αυτό κατ' αρχήν είναι σύμφωνο και προς το τέως ισχύον ρωμαϊκό δίκαιο, όπως είπαμε.

Για την ακύρωση κατά το άρθρο που έχει λεχθεί ισχύουν τα εξής: Αυτός που οδηγεί (ενάγων) σε ακύρωση είναι ο πλανηθείς ή ο απειληθείς όπως και οι κληρονόμοι αυτών. Επί δικαιοπραξίας καταρτισθείσας δι' αντιπροσώπου, πλανηθέντος, απατηθέντος ή απευληθέντος, ενάγων είναι ο αντιπροσωπευόμενος. Επί γάμου είναι μόνον ο πλανηθείς ή απειληθείς σύζυγος ή ο ειδικός αυτού αντιπρόσωπος, όχι δε και οι κληρονόμοι του συζύγου (1378, 1379). Επί προσβολής διατάξεως διαθήκης ενάγων είναι ο εκ της ακυρώσεως ωφελούμενος, επί δε πλάνης (παραληφθέντος ή οψιγενούς μεριδιούχου αυτός (1786, 1787)⁵⁵.

Εναγόμενος επί μεν ακυρώσιμου συμβάσεως είναι μόνον ο έτερος συμβαλλόμενος (έστω και αν εκ της συμβάσεως αμέσως εκτίσετε δικαίωμα και τρίτος π.χ. 410, 411, 471). Επί δε ακυρώσιμης μονομερούς δικαιοπραξίας «πας εκ ταύτης αμέσως έλκων έννομων συμφέρον» (155).

⁵⁴ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΈΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ), ΑΘΗΝΑ 1983

⁵⁵ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΑΘΗΝΑ 1994

Ειδικότερα για την μονομερή δικαιοπραξία, όταν ο αμέσως εξ αυτής έλκουν έννομο συμφέρον μπορεί να θεωρηθεί επί μεν δηλώσεως βουλήσεως απευθυντέας προς άλλον, στον οποίο η δήλωση απευθύνεται (ή ο κληρονόμος του), όχι δε οι περαιτέρω ειδικοί αυτού διαδόχου επί δηλώσεως δε μη απευθυντέας προς άλλον, κάθε οποίος εξ αυτής απ' ευθείας της δικαιοπραξίας έλκει έννομο συμφέρον όπως και οι καθολικοί αυτού διάδοχοι. Κατ' αυτά: προσβαλλομένης ως ακυρώσιμης της υπαναχωρήσεως, της επιλογής (306 παρ. 2), της καταγγελίας συμβάσεως κ.λ.π., εναγόμενος είναι αυτός κατά του οποίου στρέφεται η ακύρωση. Προσβαλλομένης υπό του πατρός της γενομένης υπ' αυτού δια συμβολαιογραφικού εγγράφου εκούσιας αναγνωρίσεως τέκνου (1533), εναγόμενος είναι η μητέρα, όπως επίσης και το τέκνο. Επί διαθήκης (προσβαλλομένης, 1787) εναγόμενος είναι ο τετιμημένος δια της προσβαλλόμενης διαθήκης. Επί αποδοχής κληρονομιάς (προσβαλλομένης) εναγόμενοι είναι οι δανειστές της κληρονομιάς και οι κληροδόχοι. Επί αποποιήσεως κληρονομιάς (προσβαλλομένης) εναγόμενος είναι εκείνος, στον οποίο η κληρονομιά λόγω της αποποιήσεως θεωρείται επαχθείσα (1856). Επί προκηρύξεως εναγόμενος είναι αυτός που απέκτησε αξίωση (κατά το άρθρο 709) και αν την εκχώρησε αυτήν σε άλλο⁵⁶.

7.3 ΑΚΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΠΑΤΗΣ

Εάν προσβάλλεται η πληρεξουσιότητα (η αγωγή ακυρώσεως είναι απευθυντέα είτε προς τον πληρεξούσιο είτε προς τον τρίτο προς τον οποίο η δικαιοπραξία είναι επιχειρητέα, 271 παρ. 1), εναγόμενοι είναι

⁵⁶ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ)*, ΑΘΗΝΑ 1983

τόσο ο πληρεξούσιος όσο και ο τρίτος αυτός, διότι αμφότεροι έλκουν αμέσως δικαίωμα εκ της πληρεξουσιότητας. Ο συμβληθείς μετά του πληρεξουσίου επί τη βάσει της προσβαλλόμενης πληρεξουσιότητας αποκτά δικαίωμα απευθείας εκ της πληρεξουσιότητας και όχι εξ ειδικής διαδοχής του εξουδιοδοτήσαντος. Επομένως η ακύρωση θα επιδιωχθεί κατ' αμφοτέρων, εφόσον, εννοείται, συντρέχουν οι όροι προς ακύρωση (πρβ. ανωτ. παρ. 49). Τα περί πληρεξουσιότητας εφαρμόζονται και δια την ακύρωση συναινέσεως ή εγκρίσεως (236, 238). Εάν η ακύρωση επέρχεται ως προς μέρος μόνον της δικαιοπραξίας, εφαρμόζεται και ενταύθα ότι ελέγχθη επί μερικής ακυρότητας (παρ. 71).

Εάν οι δικαιούμενοι προς ακύρωση είναι περισσότεροι δύναται να ασκηθεί μόνον παρ' ενός υπό μερικών από τους δικαιούμενους. Σε αυτή τη περίπτωση η ακύρωση επέρχεται μόνον ως προς τον ενάγοντα ή μόνον ως προς τον εναχθέντα. Κατά πόσον στην περίπτωση αυτή η προσβληθείσα δήλωση βουλήσεως (δικαιοπραξία) διατηρείται ισχυρά ως προς τους λοιπούς ή αντίθετα, ακυρώνεται ως προς τους πάντες, θα κριθεί κατά το άρθρο 181. εννοείται όμως και εδώ (ανωτ. παρ. 71) η ακύρωση ενεργεί ως ολική (δηλαδή ως προς πάντες) όταν ο νόμος δεν επιτρέπει τέτοιο υποκειμενικόν μερισμό σε πολυπρόσωπη δικαιοπραξία (π.χ. 306 παρ. 2, 396, 396, 553, 572, επίσης καταγγελία εταιρείας υπό ενός των περισσοτέρων εταίρων).

Το δικαίωμα προς ακύρωση αποσβένεται δια παραιτήσεως του δικαιούχου ρητώς ή σιωπηρά, (π.χ. εν γνώσει της ακυρώσιμης εκτέλεσης της δικαιοπραξίας ή μεταβίβασης των δικαιωμάτων εξ αυτής), είτε δια διετούς παραγραφής αρχομένης από της δικαιοπραξίας ή από της παρελεύσεως της πλάνης, απάτης, απειλής (156, 157). Εφ' όσον η παραίτηση, όπως λέει το άρθρο 156, γίνεται και σιωπηρώς, έπεται ότι δεν υποβάλλεται εις τον τύπο της (ακυρώσιμου) δικαιοπραξίας. Η παραίτηση δεν είναι απευθυντέα προς κάποιον άλλο (156). Την έννοια

αυτή της παραιτήσεως έχουν επί ακυρώσιμου γάμου και τα άρθρα 1374 παρ. 2, 1375 παρ. 2 όπου απαντάται ο όρος «αναγνώρισης».

Ειδική παραγραφή τάσσεται για την ακύρωση γάμου (εξάμηνος, 1380) διαθήκης (διετής από της δημοσιεύσεως αυτής, 1788), αποδοχής ή αποποιήσεως κληρονομιάς ή κληροδοσίας (εξάμηνος, 1857, 2001).

Το δικαίωμα προς ακύρωση είναι ανεκχώρητο και ακατάσχετο, μεταβιβάζεται όμως στους κληρονόμους του δικαιούχου, διότι το άρθρο 154 αναφέρει ότι σε ακύρωση δικαιούνται «μόνον ο πλανηθείς ή απατηθείς ή απειληθείς και οι κληρονόμοι αυτών», άρα αποκλείονται οι ειδικοί διάδοχοι. Αλλά επί τελευταίας διατάξεως ούτε οι κληρονόμοι του δικαιούχου δικαιούνται σε ακύρωση (1787), διότι εδώ η ακύρωση φέρει αυστηρώς προσωπικό χαρακτήρα⁵⁷.

7.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΚΥΡΩΣΕΩΣ

Άμα η ακύρωση γίνει δεκτή από τον δικαστή, η δικαιοπραξία από τη στιγμή αυτή, λέει το άρθρο 184, «εξομοιώνεται προς την αρχικά άκυρη». Άρα έκτοτε όποιος έχει έννομο συμφέρον (γι' αυτόν που ζητήθηκε η ακύρωση) μπορεί να επικαλεσθεί την ακυρότητα αυτήν και κατά παντός. Επομένως ισχύουν εδώ όσα ελέχθησαν και περί της άκυρου δικαιοπραξίας. Αλλά αυτό το άρθρο 184 προσθέτει και κάποιο σπουδαίο περιορισμό στα αποτελέσματα αυτά έναντι των τρίτων, αναγράφει δηλαδή ότι η ακυρωθείσα δικαιοπραξία εξομοιώνεται μεν προς την αρχική άκυρη αλλά «επιφυλασσομένων των διατάξεων περί των αποκτηθέντων εξ ακυρωθείσης δικαιοπραξίας υπό τρίτων εμπραγμάτων δικαιωμάτων». Ότι εκ της ακυρώσεως δεν επηρεάζεται η περαιτέρω παρά του συνάψαντος την ακυρώσιμη δικαιοπραξία μεταβίβαση κινητού

⁵⁷ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

σε τρίτο, είναι αυτονόητη εκ του άρθρου 1036. Οι διατάξεις όμως, σ' αυτή κυρίως αναφέρονται και παραπέμπουν το άρθρο 184, 1203 και 1204. Κατά τις διατάξεις αυτές εάν ακυρωθεί σύμβαση εμπράγματη περί ακινήτου μεταγεγραμμένη, τα κτηθέντα υπό τρίτων εν τω μεταξύ εμπράγματα δικαιώματα δεν αναιρούνται. Ειδικότερα η προστασία των τρίτων αυτών εκ της ακυρώσεως σκοπεύει κατά την έννοια των προηγουμένων διατάξεων μόνον υπό τους εξής όρους:

1) Ότι η ακύρωση επέρχεται λόγω πλάνης ή απάτης ή απειλής .

2) Ότι η τέτοιου είδους ακύρωση αφορά σύμβαση, άρα όχι μονομερή δικαιοπραξία, π.χ. διαθήκη, αποδοχή κληρονομιάς ή κληροδοσίας, πληρεξουσιότητα.

3) Ότι η ακυρωθείσα σύμβαση είναι εμπράγματη περί ακινήτου, δηλαδή δι' αυτής συνίσταται, καταργείται, μετατίθεται εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου (1192). Αυτονόητο δε ότι πρέπει να είναι μεταγεγραμμένη (1204).

4) Ότι το δικαίωμα του τρίτου πρέπει να είναι εμπράγματο, όχι απλώς ενοχικό.

5) Ότι το δικαίωμα αυτό του τρίτου πρέπει να αποκτήθηκε (έστω και μετά την τελεσιδικία της ακυρώσεως) πριν ή σημειωθεί η ακύρωση στο περιθώριο της ακυρωθείσης συμβάσεως. Μετά την σημείωση αυτή δεν αποκτάται πλέον εγκύρως κατά του συνάψαντος την ακυρώσιμη δικαιοπραξία εμπράγματο δικαίωμα, ούτε μπορεί αυτός πλέον να παραχωρήσει τέτοιο δικαίωμα, διότι ο τίτλος του ακυρώθηκε⁵⁸.

Υπαρχόντων των όρων αυτών η επελθούσα ακύρωση δεν βλάπτει τα αποκτηθέντα εμπράγματα δικαιώματα υπό τρίτων (δηλαδή των περαιτέρω ειδικών διαδόχων του ακυρωσίμως συμβληθέντος). Ο

⁵⁸ ΚΛΑΒΑΝΙΔΟΥ, *Η ΠΛΑΝΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ*, 1991

περιορισμός υπαγορεύθηκε εκ της ιδέας ότι η μεν ακυρότητα μιας δικαιοπραξίας είναι ελάττωμα εξωτερικό, δηλαδή προερχόμενο εξ' εμφανών παραβάσεων επιτακτικών διατάξεων του νόμου, ελάττωμα εξ' υπαρχής και ευχερώς δυνάμενων να ελέγχθη υπό του επιμελούς και προσεκτικού, ενώ η πλάνη και η απάτη που επέφεραν την ακύρωση είναι λανθάνοντα ελαττώματα, συνήθως μη εξερχόμενα του κύκλου των συμβαλλομένων μερών, θα ήταν δε επικίνδυνο να μεταπέσουμε απότομα από τα ενοχικά απλώς αποτελέσματα από τα οποία καθιερώθηκε το δίκαιο που ισχύει από πριν για την ακύρωση, εις το άκρως αντίθετο σύστημα, δηλαδή σε άμεσα και απόλυτα αποτελέσματα κατά παντός τρίτου. Γι' αυτό — εν αντιθέσει προς την ακυρότητα - επί ακυρώσεως προστατεύονται οι τρίτοι, ανεξαρτήτως καλής πίστεως για την σπουδαιότερη τουλάχιστον κατηγορία συναλλαγών, όπως είναι περί οι ακινήτων λαμβάνουσες δημοσιότητα εμπράγματα συμβάσεις, δεδομένου, όπως είπαμε, ότι επί των κινητών επαρκής είναι η γενική προστασία υπέρ του αποκτώντος παρά του μη δικαιούχου (1036).

Κατ' αυτά, εάν, για παράδειγμα, αγοράσω δι' απάτης ακίνητο και μεταγράψω την αγορά, ύστερα δε πωλήσω το πράγμα στον Κ. (μεταγράψαντα ομοίως), μετά αυτό δε ο πωλητής επιτύχει εναντίον μου ακύρωση της (προς εμένα) πωλήσεως, δεν είναι δυνατή η διεκδίκηση κατά του Κ (όπως επίσης, εννοείται, και καθ' όλων των μετέπειτα ειδικών αυτού διαδόχων). Εάν όμως ο Α, εγκατασταθεί κληρονόμος του Β, δεχθεί, την κληρονομιά και αποκτήσει κανονικά το ακίνητο αυτής (1193) και έπειτα το πωλήσει εις τον Κ (μεταγράψαντα), ο δε Κ πωλήσει περαιτέρω στον Μ (μεταγράψαντα), αργότερα δε θα ακυρωθεί η διαθήκη του Β λόγω πλάνης ή απάτης ή απειλής, το πωληθέν ακίνητο προς τον Μ θα διεκδικείται από τον αληθινό κληρονόμο, διότι η ακυρωθείσα δικαιοπραξία λόγω απάτης (ή πλάνης ή απειλής) δεν είναι σύμβαση αλλά μονομερής δικαιοπραξία δηλαδή η διαθήκη, από την οποία είλκον το

δικαίωμα αυτών οι τρίτοι. Επίσης, εάν στον Α έδινα πληρεξουσιότητα να πωλήσει την οικία μου και αυτός την πώλησε προς τον Β (μεταγράψαντα), και έπειτα δε δι' αγωγής ακυρώθηκε η πληρεξουσιότητα λόγω πλάνης ή απάτης ή απειλής - η πωληθείσα οικία προς τον Β διεκδικείται από εμένα. Παρόμοιες λύσεις είναι επί των παραδειγμάτων αυτών στο αποτέλεσμα και υπό το δίκαιο, τουλάχιστον κατά την κρατούσα διδασκαλία.

Ιδιάζοντα αποτελέσματα έχει κατά τις ειδικές διατάξεις η ακύρωση του γάμου. Κατά το άρθρο 1382 η ακύρωση του γάμου δεν επηρεάζει την κατάσταση των τέκνων ως γνησίων, κατά δε το άρθρο 1464 παρ. 2 (και 1358 παρ. 2) δεν αίρει την εξ αγχιστείας συγγένεια. Αφ' ετέρου κατά το άρθρο 1385 η ακύρωση του γάμου δεν βλάπτει τα δικαιώματα τρίτων συναλλαζόμενων με καλή πίστη μετά κάποιου των συζύγων (πρβλ 1389).

Κατά τα λοιπά, όπως ελέχθη, η ακυρωθείσα δικαιοπραξία εξομοιώνεται προς αυτήν που από την αρχή ήταν άκυρη, θεωρείται και έναντι των τρίτων - περαιτέρω ειδικών διαδόχων - ως άκυρη και δεν προστατεύονται αυτοί, έστω και με καλή πίστη. Αυτό ιδίως ισχύει και δια την εκχώρηση, η οποία προσβληθείσα ακυρώθηκε για τους ανωτέρω λόγους, η ακύρωση αντιτάσσεται όχι μόνον κατά της δεύτερης εκδοχής (στην οποία τυχαία ο πρώτος ξεχώρισε) αλλά και εναντίον αυτού που πλήρωσε με καλή πίστη ο οποίος ήταν οφειλέτης, όμως δεν απαλλάχθηκε του χρέους με αυτό το είδος πληρωμής.

Επί αιτιώδους δικαιοπραξίας, όπως είναι και η μεταβίβαση ακινήτου, η ακύρωση της υποσχετικής δικαιοπραξίας είναι αρκετό να επιφέρει και την ακύρωση της μεταβίβασης. Αλλά επί αφηρημένης εκποιητικής δικαιοπραξίας (πώληση κινητών, εκχώρηση στη πώληση) είναι δυνατό η πλάνη, απάτη, απειλή να αφορά την υποσχετική σύμβαση, δηλαδή την αιτία αυτής, και να μην εξακολουθήσει δε και κατά την εκποιητική

σύμβαση (κι όμως πρακτικά αυτό δεν είναι πιθανό). Σ' αυτή την περίπτωση η ακύρωση της υποσχετικής δεν εμποδίζει μεν την μεταβίβαση του δικαιώματος, αλλά επέρχεται *condictio*. Διαφορετικά έχουν τα πράγματα αν τα μέρη συνέδεσαν έτσι τις δύο δικαιοπραξίες, ώστε ούτε η μεταβίβαση θελήθηκε χωρίς την ενοχική αιτία. Εάν όμως η πλάνη ή απάτη ή απειλή διάρκεσε και κατά την εκπονητική δικαιοπραξία, ακυρώνεται βεβαίως και αυτή.

Από αυτά που ελέχθησαν συνάγεται ότι η ακυρώσιμη δικαιοπραξία πριν ακυρωθεί παράγει τα αποτελέσματα αυτής, αλλά η υπόσταση της εν τω μεταξύ είναι *in pendentis*, διατελούσα υπό την διαλυτικήν αίρεση (*condicio juris*) αν ο κατ' εντολή αυτού για ακύρωση ζητήσει την ακύρωση, μοιάζει εξ άλλου εν τω μεταξύ προς τις ατέλεστες δικαιοπραξίες, διότι η τελική τύχη αυτής είναι δυνατό να είναι η πλήρης ίαση, η ίαση δε θα επέλθει δι'αποσβέσεως, όπως ελέχθη, του δικαιώματος της ακυρώσεως, δια παραγραφής αυτού ή δια παραιτήσεως ρητής ή σιωπηρής⁵⁹.

7.5 ΑΚΥΡΩΣΗ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ ΛΟΓΩ ΑΠΑΤΗΣ

Κατά την αληθή έννοια της διατάξεως του άρθρου 147 εδ. α ΑΚ, απάτη υφίσταται , όταν ο ένας των συμβαλλομένων εκ προθέσεως προκαλεί με κάθε δόλιο μέσο ή τέχνασμα την δήλωση της βουλήσεως του αντισυμβαλλομένου προς κατάρτιση της δικαιοπραξίας, το μέσο δηλαδή αυτό υπήρξε αποφασιστικό αίτιο, το οποίο οδήγησε τον αντισυμβαλλόμενο στην κατάρτιση της δικαιοπραξίας (ΑΠ 342/95 ΔΕΕ 1995, 642).

⁵⁹ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

Από τις διατάξεις των άρθρων 147, 154 και 155 του ΑΚ συνάγεται ότι απάτη, συνεπεία της οποίας μπορεί να ζητηθεί η ακύρωση δικαιοπραξίας αποτελεί κάθε δόλια συμπεριφορά, η οποία αποσκοπεί στην με οποιαδήποτε πανουργία ή μηχανορραφία παραγωγή, ενίσχυση ή διατήρηση πεπλανημένης αντιλήψεως, είτε η συμπεριφορά αυτή συνίσταται στην παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών, είτε στην απόκρυψη ή στην αποσιώπηση ή ατελή ανακοίνωση των αληθινών γεγονότων, αναφερομένων στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον, αρκεί από αυτή να προκλήθηκε η δήλωση βουλήσεως. Για το ακυρώσιμο δε της δηλώσεως βουλήσεως είναι αδιάφορο αν η πλάνη που προκλήθηκε σ' αυτόν που εξαπατήθηκε λόγω της απάτης, είναι συγγνωστή ή ασύγγνωστη ουσιώδης ή επουσιώδης καθώς και αν η παραπλανητική συμπεριφορά αντικειμενικά είναι ικανή να παρασύρει έμφορα συνετό άνθρωπο, αρκεί αυτή να αποσκοπούσε στην πρόκληση δήλωση βουλήσεως αυτού που απατήθηκε, η οποία και να προκλήθηκε πράγματι εξαιτίας της απατηλής ενέργειας (Εφ. Πατρ. 658/92 ΑχΝομ. 1993, 270). Όταν η απάτη έγινε από τρίτο, η ακύρωση της δικαιοπραξίας μπορεί να ζητηθεί από τον εξαπατηθέντα εφόσον ο αποδέκτης της δηλώσεως γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την απάτη του τρίτου, γιατί διαφορετικά είναι άξιος προστασίας και δεν χωρεί ακύρωση της δικαιοπραξίας (Εφ. / Πατρ. 658/92 ΑχΝομ. 1993,270)⁶⁰.

Κατά τις διατάξεις των άρθρων 147, 154, 180, 184 ΑΚ, η ακύρωση δικαιοπραξίας λόγω απάτης επέρχεται με δικαστική απόφαση και δικαιούται να τη ζητήσει, με αγωγή ή ένσταση, ο απατηθείς και ο κληρονόμος του, η ακυρώσιμη δε δικαιοπραξία, όταν ακυρωθεί, εξομοιώνεται με άκυρη εξαρχής και θεωρείται ότι δεν έγινε, με την

⁶⁰ ΜΕΝΤΗΣ ΣΠ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ Γ. ΝΙΚΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ, ΑΘΗΝΑ 1997

επιφύλαξη των διατάξεων οι οποίες αφορούν τα δικαιώματα τρίτων από την ακυρωθείσα σύμβαση. Εξάλλου, κατά το άρθρο 262 Κ.Πολ.Δ., η ένσταση, ως αυτοτελής πραγματικός ισχυρισμός περιέχων πραγματικά περιστατικά διάφορα εκείνων τα οποία αποτελούν την ιστορική ή οριστική απόρριψη της αγωγής ή η αναβολή της απαντήσεως σ' αυτήν πρέπει να περιλαμβάνει πλην άλλων και ορισμένη αίτηση . Για να κριθεί δηλαδή ότι επιδέχεται δικαστική εκτίμηση, πρέπει να περιέχει στοιχεία ανάλογα προς εκείνα, τα οποία είναι αναγκαία για την τυπική παραδοχή και ακολούθως δικαστική εκτίμηση της αγωγής διαφορετικά η ένσταση είναι απορριπτέα ως αόριστη (Π.Πρ. Αρτας 121/93 Αρμ. 49, 607).

Κατά την διάταξη του άρθρου 157 ΑΚ, το δικαίωμα για ακύρωση δικαιοπραξίας λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής (άρθρα 140 επ. ΑΚ) αποσβήνεται με την παρέλευση δύο ετών από την επόμενη ημέρα της καταρτίσεως της δικαιοπραξίας (άρθρο 241 παρ. 1 ΑΚ), στην περίπτωση όμως που η πλάνη ή η απάτη ή η απειλή εξακολούθησαν και μετά την δικαιοπραξία, η εν λόγω αποσβεστική προθεσμία των δύο ετών αρχίζει από την επόμενη ημέρα αφότου πέρασε η κατάσταση που ήταν η δημιουργός της ελαττωματικής βουλήσεως του συμβαλλομένου, δηλαδή από την αποκάλυψη της πλάνης ή απάτης ή από την παύση της απειλής. Το τελευταίο," δικονομικώς συνιστά αντένσταση εκείνου που επιδιώκει την ακύρωση της δικαιοπραξίας κατά της περί αποσβέσεως του προς ακύρωση δικαιώματος, λόγω παρόδου του σχετικού χρόνου ενστάσεως εκείνου κατά του οποίου απευθύνεται η περί ακυρώσεως αγωγή και εμπίπτει στην κατ άρθρο 559 αρ. 8 Κ.Πολ.Δ., έννοια του «πράγματος», ώστε σε περίπτωση μη λήψεως αυτής υπόψη από το δικαστήριο να θεμελιώνεται κατά της αποφάσεως του ο κατά την τελευταία διάταξη αναιρετικός λόγος 9ΑΠ 6741/93 ΕΕΝ 1994, 444).

Για την θεμελίωση της έννοιας της απάτης ως αδικοπραξίας (ΑΚ 914) δεν απαιτούνται ψευδή γεγονότα που αναφέρονται στο παρόν ή το

παρελθόν (όπως απαιτείται για την θεμελίωση του ποινικού αδικήματος που προβλέπεται από το άρθρο 386 ΠΚ), αλλά αρκούν και ψευδείς απατηλές υποσχέσεις, αναγόμενες στο μέλλον, με τις οποίες προξενείτε ζημιά στον τρίτο (Εφ. Πειρ. 104/97 ΕλΔ 38, 1888).

Η περί πληρεξουσιότητας δήλωση βουλήσεως, όπως κάθε δικαιοπραξία, μπορεί να είναι αποτέλεσμα απάτης, πλάνης ή απειλής και συνεπώς ακυρώσιμη. Σε περίπτωση δε προσβολής της πληρεξουσιότητας ως ακυρώσιμου, η ακύρωση μπορεί να επιδιωχθεί τόσο κατά του πληρεξουσίου, όσο και κατά του μετ' αυτού συμβληθέντος επί τη βάσει της προσβαλλομένης πληρεξουσιότητας, από την οποία αμφότεροι έλκουν αμέσως έννομο συμφέρον (Π.Πρ Λαρ 191/94 ΑρχΝ 48, 787). Σύμφωνα με το άρθρο 1782 παρ. 2 ΑΚ, η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν είναι προϊόν απάτης χωρίς την οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη. Συνεπώς για να είναι ακυρώσιμη, λόγω απάτης, η διαθήκη ή ορισμένη διάταξη της, πρέπει να υπάρχει μεταξύ των απατηλών ενεργειών ή παραστάσεων και της συντάξεως της ή του περιεχομένου της, πρόσφορος αιτιώδης σύνδεσμος, με την έννοια ότι ο διαθέτης κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων και με πιθανότητα δε θα συνέτασσε αυτή τη διαθήκη ή δεν θα περιλάμβανε σ' αυτή ορισμένη διάταξη, αν δεν παραπείθετο από τις απατηλές ενέργειες ή παραστάσεις. Η ύπαρξη δε του αιτιώδους αυτού συνδέσμου πρέπει να προκύπτει από την αγωγή, με την οποία ζητείται η ακύρωση της διαθήκης, γιατί αλλιώς δεν υφίσταται βάση προς ακύρωση της λόγω απάτης (ΑΠ 1570/96 ΕλΔ 39, 645) κατά μεν το άρθρο 67 ΑΚ αυτός που έχει τη διοίκηση του νομικού προσώπου επιμελείται των υποθέσεων αυτού και το αντιπροσωπεύει δικαστικώς και εξωδίκως, κατά δε το άρθρο 68 παρ. 2 ΑΚ οι περί αντιπροσωπείας και εντολής διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και επί του διοικητού νομικού προσώπου. Ως διοικητής δε θεωρείται κατά το άρθρο 74 ΑΚ ο

εκκαθαριστής. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 214 ΑΚ, τα ελαττώματα της βουλήσεως ή γνώση ή υπαίτια άγνοια ορισμένων περιστατικών καθώς κι η επίδραση τους επί της δικαιοπραξίας κρίνονται από το πρόσωπο του αντιπροσώπου. Τέτοια περιστατικά που κρίνονται από τα πρόσωπα του αντιπροσώπου, και επομένως και του διοικητή νομικού προσώπου, είναι και αυτά που θεμελιώνουν πλάνη απάτη και καθιστούν ακυρώσιμη τη συναφθείσα δικαιοπραξία κατά τα άρθρα 147 επ. ΑΚ ή συνιστούν ανάγκη, κουφότητα ή απειρία του δικαιοπρακτήσαντος, η οποία, αν συντρέχουν και οι λοιποί όροι του άρθρου 179 ΑΚ, καθιστούν άκυρη τη δικαιοπραξία (ΑΠ 974/96 ΕΕΝ 1998, 166).

Η δήλωση για την αποδοχή της κληρονομιάς, η οποία είναι μονομερής δικαιοπραξία, που δεν έχει ανάγκη ανακοινώσεως σε άλλον, και με την οποία γίνεται η δήλωση του κληρονόμου ότι θέλει να είναι κληρονόμος, τελείται συγχρόνως με τη δήλωση και δεν υπόκειται σε ανάκληση. Η δήλωση όμως αυτή είναι άκυρη 1) αν έγινε από πλάνη για το λόγο της επαγωγής, 2) αν έγινε από ανίκανο για δικαιοπραξία χωρίς να τηρηθούν οι νόμιμες για αυτό διατυπώσεις, 3) αν έγινε πριν από την επαγωγή και 4) αν έγινε με αίρεση ή προθεσμία ή μερικώς, ενώ προσέτι μπορεί να ακυρωθεί για πλάνη, απάτη ή απειλή, βάσει των διατάξεων που ισχύουν γενικώς για τις δικαιοπραξίες. (Π.Πρ.Θεσ. 1877/96 Αρμ. 50, 704)⁶¹.

Η συμφωνία των συζύγων για λύση του γάμου τους με συναινετικό διαζύγιο κατά το άρθρο 1441 ΑΚ πρέπει να στηρίζεται σε δηλώσεις βουλήσεως απαλλαγμένες από ελαττώματα της βουλήσεως. Τέτοιο ελάττωμα υπάρχει κατά το άρθρο 147 ΑΚ και όταν η δήλωση της βουλήσεως προκλήθηκε από ασκηθείσα απάτη. Στην περίπτωση αυτή ο εξαπατηθείς σύζυγος δικαιούται να προσβάλει την περί διαζυγίου απόφαση με το ένδικο μέσο της εφέσεως και να ζητήσει την εξαφάνιση

⁶¹ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

ης. Εξάλλου η απάτη συντελείται και με αποσιώπηση, εφόσον ο σιωπήσας είχε υποχρέωση είτε εκ του νόμου, είτε από την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, είτε από τις ιδιαίτερες σχέσεις του με το έτερο μέρος, να αποκαλύψει την αλήθεια. Όταν όμως οι σύζυγοι συμφωνούν στη λύση του γάμου τους με συναινετικό διαζύγιο ο σύζυγος ο οποίος είχε υποβάλει κατά του συζύγου του, χωρίς ο τελευταίος αυτός να το γνωρίζει, έγκληση για αδικήματα αναγόμενα στις μεταξύ τους οξυμένες σχέσεις (όπως εξύβριση, σωματική βλάβη κ.λ.π.) δεν έχει υποχρέωση να αποκαλύψει το γεγονός αυτό στο σύζυγο του, και μάλιστα χωρίς να ερωτηθεί σχετικώς. Τέτοια υποχρέωση δεν απορρέει ούτε από το νόμο, ούτε από την καλή πίστη, ούτε από τις ιδιαίτερες σχέσεις μεταξύ των συζύγων, οι οποίοι οδηγούνται σε λύση του γάμου τους, συνοδευόμενα πολλές φορές από ύβρεις, βιαιοπραγία και υποβολή εγκλήσεων, δεν είναι ασυνήθη, δεν αποκλείουν δε τη συμφωνία των συζύγων για συναινετική λύση του γάμου τους, δοθέντος ότι αυτή είναι και για τους δύο συζύγους επωφελής και δεν εμποδίζει, αλλά αντιθέτως διευκολύνει, τη διευθέτηση των διαφορών των σχετικών προς τις υποβληθείσες εγκλήσεις. Τούτο ισχύει φυσικά κατά μείζονα λόγο, όταν η έγκληση του συζύγου έχει υποβληθεί εκπροθέσμως και έτσι είναι βέβαιο, ότι δεν μπορεί να οδηγήσει σε καταδίκη του άλλου συζύγου (ΑΠ 123/98 ΕλΔ. 39, 825)⁶²

⁶² ΜΕΝΤΗΣ ΣΠ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ Γ. ΝΙΚΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ, ΑΘΗΝΑ 1997

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

(ΒΑΣΙΚΗ) ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

8.1 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΗ ΣΧΕΣΗ (CAUSA)

Η πληρεξουσιότητα αφορά την έναντι τρίτων δράση του πληρεξουσίου. Η λειτουργία της συνδέεται με την δημιουργία έννομων σχέσεων μεταξύ αντιπροσωπευόμενου και τρίτων. Υπό αυτή την έννοια προβάλλει επιτακτική η ανάγκη της προστασίας των τρίτων με την διασφάλιση των έννομων σχέσεων, οι οποίες δημιουργούνται από την δράση του πληρεξουσίου.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ο νόμος ξεχωρίζει την παροχή της πληρεξουσιότητας από την εσωτερική σχέση, που συνδέει τον αντιπρόσωπο με τον αντιπροσωπευόμενο, με τον χαρακτηρισμό της πληρεξουσιότητας ως μονομερής και αφηρημένης δικαιοπραξίας, η οποία είναι ανεξάρτητη από την αιτία στην οποία στηρίζεται η πληρεξουσιότητα, δηλαδή η σύμβαση εντολής, εταιρία, μίσθωση εργασίας ή άλλη παρόμοια σύμβαση, όπως είναι η σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας. Το αναιτιώδες της πληρεξουσιότητας, ως δικαιοπραξίας, γίνεται παγίως δεκτό τόσο στην θεωρία όσο και στην νομολογία⁶³.

Πρακτική και άμεση συνέπεια του αφηρημένου χαρακτήρα της πληρεξουσιότητας είναι ότι η ακυρότητα, η ακυρωσία και τα εν γένει ελαττώματα της αιτίας δεν επηρεάζουν την πληρεξουσιότητα, εκτός εάν οι ενδιαφερόμενοι εξάρτησαν την ύπαρξη της πληρεξουσιότητας από το κύρος της αιτίας. Αν δηλαδή η εσωτερική σχέση λειτουργεί κατά τη βούληση των μερών, ως αίρεση της πληρεξουσιότητας. Εκδήλωση του

⁶³ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΑΘΗΝΑ 1994

αφηρημένου της πληρεξουσιότητας αποτελεί επίσης η δυνατότητα παύσης της πληρεξουσιότητας, αυτοτελώς με ανάκληση αυτής, και χωρίς να καταργείται η εσωτερική σχέση. (άρθρα 218-221 Α.Κ.). Άλλη συνέπεια του αφηρημένου της πληρεξουσιότητας είναι, τουλάχιστον θεωρητικά, η δυνατότητα χορήγησης πληρεξουσιότητας. Χωρίς οποιαδήποτε εσωτερική σχέση ως αιτία, στην πράξη όμως η πληρεξουσιότητα, η οποία στερείται εξ' αρχής εσωτερικής σχέσης, ήτοι αιτίας, μπορεί να υπάρξει μόνο ως συνέπεια της ακυρότητας της τελευταίας. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν η βασική σχέση της εντολής να είναι άκυρη, συνεπεία της περιορισμένης δικαιοπρακτικής ικανότητας του ανηλίκου εντολοδόχου. Ωστόσο η χορηγηθείσα σε αυτόν πληρεξουσιότητα να είναι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 213 Α.Κ., έγκυρη⁶⁴.

8.2 ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ

Είναι αναντίρρητο και πρέπει να ξεκινάμε από το αξίωμα ότι η πληρεξουσιότητα δεν είναι αυτοσκοπός. Έχει κυρίως βοηθητικό χαρακτήρα και παρέχεται για την επίτευξη ενός περαιτέρω σκοπού, μέσω της πράξης την οποία έχει την εξουσία να επιχειρήσει ο πληρεξούσιος. Ο λειτουργικός δεσμός της τελευταίας με την αναγκαία προηγούμενη πληρεξουσιότητα είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της εκούσιας αντιπροσωπείας. Εκδήλωση αυτού του βασικού δεσμού αποτελεί όχι μόνο η καθοριστική σημασία για την πληρεξουσιότητα, που έχει το περιεχόμενο της κύριας δικαιοπραξίας αλλά και το αντίστροφο, δηλαδή η επίδραση της πληρεξουσιότητας στην κύρια δικαιοπραξία, στην οποία

⁶⁴ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ)*, ΑΘΗΝΑ 1983

προβαίνει ο πληρεξούσιος⁶⁵.

Η κύρια δικαιοπραξία δεν επάγεται αυτοτελώς αποτελέσματα στην έννομη σφαίρα του αντιπροσωπευόμενου και σε συνδυασμό με την εκδήλωση της αυτονομίας της βούλησής του δια της πληρεξουσιότητας. Έτσι τα αποτελέσματα επέρχονται στην έννομη σφαίρα αυτού που έδωσε την πληρεξουσιότητα, επειδή αυτός το θέλησε. Πρακτική σημασία έχει ο ως άνω αναφερόμενος λειτουργικός δεσμός μεταξύ πληρεξουσιότητας και κύριας δικαιοπραξίας, στις περιπτώσεις κυρίως της ακυρότητας (άρθρο 180 Α.Κ.), της ακυρώσεως (άρθρα 154, 184 Α.Κ.) της πληρεξουσιότητας⁶⁶.

Οπότε αν ο πληρεξούσιος κατάρτισε ήδη την κύρια δικαιοπραξία, αυτή θεωρείται ότι καταρτίστηκε χωρίς εξουσία αντιπροσώπευσης και επέρχονται οι προβλεπόμενες συνέπειες. Εκτός βέβαια αν για τον ίδιο λόγο είναι άκυρη ή ακυρωθεί και η κύρια δικαιοπραξία, όποτε ούτε και αυτές οι συνέπειες είναι δυνατόν να επέλθουν. Στην τελευταία αυτή περίπτωση είναι δυνατόν να τεθεί θέμα ευθύνης από αδικοπραξία ή από τις διαπραγματεύσεις.

Τα σημαντικότερα και δυσκολότερα προβλήματα γεννώνται στις περιπτώσεις διάστασης δηλώσεως και βουλήσεως και στην ακυρωσία, ως αποτέλεσμα των ελαττωμάτων της βούλησης. Ειδικότερα, η πληρεξουσιότητα, όπως και κάθε δικαιοπραξία, μπορεί να είναι εικονική. Ο τρίτος προς τον οποίο απευθύνεται η δήλωση περί πληρεξουσιότητας, θα πρέπει, στην εξωτερική πληρεξουσιότητα, να γνωρίζει την εικονικότητα. Ενώ στην εσωτερική πληρεξουσιότητα θα πρέπει να την γνωρίζει την εικονικότητα ο πληρεξούσιος, δηλαδή τον τρίτο ο οποίος εν αγνοία του συναλλάχθηκε με τον εικονικό αντιπρόσωπο (άρθρο 139

⁶⁵ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

⁶⁶ ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., *ΒΑΣΙΚΕΣ ΈΝΝΟΙΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ)*, ΑΘΗΝΑ 1993

Α.Κ.). Αντίθετα, ο τρίτος δεν μπορεί να ζητήσει προστασία, αν γνώριζε την εικονικότητα. Και μάλιστα ανεξάρτητα εάν την γνώριζε ή όχι ο πληρεξούσιος και εάν πρόκειται για εσωτερική ή εξωτερική πληρεξουσιότητα.

Αν η πληρεξουσιότητα είναι ακυρώσιμη, πρακτικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η ακύρωση μόνον στην περίπτωση, που έχει ήδη καταρτισθεί η κύρια δικαιοπραξία, ή στην περίπτωση που η πληρεξουσιότητα έχει δοθεί ανεκκλήτως κατ'άρθρο 218 Α.Κ. Κι αυτό, γιατί στην αντίθετη περίπτωση, δεν χρειάζεται αυτός που έδωσε την πληρεξουσιότητα να καταφύγει στην ακύρωση του άρθρου 154 Α.Κ., εφόσον μπορεί να προβεί στην ανάκληση της πληρεξουσιότητας την οποία ο ίδιος έχει δώσει. Στην περίπτωση που η καταρτισθείσα κύρια δικαιοπραξία από τον πληρεξούσιο πριν την ακύρωση, είναι εμπράγματη

σύμβαση για ακίνητο, η οποία έχει μεταγραφεί και στα οικεία βιβλία μεταγραφών, επιβάλλεται η ακύρωση απλώς της πληρεξουσιότητας, για την προστασία των καλόπιστων τρίτων⁶⁷.

8.3 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑΣ

Η πληρεξουσιότητα μπορεί να χορηγηθεί για την διενέργεια κάθε γενικά πράξης, η οποία μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο άμεσης αντιπροσώπευσης. Η πληρεξουσιότητα μπορεί να είναι γενική, δηλαδή να αναφέρεται σε όλες τις δικαιοπραξίες ή σε μια ομάδα δικαιοπραξιών του αντιπροσωπευόμενου, ή ειδική, δηλαδή να αναφέρεται σε συγκεκριμένες δικαιοπραξίες.

Η διάκριση, όμως, αυτή μεταξύ γενικής και ειδικής πληρεξουσιότητας είναι όλως επισφαλής, γιατί δεν στηρίζεται σε σταθερό κριτήριο,

⁶⁷ ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ*, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

καθόσον η έκταση και το ειδικότερο περιεχόμενο της πληρεξουσιότητας είναι κάθε φορά θέμα ερμηνείας. Βέβαια, ο νόμος ενίοτε απαιτεί «ειδική πληρεξουσιότητα» και στις περισσότερες των διατάξεων, όπως π.χ. άρθρα 1379, 1472, 1615 παρ. 3, 1848 Α.Κ. εκφράζεται η απαίτηση του νομοθέτη να αναφέρεται ρητώς και ατομικώς

(όχι όμως και αποκλειστικώς) στο είδος της πληρεξουσιότητας η εκάστοτε πράξη, που αφορά η πληρεξουσιότητα. Άλλοτε πάλι, η αναφερόμενη στο νόμο ειδική πληρεξουσιότητα αφορά όχι συγκεκριμένη πράξη αλλά κατηγορία ομοειδών πράξεων. Ακόμη, όμως, και όταν δεν υπάρχει νομοθετική κάλυψη, από την φύση της πράξης που πρόκειται να γίνει, αλλά και της όλης οικονομίας της νομοθετικής ρύθμισης, ενίοτε συνάγεται ότι επιβάλλεται «ειδική πληρεξουσιότητα». Με την έννοια ότι στο κείμενό της θα πρέπει να αναφέρεται ρητά η συγκεκριμένη πράξη.

Έτσι, γίνεται δεκτό ότι τέτοια «ειδική πληρεξουσιότητα» απαιτείται για την διενέργεια εξώδικου συμβιβασμού (άρθρο 871 Α.Κ. και άρθρο 98 Κ.Πολ. Δικ.) και αυτό διότι ο συμβιβασμός είναι μια έννοια, που έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και περιέχει διάθεση περιουσίας. Αντίθετα, κρίθηκε ορθό ότι η πληρεξουσιότητα για την αποδοχή συναλλαγματικής δεν απαιτείται να είναι ειδική. Περαιτέρω, γίνεται δεκτό στη θεωρία, ότι για την διενέργεια από τον πληρεξούσιο δικαιοπραξιών, σχετικά με την διάθεση περιουσιακών στοιχείων του αντιπροσωπευόμενου, καθώς και για τις ενοχικές δικαιοπραξίες, απαιτείται αυτές να μνημονεύονται στο κείμενο του πληρεξουσίου⁶⁸.

⁶⁸ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., *ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3^η (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ)*, ΑΘΗΝΑ 1983

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώνουν τις σχέσεις τους κατά τον τρόπο που ανταποκρίνεται στις επιθυμίες τους και κυρίως στις διάφορες ανάγκες τους. Μερικές από τις σχέσεις τους είναι αδιάφορες για το δίκαιο, π.χ. οι φιλικές σχέσεις. Για πολλές όμως από τις σχέσεις τους, με τις οποίες ρυθμίζουν την περιουσία τους, τις συναλλαγές τους, την κληρονομιά τους, ενδιαφέρεται ιδιαίτερα το δίκαιο, το οποίο οργανώνει αυτές και τα αποτελέσματα τους και τις συστηματοποιεί μάλιστα έτσι ώστε ο βίος των ανθρώπων να λειτουργεί εύρυθμα, όσο γίνεται καλύτερα και ο κάθε ένας να γνωρίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του

Οι πράξεις που ενδιαφέρουν το δίκαιο διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: τις δίκαιες ή θεμιτές και τις άδικες ή αθέμιτες.

Δίκαιες ή θεμιτές πράξεις είναι εκείνες που επιτρέπει το δίκαιο και κατά συνέπεια επιφέρουν έννομα αποτελέσματα (π.χ. αγορά πράγματος, γάμος).

Άδικες ή αθέμιτες πράξεις είναι εκείνες που απαγορεύει το δίκαιο και, κατά συνέπεια, αν τελεστούν, συνεπάγονται δυσμενείς συνέπειες για τον δράστη (π.χ. καταστροφή ξένου πράγματος, τραυματισμός προσώπου). Από τις δίκαιες πράξεις η πιο σημαντική είναι η δικαιοπραξία.

Οι βιοτικές σχέσεις, που ρυθμίζει το δίκαιο, καλούνται έννομες σχέσεις. Έννομη σχέση είναι π.χ. η πώληση, η μίσθωση, το δάνειο, η σύμβαση εργασίας. Οι έννομες σχέσεις δημιουργούνται από τη βούληση των προσώπων. Το πρόσωπο αποφασίζει να αγοράσει ή να πωλήσει κάτι. Αφού αποφασίσει, πρέπει να εκφράσει, να εξωτερικεύσει τη βούληση του. Η εξωτερικεύση της βούλησης του γίνεται με τη δήλωση. Η δήλωση

αυτή καλείται στο δίκαιο δήλωση βουλήσεως. Η δήλωση βουλήσεως αποτελεί ουσιώδες μέρος της δικαιοπραξίας.

Η έλλειψη πληρεξουσιότητας κατά την σύναψη σύμβασης, είτε αυτή είναι μονομερής είτε αυτοσύμβαση, καθιστά ανίσχυρη την σχετική δικαιοπραξία η οποία δεν παράγει αποτελέσματα στο πρόσωπο του αντιπροσωπευόμενου, εκτός αν ο ίδιος μεταγενέστερα την εγκρίνει. Ειδικά για την σύσταση ή την τροποποίηση οριζοντίου ιδιοκτησίας, η οποία απαιτεί την συμφωνία όλων των συνιδιοκτητών, είναι δυνατόν ακόμη και ένας μόνον εξ αυτών να προβεί στην σχετική πράξη με αυτοσύμβαση, κατόπιν χορηγήσεως πληρεξουσιότητας από τους λοιπούς⁶⁹.

⁶⁹ ΜΕΝΤΗΣ ΣΠ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ Γ. ΝΙΚΟΣ, *ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ, ΑΘΗΝΑ 1997

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π., ΒΑΣΙΚΕΣ ΈΝΝΟΙΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ), ΑΘΗΝΑ 1993

ΒΑΒΟΥΣΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, 2^Η ΕΚΔΟΣΗ, 1995

ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΑΘΗΝΑ/ΠΑΤΡΑ, 1998

ΔΗΜΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (DR JUR), ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΕΚΔΟΣΗ Δ', ΠΑΤΡΑ 2004.

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ-ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ, ΑΘΗΝΑ 1997

ΚΛΑΒΑΝΙΔΟΥ, Η ΠΛΑΝΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ, 1991

ΚΕΡΑΜΕΥΣ Δ. ΚΩΝ/ΝΟΣ, ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1986

ΜΑΡΙΑΝΟΥ ΚΑΡΑΣΗ, ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, (ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑ), 1996

ΜΕΝΤΗΣ ΣΠ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ & ΣΑΡΡΗΣ Γ. ΝΙΚΟΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ, ΑΘΗΝΑ 1997

ΜΠΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΑΘΗΝΑ, 1995

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΙΟΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΑΘΗΝΑ, 1984

ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Σ. ΝΙΚ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΕΚΔΟΣΗ 3" (ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ), ΑΘΗΝΑ 1983

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Χ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, ΑΘΗΝΑ 1994

ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ Κ., ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, 1980

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- el.wikipedia.org/wiki/Δικαιοπραξία
- www.tm.teiher.gr/Portal/Uploads/texniki_nomothesia.doc
- www.babylon.com/.../δικαιοπραξία/Greek
- www.edugate.gr/asep/19-05-09-07
- www.eofn.gr/attachments/084_xristodoulou.pdf
- de.pons.eu/griechisch.../δικαιοπραξία
- xkarampagias.gr/page2.php?post=475
- www.griechisch-woerterbuch.com/δικαιο
- <http://invenio.lib.auth.gr/record/123166/files/ERGASIA.pdf?version=1>
- www.klimaka.org.gr/newsite/blog/AstikosKwdikasIkanotita.pdf
- teiserron.gr/index.php?action=dlattach;topic=1010.0;attach=1173

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΓΕΝΙΚΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Άρθρο 1

Πηγές του δικαίου

Οι κανόνες του δικαίου περιλαμβάνονται στους νόμους και στα έθιμα.

Άρθρο 2

Αναδρομική δύναμη του νόμου

Ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά.

Άρθρο 3

Κανόνες δημόσιας τάξης

Η ιδιωτική βούληση δεν μπορεί να αποκλείσει την εφαρμογή κανόνων δημόσιας τάξης.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Άρθρο 4

Κατάσταση αλλοδαπών

Ο αλλοδαπός απολαμβάνει τα αστικά δικαιώματα του ημεδαπού.

Άρθρο 5

Ικανότητα δικαίου

Η ικανότητα δικαίου του φυσικού προσώπου ρυθμίζεται από το δίκαιο της ιθαγένειας.

Άρθρο 6

Αφάνεια

Η αφάνεια διέπεται από το δίκαιο της ιθαγένειας.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να κηρύξει άφαντο αλλοδαπό, αν πριν από την εξαφάνισή του κατοικούσε ή διέμενε στην Ελλάδα ή εφόσον έχει περιουσία στην Ελλάδα.

Άρθρο 7

Ικανότητα για δικαιοπραξία

Η ικανότητα για δικαιοπραξία ρυθμίζεται από το δίκαιο της ιθαγένειας.

Άρθρο 8

Απαγόρευση

Η απαγόρευση ρυθμίζεται από το δίκαιο της ιθαγένειας.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να κηρύξει σε απαγόρευση αλλοδαπό που κατοικεί στην Ελλάδα. Αν διαμένει ή έχει περιουσία στην Ελλάδα, μπορούν να ληφθούν μόνο προσωρινά μέτρα.

Άρθρο 9

Ικανότητα αλλοδαπού στην Ελλάδα

Αλλοδαπός που επιχειρεί στην Ελλάδα δικαιοπραξία για την οποία είναι ανίκανος κατά το δίκαιο της ιθαγένειάς του, θεωρείται ικανός να την επιχειρήσει, αν κατά το ελληνικό δίκαιο έχει αυτή την ικανότητα. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στις δικαιοπραξίες οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου ούτε στις εμπράγματες δικαιοπραξίες για ακίνητα που βρίσκονται έξω από την Ελλάδα.

Άρθρο 10

Νομικό πρόσωπο

Η ικανότητα του νομικού προσώπου ρυθμίζεται από το δίκαιο της έδρας του.

Άρθρο 11

Τύπος δικαιοπραξίας

Η δικαιοπραξία είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν είναι σύμφωνη είτε με το δίκαιο που διέπει το περιεχόμενό της είτε με το δίκαιο του τόπου όπου επιχειρείται είτε με το δίκαιο της ιθαγένειας όλων των μερών.

Άρθρο 12

Ο τύπος εμπράγματης δικαιοπραξίας ρυθμίζεται από το δίκαιο της τοποθεσίας του πράγματος.

Άρθρο 13

Γάμος

1. Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις του γάμου ρυθμίζονται και για τα δύο πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν από το δίκαιο της ιθαγένειας ενός απ' αυτά. Ο τύπος του γάμου ρυθμίζεται είτε κατά το δίκαιο της ιθαγένειας ενός από τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν είτε κατά το δίκαιο του τόπου όπου τελείται.

2. Όταν τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν ή το ένα απ' αυτά είναι Έλληνες και ο γάμος τελείται στο εξωτερικό, η δήλωση του άρθρου 1367 του αστικού κώδικα μπορεί να γίνει και στην ελληνική προξενική αρχή.

Άρθρο 14

Προσωπικές σχέσεις των συζύγων

Οι προσωπικές σχέσεις των συζύγων ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από τι δίκαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια του γάμου κοινής ιθαγένειάς τους, εφόσον ο ένας διατηρεί . 2. από το δίκαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια του γάμου κοινής διαμονής τους. 3. από το δίκαιο προς το οποίο οι σύζυγοι συνδέονται στενότερα.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 15

Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων διέπονται από το δίκαιο που ρυθμίζει τις προσωπικές σχέσεις τους αμέσως μετά την τέλεση του γάμου.

(Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.)

Άρθρο 16

Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Το διαζύγιο και ο δικαστικός χωρισμός ρυθμίζονται από το δίκαιο που διέπει τις προσωπικές σχέσεις των συζύγων κατά την έναρξη της διαδικασίας του διαζυγίου ή του χωρισμού.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 17

Τέκνο γεννημένο σε γάμο

Η ιδιότητα τέκνου ως γεννημένου σε γάμο κρίνεται κατά το δίκαιο που διέπει τις προσωπικές σχέσεις της μητέρας και του συζύγου της κατά το χρόνο της γέννησης του τέκνου ή, αν ο γάμος τους έχει λυθεί πριν από τη γέννηση, κατά το χρόνο της λύσης του γάμου.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 18

Σχέσεις γονέων και τέκνου

Οι σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνου ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δίκαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους. 2. από το δίκαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους. 3. από το δίκαιο της ιθαγένειας του τέκνου.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 19

Τέκνο χωρίς γάμο των γονέων του

Οι σχέσεις μητέρας και τέκνου, που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του, ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δίκαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους. 2. από το δίκαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους. 3. Από το δίκαιο της ιθαγένειας της μητέρας.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 20

Οι σχέσεις πατέρα και τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δίκαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους. 2. από το δίκαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διανομής τους. 3. από το δίκαιο της ιθαγένειας του πατέρα.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 21

Οι σχέσεις μητέρας και πατέρα τέκνου που γεννήθηκε χωρίς γάμο τους ρυθμίζονται κατά σειρά από το δίκαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια της κύησης κοινής τους ιθαγένειας, συνήθους διανομής ή απλής διαμονής.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 22

Εξομοίωση προς τέκνο γεννημένο σε γάμο

Η εξομοίωση τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο των γονέων του με επιγενόμενο μεταξύ τους γάμο, προς τέκνο γεννημένο σε γάμο, ρυθμίζονται από το δίκαιο που διέπει τις προσωπικές σχέσεις των συζύγων αμέσως μετά την τέλεση του γάμου. Η εξομοίωση με πράξη της αρχής ρυθμίζεται από το δίκαιο της ιθαγένειας του πατέρα κατά το χρόνο της πράξης ή, αν αυτή επιχειρείται μετά το θάνατο του πατέρα, κατά το χρόνο του θανάτου του.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 23

Υιοθεσία

Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του κάθε μέρους.

Οι σχέσεις μεταξύ του θετού γονέα και του θετού τέκνου διέπονται από την τελευταία κοινή τους ιθαγένεια κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας. Αν δεν υπήρξε κοινή ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δίκαιο της ιθαγένειας που είχε ο θετός γονέας κατά την τέλεση της υιοθεσίας.

Άρθρο 24

Επιμέλεια

Η επιτροπεία, καθώς και κάθε άλλη επιμέλεια, διέπονται από το δίκαιο της ιθαγένειας.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να διορίσει επίτροπο ή άλλο επιμελητή για αλλοδαπό που κατοικεί στην Ελλάδα. Αν διαμένει ή έχει περιουσία στην Ελλάδα, μπορούν να ληφθούν μόνο προσωρινά μέτρα.

Άρθρο 25

Ενοχές από σύμβαση

Οι ενοχές από σύμβαση ρυθμίζονται από το δίκαιο στο οποίο έχουν υποβληθεί τα μέρη. Αν δεν υπάρχει τέτοιο, εφαρμόζεται το δίκαιο που αρμόζει στη σύμβαση από το σύνολο των ειδικών συνθηκών.

Άρθρο 26

Ενοχές από αδίκημα

Οι ενοχές από αδίκημα διέπονται από το δίκαιο της πολιτείας όπου διαπράχθηκε το αδίκημα.

Άρθρο 27

Νομή και εμπράγματα δικαιώματα

Η νομή και τα εμπράγματα δικαιώματα σε κινητά ή ακίνητα πράγματα ρυθμίζονται από το δίκαιο της πολιτείας όπου βρίσκονται.

Άρθρο 28

Κληρονομικές σχέσεις

Οι κληρονομικές σχέσεις διέπονται από το δίκαιο της ιθαγένειας που είχε ο κληρονομούμενος όταν πέθανε.

Άρθρο 29

Απόκτηση και απώλεια ιθαγένειας

Η απόκτηση και η απώλεια από ένα πρόσωπο της ιθαγένειας μιας πολιτείας ρυθμίζονται από το δίκαιο της πολιτείας αυτής.

Άρθρο 30

Έλλειψη ιθαγένειας και συνήθους διαμονής

Εφόσον ο νόμος δεν καθιερώνει άλλη ρύθμιση, αν το πρόσωπο δεν έχει ιθαγένεια, εφαρμόζεται στη θέση του δικαίου της ιθαγένειας το δίκαιο της συνήθους διαμονής και, αν δεν έχει συνήθη διαμονή, το δίκαιο της απλής διαμονής.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 31

Πολλαπλή ιθαγένεια

Αν το πρόσωπο έχει ελληνική και ξένη ιθαγένεια, ως δίκαιο της ιθαγένειας εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο.

Αν το πρόσωπο έχει πολλαπλή ξένη ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δίκαιο της πολιτείας με την οποία συνδέεται στενότερα.

Άρθρο 32

Αναπαραπομπή

Στο αλλοδαπό δίκαιο που πρέπει να εφαρμοστεί δεν περιλαμβάνονται και οι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της αλλοδαπής πολιτείας.

Άρθρο 33

Επιφύλαξη δημόσιας τάξης

Διάταξη αλλοδαπού δικαίου δεν εφαρμόζεται, αν η εφαρμογή της προσκρούει στα χρηστά συναλλακτικά ήθη ή γενικά στη δημόσια τάξη.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΦΥΣΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Άρθρο 34

Ικανότητα δικαίου

Κάθε άνθρωπος είναι ικανός να έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Άρθρο 35

Ύπαρξη και τέλος προσώπου

Το πρόσωπο αρχίζει να υπάρχει μόλις γεννηθεί ζωντανό και παύει να υπάρχει με το θάνατό του.

Άρθρο 36

Ως προς τα δικαιώματα που του επάγονται το κυοφορούμενο θεωρείται γεννημένο, αν γεννηθεί ζωντανό.

Άρθρο 37

Απόδειξη θανάτου

Όποιος ισχυρίζεται, για να ασκήσει δικαίωμα, ότι ένα πρόσωπο ζει ή πέθανε, ή ότι σε ορισμένη εποχή ζούσε ή ότι επέζησε από κάποιον άλλο, οφείλει να το αποδείξει.

Άρθρο 38

Αν περισσότεροι έχουν πεθάνει και δεν μπορεί να αποδειχθεί ότι ο ένας επέζησε από κάποιον άλλο, τεκμαίρεται ότι όλοι πέθαναν ταυτόχρονα.

Άρθρο 39

Θεωρείται ότι έχει αποδειχθεί ο θάνατος προσώπου που το σώμα του δεν βρέθηκε, αν εξαφανίστηκε υπό συνθήκες που κάνουν το θάνατό του βέβαιο.

Άρθρο 40

Αφάνεια

Αν ο θάνατος προσώπου είναι πολύ πιθανός, επειδή εξαφανίστηκε ενώ βρισκόταν σε κίνδυνο ζωής, ή επειδή λείπει πολύ καιρό χωρίς ειδήσεις, το δικαστήριο το κηρύσσει άφαντο ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε εξαρτά δικαιώματα από το θάνατό του.

Άρθρο 41

Η κήρυξη της αφάνειας δεν μπορεί να ζητηθεί πριν από την πάροδο ενός τουλάχιστον έτους από τη στιγμή του κινδύνου, και, αν ήταν παρατεταμένος, από την τελευταία στιγμή του, ή πέντε τουλάχιστον ετών από την τελευταία είδηση.

Άρθρο 42

Αρμόδιο δικαστήριο

Η αίτηση για την κήρυξη της αφάνειας δικάζεται από το δικαστήριο της τελευταίας στην Ελλάδα κατοικίας ή διαμονής του προσώπου που εξαφανίστηκε, και, αν δεν υπάρχει, από το δικαστήριο της πρωτεύουσας του κράτους.

Άρθρο 43

Αν η αίτηση κριθεί βάσιμη, το δικαστήριο διατάζει να δημοσιευτεί στον τύπο περίληψή της και ορίζει τον τρόπο της δημοσίευσης.

Η περίληψη περιέχει: 1. το όνομα, το επώνυμο, το επάγγελμα και την κατοικία του αιτούντος και εκείνου που εξαφανίστηκε. 2. πρόσκληση προς εκείνον που εξαφανίστηκε ή οποιονδήποτε άλλο να δώσει πληροφορίες σχετικά με τη ζωή ή το θάνατο αυτού που εξαφανίστηκε, μέσα σε ορισμένη προθεσμία. Η προθεσμία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα χρόνο από την τελευταία δημοσίευση.

Άρθρο 44

Αφού περάσει η προθεσμία που αναφέρεται στη δημοσίευση, το δικαστήριο δικάζει την αίτηση και μπορεί να διατάξει αυτεπαγγέλτως κάθε απόδειξη καθώς και την ένορκη εξέταση του αιτούντος.

Αν κριθεί ότι τα γεγονότα που αναφέρει η αίτηση για την αφάνεια αποδείχθηκαν, η απόφαση κηρύσσει τη αφάνεια, καθορίζει από πότε αρχίζει και καταλογίζει τα δικαστικά έξοδα και τέλη στην περιουσία του άφαντου.

Άρθρο 45

Ματαίωση της αίτησης

Αν κατά τη διάρκεια της δίκης της αφάνειας εμφανιστεί αυτός που είχε εξαφανιστεί ή φτάσουν ειδήσεις γι' αυτόν ή αποδειχθεί ο θάνατός του, η αίτηση απορρίπτεται.

Άρθρο 46

Άρση της αφάνειας

Ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον το δικαστήριο μπορεί να άρει την κατάσταση της αφάνειας ή να μεταβάλει το χρόνο της έναρξής της. Στη δίκη κλητεύεται και εκείνος που είχε ζητήσει να κηρυχθεί η αφάνεια ή, αν έχει πεθάνει ή κατοικεί στο εξωτερικό ή είναι άγνωστη η διαμονή του, ο εισαγγελέας.

Άρθρο 47

Δημοσίευση της απόφασης

Η απόφαση που κηρύσσει την αφάνεια, καθώς και αυτή που αίρει την κατάσταση της αφάνειας ή που μεταβάλλει το χρόνο της έναρξής της δημοσιεύεται, όταν γίνει τελεσίδικη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 43 παρ. 1 και από τη δημοσίευση ισχύει για όλους. Για το γεγονός που βεβαιώνει η απόφαση συντάσσεται ληξιαρχική πράξη ή γίνεται αντίστοιχη σημείωση πάνω σ' αυτήν.

Άρθρο 48

Αποτελέσματα της κήρυξης της αφάνειας

Μετά τη δημοσίευση της τελεσίδικης απόφασης που κηρύσσει την αφάνεια, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, μπορούν να ασκηθούν όλα τα δικαιώματα που εξαρτώνται από το θάνατο του άφαντου σαν να είχε αποδειχθεί ο θάνατος.

Τα αποτελέσματα της κήρυξης της αφάνειας αρχίζουν από το χρόνο που σύμφωνα με την απόφαση άρχισε η αφάνεια.

Άρθρο 49

Οι κληρονόμοι και οι κληροδόχοι της περιουσίας του άφαντου έχουν υποχρέωση να δώσουν ασφάλεια για την ενδεχόμενη απόδοση της περιουσίας σε επικρατέστερους δικαιούχους ή στον άφαντο. Όσοι ασκούν οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα που εξαρτάται από το θάνατο του άφαντου μπορούν να υποχρεωθούν σε ασφάλεια. Η ασφάλεια αίρεται όταν περάσουν δέκα χρόνια από τότε που η περιουσία παραδόθηκε στους κληρονόμους ή τους κληροδόχους ή από τότε που ασκήθηκε άλλο δικαίωμα.

Άρθρο 50

Αν εμφανιστεί ο άφαντος ή αναγνωριστεί ότι τρίτοι έχουν επικρατέστερα δικαιώματα, αυτοί που άσκησαν δικαίωμα από την κήρυξη της αφάνειας έχουν υποχρέωση να αποδώσουν ό,τι πήραν. Αν πρόκειται για κληρονομία, εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη αγωγή περί κλήρου.

Άρθρο 51

Κατοικία

Το πρόσωπο έχει κατοικία τον τόπο της κύριας και μόνιμης εγκατάστασής του. Κανένας δεν μπορεί να έχει συγχρόνως περισσότερες από μία κατοικίες. Για τις υποθέσεις που αναφέρονται στην άσκηση του επαγγέλματος λογίζεται ως ειδική κατοικία του προσώπου ο τόπος όπου ασκεί το επάγγελμά του.

Άρθρο 52

Η κατοικία διατηρείται ωσότου αποκτηθεί νέα.

Άρθρο 53

Αν δεν μπορεί να αποδειχθεί η τελευταία κατοικία του προσώπου, ως κατοικία θεωρείται ο τόπος της διαμονής του.

Άρθρο 54

Κατοικία νόμιμη

Αυτοί που έχουν διοριστεί σε ισόβια δημόσια υπηρεσία έχουν κατοικία τον τόπο όπου υπηρετούν.

Άρθρο 55

[Καταργήθηκε με το άρθρο 2 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 56

Ο ανήλικος που τελεί υπό γονική μέριμνα έχει κατοικία την κατοικία των γονέων του ή του γονέα που ασκεί μόνος του τη γονική μέριμνα. Αν τη γονική μέριμνα ασκούν και οι δύο γονείς χωρίς να έχουν την ίδια κατοικία, ο ανήλικος έχει κατοικία την κατοικία του γονέα με τον οποίο συνήθως διαμένει.

Οι ανήλικοι που τελούν υπό επιτροπεία, καθώς και οι απαγορευμένοι, έχουν κατοικία την κατοικία του επιτρόπου τους.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν.1329/1983.]

Άρθρο 57

Δικαίωμα στην προσωπικότητα

Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διαθήκη.

Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

Άρθρο 58

Δικαίωμα στο όνομα

Αν σ' αυτόν που δικαιούται να φέρει ένα όνομα αμφισβητείται από άλλον το δικαίωμα αυτό, ή αν κάποιος χρησιμοποιεί παράνομα ορισμένο όνομα, ο δικαιούχος ή εκείνος που βλάπτεται, μπορεί να ζητήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

Άρθρο 59

Ικανοποίηση ηθικής βλάβης

Στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων το δικαστήριο με την απόφασή του, ύστερα από αίτηση αυτού που έχει προσβληθεί και αφού λάβει υπόψη το είδος της προσβολής, μπορεί επιπλέον να καταδικάσει τον υπαίτιο να ικανοποιήσει συνιστάται σε πληρωμή

χρηματικού ποσού, σε δημοσίευμα, ή σε οτιδήποτε επιβάλλεται από τις περιστάσεις.

Άρθρο 60

Δικαίωμα στα προϊόντα της διάνοιας

Όποιος προσβάλλεται παράνομα στο αποκλειστικό δικαίωμά του επάνω στα προϊόντα της διάνοιάς του έχει δικαίωμα να απαιτήσει κατά τους όρους του νόμου, να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Άρθρο 61

Νομικά πρόσωπα γενικά

Ένωση προσώπων για την επιδίωξη ορισμένου σκοπού, καθώς επίσης σύνολο περιουσίας που έχει ταχθεί στην εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, μπορούν να αποκτήσουν προσωπικότητα (νομικό πρόσωπο), αν τηρηθούν οι όροι που αναγράφει ο νόμος.

Άρθρο 62

Έκταση ικανότητας

Η ικανότητα του νομικού προσώπου δεν εκτείνεται σε έννομες σχέσεις που προϋποθέτουν ιδιότητες φυσικού προσώπου.

Άρθρο 63

Έγγραφο για τη σύσταση

Η συστατική πράξη, το καταστατικό ή ο οργανισμός του νομικού προσώπου συντάσσονται εγγράφως.

Άρθρο 64

Έδρα

Το νομικό πρόσωπο, αν στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό δεν ορίζεται διαφορετικά, έχει ως έδρα τον τόπο όπου λειτουργεί η διοίκησή του.

Άρθρο 65

Διοίκηση

Το νομικό πρόσωπο διοικείται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα. Όταν η διοίκηση είναι πολυμελής, αν δεν ορίζεται κάτι άλλο στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

Άρθρο 66

Μέλος της διοίκησης δεν δικαιούται να ψηφίσει αν η απόφαση αφορά την επιχείρηση δικαιοπραξίας ή την έγερση ή την κατάργηση δίκης μεταξύ του νομικού προσώπου και του μέλους ή του συζύγου του ή εξ αίματος συγγενούς του ως και τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 67

Εξουσία της διοίκησης

Όποιος έχει τη διοίκηση νομικού προσώπου φροντίζει τις υποθέσεις του και το αντιπροσωπεύει δικαστικά και εξώδικα. Υποκατάσταση απαγορεύεται εφόσον η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 68

Η έκταση της εξουσίας εκείνου που έχει τη διοίκηση προσδιορίζεται από τη συστατική πράξη ή το καταστατικό. ο προσδιορισμός αυτός ισχύει και για τους τρίτους. Με τη συστατική πράξη ή το καταστατικό ορισμένες υποθέσεις μπορούν να ανατεθούν σε ιδιαίτερο πρόσωπο. Η εξουσία του, σε περίπτωση αμφιβολίας, εκτείνεται και σε κάθε συναφή πράξη.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την αντιπροσώπευση και την εντολή.

Άρθρο 69

Έλλειψη προσώπων διοίκησης

Αν λείπουν τα πρόσωπα που απαιτούνται για τη διοίκηση του νομικού προσώπου, ή, αν τα συμφέροντά τους συγκρούονται προς εκείνα του νομικού προσώπου, ο πρόεδρος των πρωτοδικών διορίζει προσωρινή διοίκηση ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον.

Άρθρο 70

Δικαιοπραξίες του νομικού προσώπου

Δικαιοπραξίες που επιχείρησε μέσα στα όρια της εξουσίας του το όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο υποχρεώνουν το νομικό πρόσωπο.

Άρθρο 71

Ευθύνη νομικού προσώπου

Το νομικό πρόσωπο ευθύνεται για τις πράξεις ή τις παραλείψεις των οργάνων που το αντιπροσωπεύουν, εφόσον η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους είχαν ανατεθεί και δημιουργηθεί υποχρέωση αποζημίωσης. Το υπαίτιο πρόσωπο ευθύνεται επιπλέον εις ολόκληρον.

Άρθρο 72

Εκκαθάριση

Μόλις το νομικό πρόσωπο διαλυθεί, βρίσκεται αυτοδικαίως σε εκκαθάριση. Εωσότου περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της θεωρείται ότι υπάρχει.

Άρθρο 73

Αν ο νόμος ή η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζουν διαφορετικά ή το αρμόδιο όργανο δεν αποφάσισε διαφορετικά, η εκκαθάριση γίνεται από εκείνους που έχουν τη διοίκηση του νομικού προσώπου. Αν δεν υπάρχουν, ο πρόεδρος των πρωτοδικών διορίζει έναν ή περισσότερους εκκαθαριστές.

Άρθρο 74

Ο εκκαθαριστής ενεργεί ως διοικητής τού νομικού προσώπου. Η εξουσία του περιορίζεται στις ανάγκες της εκκαθάρισης.

Άρθρο 75

Ο εκκαθαριστής ευθύνεται να αποζημιώσει τους δανειστές του νομικού προσώπου για κάθε υπαίτια παράβαση των υποχρεώσεών του. Περισσότεροι εκκαθαριστές ευθύνονται εις ολόκληρον.

Άρθρο 76

Η εκκαθάριση γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για την δικαστική εκκαθάριση κληρονομίας, που εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 77

Τύχη της περιουσίας μετά τη διάλυση

Η περιουσία νομικού προσώπου που διαλύθηκε, αν ο νόμος ή η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, ή το αρμόδιο όργανο δεν αποφάσισε διαφορετικά, περιέχεται στο δημόσιο. Το δημόσιο έχει την υποχρέωση να εκπληρώσει το σκοπό του νομικού προσώπου με την περιουσία αυτή.

Άρθρο 78

Σωματείο

Ένωση προσώπων που επιδιώκει σκοπό μη κερδοσκοπικό αποκτά προσωπικότητα όταν εγγραφεί σε ειδικό δημόσιο βιβλίο (σωματείο) που

τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας του. Για να συσταθεί σωματείο χρειάζονται είκοσι τουλάχιστον πρόσωπα.

Άρθρο 79

Αίτηση για την εγγραφή σωματείου

Για την εγγραφή του σωματείου στο βιβλίο οι ιδρυτές ή η διοίκηση του σωματείου υποβάλλουν αίτηση στο πρωτοδικείο. Στην αίτηση επισυνάπτονται η συστατική πράξη, τα ονόματα των μελών της διοίκησης και το καταστατικό με τις υπογραφές των μελών και με χρονολογία.

Άρθρο 80

Καταστατικό σωματείου

Το καταστατικό, για να είναι έγκυρο, πρέπει να καθορίζει: 1. το σκοπό, για την επωνυμία και την έδρα του σωματείου. 2. τους όρους της εισόδου, της αποχώρησης και της αποβολής των μελών, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. 3. τους πόρους του σωματείου. 4. τον τρόπο της δικαστικής και της εξώδικης αντιπροσώπευσης σωματείου. 5. τα όργανα της διοίκησης του σωματείου, καθώς και τους όρους με τους οποίους καταρτίζεται και λειτουργεί η διοίκηση και παύονται τα όργανά της. 6. τους όρους με τους οποίους συγκαλείται, συνεδριάζει και αποφασίζει η συνέλευση των μελών. 7. τους όρους για την τροποποίηση του καταστατικού. 8. τους όρους για τη διάλυση του σωματείου.

Άρθρο 81

Απόφαση για την εγγραφή του σωματείου

Αν συντρέχουν οι νόμιμοι όροι, το πρωτοδικείο δέχεται την αίτηση και διατάζει: 1. να δημοσιευτεί στον τύπο περίληψη του καταστατικού με τα ουσιώδη στοιχεία του. 2. να εγγραφεί το σωματείο στο βιβλίο των σωματείων. Η εγγραφή αυτή περιλαμβάνει το όνομα και την έδρα του σωματείου, τη χρονολογία του καταστατικού, τα μέλη της διοίκησης και του όρους που την περιορίζουν.

Το καταστατικό βεβαιώνεται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου και κατατίθεται στο αρχείο του.

Άρθρο 82

Η απόφαση του πρωτοδικείου υπόκειται μόνο σε έφεση. Την απόφαση που απορρίπτει την αίτηση έχει το δικαίωμα να εκκαλέσει μόνο αυτός που είχε υποβάλει την αίτηση την απόφαση που δέχεται την αίτηση έχει το δικαίωμα να εκκαλέσει μόνο η εποπτεύουσα αρχή.

Άρθρο 83

Από πότε υπάρχει το σωματείο

Το σωματείο αποκτά προσωπικότητα από τη στιγμή που θα εγγραφεί στο βιβλίο. Η εγγραφή γίνεται μόλις η απόφαση που τη διατάζει γίνει τελεσίδικη.

Άρθρο 84

Εγγραφή τροποποίησης του καταστατικού

Κάθε τροποποίηση του καταστατικού ισχύει μόνο αφού εγγραφεί στο βιβλίο σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 79, 81 και 82.

Σχετ.: 80, 93, 99, 100.

Άρθρο 85

Σημείωση της διάλυσης του σωματείου

Η διάλυση του σωματείου, οπωσδήποτε και αν επέλθει, καθώς και τα ονόματα των εκκαθαριστών, σημειώνονται στο βιβλίο των σωματείων, δίπλα στη εγγραφή του. Η σημείωση γίνεται ύστερα από αίτηση της διοίκησης του σωματείου ή της αρχής που προκάλεσε τη διάλυσή του.

Άρθρο 86

Είσοδος νέων μελών

Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, η είσοδος νέων μελών επιτρέπεται πάντοτε.

Άρθρο 87

Αποχώρηση των μελών

Τα μέλη έχουν δικαίωμα να αποχωρήσουν από το σωματείο. Η αποχώρηση πρέπει να γνωστοποιείται τρεις τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη του λογιστικού έτους και ισχύει για το τέλος του.

Άρθρο 88

Αποβολή μελών

Αποβολή μέλους επιτρέπεται: 1. στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό. 2. αν υπάρχει σπουδαίος λόγος και το αποφασίσει η γενική συνέλευση.

Το μέλος που έχει αποβληθεί έχει το δικαίωμα να προσφύγει στον πρόεδρο των πρωτοδικών μέσα σε δυο μήνες αφότου του γνωστοποιήθηκε η απόφαση, αν η αποβολή έγινε αντίθετα προς τους όρους του καταστατικού ή αν δεν υπήρχαν σπουδαίοι λόγοι για την αποβολή του.

Άρθρο 89

Ισοτιμία μελών

Όλα τα μέλη του σωματείου έχουν ίσα δικαιώματα. Ιδιαίτερα δικαιώματα απονέμονται ή αφαιρούνται με τη συναίνεση όλων των μελών.

Άρθρο 90

Δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών που έπαψαν να είναι μέλη

Όσοι έπαψαν να είναι μέλη του σωματείου δεν έχουν κανένα δικαίωμα στην περιουσία του.

Οφείλουν να καταβάλουν την εισφορά τους ανάλογα με το χρόνο που παρέμειναν μέλη.

Άρθρο 91

Αμεταβίβαστο της ιδιότητας του μέλους

Η ιδιότητα του μέλους, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, δεν επιδέχεται αντιπροσώπευση και δεν μεταβιβάζεται ούτε κληρονομείται.

Άρθρο 92

Διοίκηση του σωματείου

Η διοίκηση του σωματείου, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, αποτελείται από μέλη του σωματείου.

Άρθρο 93

Συνέλευση του σωματείου

Η συνέλευση των μελών αποτελεί το ανώτατο όργανο του σωματείου και αποφασίζει για κάθε υπόθεσή του που δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου.

Η συνέλευση, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, ιδίως εκλέγει τα πρόσωπα της διοίκησης, αποφασίζει για την είσοδο ή την αποβολή μέλους, εγκρίνει τον ισολογισμό, αποφασίζει για τη μεταβολή του σκοπού του σωματείου, για την τροποποίηση του καταστατικού και για τη διάλυση του σωματείου.

Άρθρο 94

Έργο της συνέλευσης

Η συνέλευση έχει την εποπτεία και τον έλεγχο των οργάνων της διοίκησης και έχει το δικαίωμα οποτεδήποτε να τα παύει, χωρίς να

θίγεται το δικαίωμά τους να απαιτήσουν την αμοιβή που έχει συμφωνηθεί. Το καταστατικό δεν μπορεί να περιορίσει το δικαίωμα της συνέλευσης να παύει τα όργανα της διοίκησης για σπουδαίους λόγους και ιδίως για βαριά παράβαση των καθηκόντων τους ή για ανικανότητα να ασκήσουν την τακτική διαχείριση.

Άρθρο 95

Σύγκληση

Η διοίκηση συγκαλεί τη συνέλευση στις περιπτώσεις που ορίζει το καταστατικό ή κάθε φορά που επιβάλλεται από το συμφέρον του σωματείου.

Άρθρο 96

Η συνέλευση συγκαλείται, αν το ζητήσει ο αριθμός μελών που προβλέπει το καταστατικό. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, τη σύγκληση μπορεί να ζητήσει το ένα πέμπτο των μελών με αίτηση όπου αναγράφονται τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν.

Αν η διοίκηση δεν εισακούσει την αίτηση, ο πρόεδρος πρωτοδικών μπορεί να εξουσιοδοτήσει τους αιτούντες να συγκαλέσουν τη συνέλευση και να ρυθμίσει τα σχετικά με την προεδρία της.

Άρθρο 97

Πώς αποφασίζει η συνέλευση

Η συνέλευση αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των μελών που είναι παρόντα. Απόφαση για θέμα που δεν αναγράφεται στην πρόσκληση είναι άκυρη.

Αν όλα τα μέλη συναινέσουν, εγγράφως σε ορισμένη πρόταση, μπορεί να ληφθεί απόφαση και χωρίς συνέλευση των μελών.

Άρθρο 98

Το μέλος δεν έχει το δικαίωμα να ψηφίσει, αν η απόφαση αφορά την επιχείρηση δικαιοπραξίας ή την έγερση ή την κατάργηση δίκης μεταξύ του σωματείου και του μέλους ή του συζύγου του ή εξ αίματος συγγενούς του ως και τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 99

Για να αποφασιστεί η τροποποίηση του καταστατικού ή η διάλυση του σωματείου χρειάζεται η παρουσία των μισών τουλάχιστον μελών και πλειοψηφία των τριών τετάρτων των παρόντων.

Άρθρο 100

Για να μεταβληθεί ο σκοπός του σωματείου πρέπει να συναινέσουν όλα τα μέλη. Οι απόντες συναινούν εγγράφως.

Άρθρο 101

Ακυρότητα απόφασης

Απόφαση της συνέλευσης είναι άκυρη αν αντιβαίνει στο νόμο ή στο καταστατικό. Την ακυρότητα κηρύσσει το δικαστήριο ύστερα από αγωγή μέλους που δεν συναίνεσε ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον. Η αγωγή αποκλείεται μετά την πάροδο έξι μηνών από την απόφαση της συνέλευσης. Η απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα ισχύει έναντι όλων.

Άρθρο 102

Ο πρόεδρος πρωτοδικών μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση μιας άκυρης απόφασης, αν το ζητήσει η διοίκηση του σωματείου ή μέλος του ή ο εισαγγελέας.

Άρθρο 103

Διάλυση του σωματείου

Το σωματείο διαλύεται οποτεδήποτε με απόφαση της συνέλευσης των μελών.

Άρθρο 104

Το σωματείο διαλύεται στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό.

Το σωματείο διαλύεται μόλις τα μέλη του μείνουν λιγότερα από δέκα.

Άρθρο 105

Με απόφαση του πρωτοδικείου μπορεί να διαλυθεί το σωματείο, αν το ζητήσει η διοίκησή του ή το ένα πέμπτο των μελών του, ή η εποπτεύουσα αρχή: 1. αν, επειδή μειώθηκε ο αριθμός των μελών του ή από άλλα αίτια, είναι αδύνατο να αναδειχθεί διοίκηση ή γενικά να εξακολουθήσει να λειτουργεί το σωματείο σύμφωνα με το καταστατικό. 2. αν ο σκοπός του σωματείου εκπληρώθηκε ή αν από τη μακρόχρονη αδράνεια συνάγεται ότι ο σκοπός του έχει εγκαταλειφθεί. 3. αν το σωματείο επιδιώκει σκοπό διαφορετικό από εκείνον που καθορίζει το καταστατικό ή αν ο σκοπός ή η λειτουργία του σωματείου έχουν καταστεί παράνομοι ή ανήθικοι ή αντίθετοι προς τη δημόσια τάξη.

(Η § 2 του άρθρου 105 καταργήθηκε με το άρθρ. 53 ΚΠολΔ.)

Άρθρο 106

Περιουσία σωματείου που διαλύθηκε

Η περιουσία σωματείου που διαλύθηκε δεν διανέμεται ποτέ στα μέλη του.

Άρθρο 107

Ενώσεις που δεν αποτελούν σωματεία

Ένωση προσώπων για την επιδίωξη σκοπού, όταν δεν αποτελεί σωματείο, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, διέπεται από τις διατάξεις για την εταιρία. Μόλις η ένωση αυτή μετατραπεί σε σωματείο η περιουσία της μεταβιβάζεται στο σωματείο σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις.

Άρθρο 108

Ίδρυμα

Αν με ιδρυτική πράξη μια περιουσία ορίστηκε για να εξυπηρετηθεί ορισμένος σκοπός, το ίδρυμα αποκτά προσωπικότητα με διάταγμα που εγκρίνει τη σύστασή του.

Άρθρο 109

Ιδρυτική πράξη

Η ιδρυτική πράξη γίνεται είτε με δικαιοπραξία εν ζωή είτε με διάταξη τελευταίας βούλησης. Η δικαιοπραξία εν ζωή απαιτείται να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Άρθρο 110

Περιεχόμενο

Στην ιδρυτική πράξη πρέπει να καθορίζεται ο σκοπός του ιδρύματος, η περιουσία που αφιερώνεται και ο οργανισμός του.

Το διάταγμα που εγκρίνει το ίδρυμα μπορεί να ορίσει ή να συμπληρώσει ή να τροποποιήσει τον οργανισμό, με τον όρο ότι η θέληση του ιδρυτή θα παραμείνει σεβαστή. Η συμπλήρωση ή η τροποποίηση μπορεί να γίνει με τους ίδιους όρους και με μεταγενέστερο διάταγμα με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 119.

Άρθρο 111

Ανάκληση ιδρυτικής πράξης

Ύστερα από αίτηση του ιδρυτή, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει την ανάκληση της ιδρυτικής πράξης: 1. επειδή επακολούθησε απορία του ιδρυτή. 2. για σπουδαίους λόγους που δικαιολογούν την ανάκληση.

Μετά την έκδοση του διατάγματος δεν επιτρέπεται αίτηση για ανάκληση.

Άρθρο 112

Έγκριση ιδρύματος

Η αρμόδια αρχή προκαλεί αυτεπαγγέλτως την έγκριση του ιδρύματος.

Άρθρο 113

Υποχρεώσεις του ιδρυτή

Από τη σύσταση του ιδρύματος ο ιδρυτής έχει την υποχρέωση να μεταβιβάσει σ' αυτό την περιουσία που έταξε.

Δικαιώματα που μεταβιβάζονται με απλή εκχώρηση, εφόσον η βούληση του ιδρυτή δεν είναι αντίθετη, μεταβιβάζονται αυτοδικαίως μόλις συσταθεί το ίδρυμα.

Άρθρο 114

Ίδρυση μετά το θάνατο του ιδρυτή

Ίδρυμα που συνιστάται μετά το θάνατο του ιδρυτή θεωρείται ότι υφίσταται κατά το χρόνο του θανάτου του ως προς την περιουσία που έχει ταχθεί υπέρ του ιδρύματος.

Άρθρο 115

Δικαιώματα δανειστών και μεριδιούχων

Οι δανειστές και οι νόμιμοι μεριδιούχοι του ιδρυτή μπορούν να προσβάλουν τη σύσταση του ιδρύματος σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δωρεές.

Άρθρο 116

Δικαιώματα ωφελουμένων

Τα πρόσωπα που ωφελούνται από το σκοπό του ιδρύματος έχουν αγωγή εναντίον του. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν προσδιορίζονται κατά

τρόπο επαρκή από την ιδρυτική πράξη, η διοίκηση του ιδρύματος τα προσδιορίζει κατά εύλογη κρίση.

Άρθρο 117

Τέλος ιδρύματος

Το ίδρυμα παύει να υπάρχει στις περιπτώσεις που ορίζει η ιδρυτική πράξη ή ο οργανισμός του.

Άρθρο 118

Το ίδρυμα διαλύεται με διάταγμα: 1. αν ο σκοπός του εκπληρώθηκε ή έγινε απραγματοποίητος. 2. αν έχει παρεκκλίνει από το σκοπό του, ή αν ο σκοπός ή η λειτουργία του έγινε παράνομος ή ανήθικος ή αντίθετος προς τη δημόσια τάξη.

Άρθρο 119

Μεταβολή του οργανισμού

Ο οργανισμός του ιδρύματος μπορεί να μεταβληθεί, ακόμη και αντίθετα προς τη θέληση του ιδρυτή, αν το ζητήσει η διοίκηση του ιδρύματος και αν η μεταβολή επιβάλλεται για να συντηρηθεί η περιουσία του ή για να εκπληρωθεί ο σκοπός του.

Άρθρο 120

Μετατροπή σκοπού

Αν ο σκοπός του ιδρύματος έγινε απραγματοποίητος, μπορεί να δοθεί σ' αυτό, με διάταγμα που προκαλεί η αρμόδια αρχή, άλλος παραπλήσιος σκοπός σύμφωνα με την πιθανότερη θέληση του ιδρυτή.

Άρθρο 121

Η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων της ιδρυτικής πράξης ως προς τις διατάξεις της που εξυπηρετούν σκοπό δημόσιο ή κοινωφελή απαγορεύεται. Όταν η θέληση του ιδρυτή καταστεί απόλυτα απραγματοποίητη, επιτρέπεται, εξαιρετικά, η περιουσία που είχε ταχθεί να διατεθεί με ειδικό νόμο για άλλο παραπλήσιο σκοπό.

Άρθρο 122

Επιτροπές εράνων

Επιτροπές από πέντε τουλάχιστον μέλη, που έχουν σκοπό να συγκεντρώσουν χρήματα ή άλλα αντικείμενα με εράνους, γιορτές ή άλλα παρόμοια μέσα, για την εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού δημοσίου ή κοινωφελούς (επιτροπές εράνων), αποκτούν προσωπικότητα με διάταγμα.

Άρθρο 123

Συστατικό διάταγμα

Το διάταγμα περιέχει τον οργανισμό και τα μέλη της επιτροπής και καθορίζει το έργο και την έδρα της, καθώς και το χρονικό διάστημα για να περατώσει το έργο της. Το διάστημα αυτό μπορεί να παραταθεί.

Άρθρο 124

Διάλυση της επιτροπής

Η επιτροπή παύει να υπάρχει μόλις περάσει ο χρόνος που είχε ταχθεί ή περατωθεί το έργο της.

Άρθρο 125

Η επιτροπή μπορεί να διαλυθεί με διάταγμα: 1. αν αποφασίσει η ίδια να διαλυθεί. 2. αν έχει παρεκκλίνει από το έργο της. 3. αν η εκτέλεση του έργου της έγινε ανέφικτη ή συνεπάγεται οπωσδήποτε ότι εγκαταλείφθηκε. 4. αν ο σκοπός έγινε παράνομος ή ανήθικος ή αντιβαίνει στη δημόσια τάξη.

Άρθρο 126

Υποκατάσταση ιδρύματος

Αν ο οργανισμός προβλέπει ότι η περιουσία που έχει συγκεντρωθεί από την επιτροπή θα χρησιμοποιηθεί για ορισμένο διαρκή σκοπό, για την περαιτέρω εκπλήρωσή του πρέπει να συσταθεί ίδρυμα και εφαρμόζονται οι διατάξεις για το ίδρυμα.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ

Άρθρο 127

Ενήλικος

Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του (ενήλικος) είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία.

Άρθρο 128

Ανίκανοι για δικαιοπραξία

Ανίκανοι για δικαιοπραξία είναι: 1. όποιος δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο έτος. 2. όποιος βρίσκεται σε δικαστική ή σε νόμιμη απαγόρευση.

Άρθρο 129

Περιορισμένα ικανοί

Περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία έχουν οι ανήλικοι που συμπλήρωσαν το δέκατο έτος και όποιοι βρίσκονται σε δικαστική αντίληψη.

Άρθρο 130

Δήλωση βούλησης από ανίκανο

Η δήλωση βούλησης από ανίκανο για δικαιοπραξία είναι άκυρη.

Άρθρο 131

Η δήλωση βούλησης είναι άκυρη, αν κατά το χρόνο που έγινε, το πρόσωπο δεν είχε συνείδηση των πράξεών του ή δεν είχε τη χρήση του λογικού επειδή έπασχε από πνευματική ασθένεια.

Άρθρο 132

Στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, αν η δήλωση απευθυνόταν σε άλλον, που αγνοούσε αναίτια την κατάσταση του προσώπου με το οποίο συναλλάχθηκε, μπορεί το πρόσωπο αυτό να υποχρεωθεί κατά τις περιστάσεις να ανορθώσει τη ζημία που επήλθε από την ακυρότητα, εφόσον δεν μπορεί να καλυφθεί από αλλού.

Άρθρο 133

Δικαιοπραξίες του περιορισμένα ικανού

Πρόσωπα με περιορισμένη ικανότητα είναι ικανά να επιχειρήσουν δικαιοπραξία μόνο στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος ή μόνο με τους όρους που τάσσει ο νόμος.

Άρθρο 134

Ανήλικος που συμπλήρωσε το δέκατο έτος

Ο ανήλικος που έχει συμπληρώσει το δέκατο έτος είναι ικανός δια δικαιοπραξία, από την οποία αποκτά απλώς και μόνο έννομο όφελος.

Άρθρο 135

Ανήλικος που συμπλήρωσε το δέκατο τέταρτο έτος

Ο ανήλικος που έχει συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος μπορεί να διαθέτει ελεύθερα κάθε τι που κερδίζει από την προσωπική του εργασία ή που του δόθηκε για να το χρησιμοποιεί ή για να το διαθέτει ελεύθερα.

Άρθρο 136

Ανήλικος που συμπλήρωσε το δέκατο πέμπτο έτος

Ο ανήλικος που συμπλήρωσε το δέκατο πέμπτο έτος μπορεί, με τη γενική συναίνεση των προσώπων που ασκούν την επιμέλειά του, να συνάψει σύμβαση εργασίας ως εργαζόμενος. Αν δεν δίνεται η συναίνεση, αποφασίζει το δικαστήριο ύστερα από αίτηση του ανηλίκου.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 137

Ανήλικος που τελεί γάμο

Ο έγγαμος ανήλικος μπορεί να επιχειρεί μόνος του κάθε δικαιοπραξία απαραίτητη για να συντηρεί ή να βελτιώνει την περιουσία του ή για να αντιμετωπίζει τις ανάγκες της προσωπικής του συντήρησης και εκπαίδευσης, καθώς και τις τρέχουσες ανάγκες της οικογένειάς του. Μπορεί επίσης: 1. να εκμισθώνει μόνος τα ακίνητά του, αστικά ή αγροτικά, το πολύ για μία εξαετία. 2. να εισπράττει μόνος του εισοδήματα από την περιουσία του. 3. να διεξάγει μόνος του κάθε δίκη σχετική με τις παραπάνω δικαιοπραξίες.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 138

Εικονική δήλωση

Δήλωση βούλησης που δεν έγινε στα σοβαρά παρά μόνο φαινομενικά (εικονική) είναι άκυρη.

Άλλη δικαιοπραξία που καλύπτεται κάτω από την εικονική είναι έγκυρη αν τα μέρη την ήθελαν και συντρέχουν οι όροι που απαιτούνται για τη σύστασή της.

Άρθρο 139

Η εικονικότητα δεν βλάπτει εκείνον που συναλλάχθηκε αγνοώντας την.

Άρθρο 140

Δήλωση από πλάνη

Αν κάποιος καταρτίζει δικαιοπραξία και η δήλωσή του δεν συμφωνεί, από ουσιώδη πλάνη, με τη βούλησή του, έχει το δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση της δικαιοπραξίας.

Άρθρο 141

Πλάνη ουσιώδης

Η πλάνη είναι ουσιώδης όταν αναφέρεται σε σημείο τόσο σπουδαίο για την όλη δικαιοπραξία, ώστε, αν το πρόσωπο γνώριζε την πραγματική κατάσταση, δεν θα επιχειρούσε τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 142

Η πλάνη που αναφέρεται σε ιδιότητες του προσώπου ή του πράγματος θεωρείται ουσιώδης, αν κατά τη συμφωνία των μερών ή με βάση την καλή πίστη και τα συναλλακτική ήθη, οι ιδιότητες αυτές είναι τόσο σπουδαίες για την όλη δικαιοπραξία, ώστε, αν το πρόσωπο γνώριζε την πραγματική κατάσταση, δεν θα επιχειρούσε τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 143

Πλάνη ως προς τα παραγωγικά αίτια

Εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, πλάνη που αναφέρεται αποκλειστικά στα παραγωγικά αίτια της βούλησης δεν είναι ουσιώδης.

Άρθρο 144

Πότε αποκλείεται η ακύρωση λόγω πλάνης

Η δικαιοπραξία δεν ακυρώνεται λόγω της πλάνης: 1. αν ο άλλος δέχεται τη δήλωση της βούλησης όπως την εννοεί ο πλανεμένος. 2. αν η ακύρωση αντιβαίνει στην καλή πίστη.

Άρθρο 145

Αποζημίωση λόγω της ακύρωσης

Όποιος αξιώνει να ακυρωθεί η δικαιοπραξία επειδή πλανήθηκε έχει υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία που επέρχεται από την ακύρωση στο μέτρο που δεν υπερβαίνει το διαφέρον από την έγκυρη δικαιοπραξία.

Η υποχρέωση για αποζημίωση αποκλείεται αν αυτός που ζημιώθηκε γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την πλάνη.

Άρθρο 146

Εσφαλμένη διαβίβαση δήλωσης

Αν δήλωση βούλησης διαβιβάστηκε λανθασμένα, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την πλάνη.

Άρθρο 147

Δήλωση ως συνέπεια απάτης

Όποιος παρασύρθηκε με απάτη σε δήλωση βούλησης έχει δικαίωμα να ζητήσει να ακυρωθεί η δικαιοπραξία. Αν η δήλωση απευθύνεται σε άλλον και η απάτη έγινε από τρίτον, η ακύρωση μπορεί να ζητηθεί μόνο εφόσον εκείνος προς τον οποίο απευθύνεται η δήλωση ή τρίτος που απέκτησε αμέσως δικαίωμα από αυτήν γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την απάτη.

Άρθρο 148

Αν η πλάνη που προκλήθηκε από την απάτη δεν είναι ουσιώδης και το άλλο μέρος αποδέχεται τη δήλωση της βούλησης όπως τη θέλησε αυτός που απατήθηκε, το δικαστήριο μπορεί να μην ακυρώσει τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 149

Εκείνος που απατήθηκε έχει δικαίωμα, παράλληλα με την ακύρωση της δικαιοπραξίας, να ζητήσει και την ανόρθωση κάθε άλλης ζημίας, σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δικαιοπραξίες. Έχει επίσης δικαίωμα να αποδεχτεί τη δικαιοπραξία και να ζητήσει μόνο να ανορθωθεί η ζημία.

Άρθρο 150

Δήλωση ως συνέπεια απειλής

Όποιος εξαναγκάστηκε σε δήλωση βούλησης με απειλή που ασκήθηκε παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά συναλλακτικά ήθη από τον άλλον ή από τρίτο έχει δικαίωμα να ζητήσει να ακυρωθεί η δικαιοπραξία

Άρθρο 151

Η απειλή πρέπει στις συγκεκριμένες συνθήκες, να προξενεί φόβο σε γνωστικό άνθρωπο και να εκθέτει σε σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο τη ζωή, τη σωματική ακεραιότητα, την ελευθερία, την τιμή, την περιουσία αυτού που απειλήθηκε ή των προσώπων που συνδέονται μαζί του στενότατα.

Άρθρο 152

Παράλληλα με την ακύρωση της δικαιοπραξίας εκείνος που απειλήθηκε έχει δικαίωμα να ζητήσει και την ανόρθωση κάθε άλλης ζημίας σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες. Έχει επίσης δικαίωμα να αποδεχτεί τη δικαιοπραξία και να ζητήσει μόνο την ανόρθωση της ζημίας.

Άρθρο 153

Απειλή από τρίτο

Όποιος εξαναγκάστηκε με απειλή που ασκήθηκε από τρίτον, να απευθύνει δήλωση βούλησης σε άλλον, αν ακυρωθεί για το λόγο αυτό η δήλωση, μπορεί κατά τις περιστάσεις να υποχρεωθεί να αποζημιώσει τον άλλον, αν αυτός ούτε γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει την απειλή.

Άρθρο 154

Η ακύρωση δικαιοπραξίας λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής επέρχεται με δικαστική απόφαση. Την ακύρωση έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν μόνο αυτός που πλανήθηκε ή απατήθηκε ή απειλήθηκε και οι κληρονόμοι τους.

Άρθρο 155

Αγωγή για ακύρωση

Η αγωγή για ακύρωση απευθύνεται κατά του άλλου συμβαλλομένου. αν πρόκειται για μονομερή δικαιοπραξία, απευθύνεται κατά εκείνου που αντλεί άμεσα από αυτήν έννομο συμφέρον.

Άρθρο 156

Απόσβεση του δικαιώματος για ακύρωση

Η παραίτηση του δικαιούχου επιφέρει απόσβεση του δικαιώματος για ακύρωση. Η παραίτηση, ρητή ή σιωπηρή, δεν είναι ανάγκη να απευθυνθεί σε άλλον.

Άρθρο 157

Όταν περάσουν δύο χρόνια από τη δικαιοπραξία επέρχεται απόσβεση του δικαιώματος για ακύρωση. Αν η πλάνη ή η απάτη ή η απειλή εξακολούθησαν και μετά τη δικαιοπραξία, η διετία αρχίζει από τότε που πέρασε η κατάσταση αυτή. Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται ακύρωση όταν περάσουν είκοσι χρόνια από τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 158

Τύπος δικαιοπραξίας

Η τήρηση τύπου για τη δικαιοπραξία απαιτείται μόνο όπου το ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 159

Δικαιοπραξία για την οποία δεν τηρήθηκε ο τύπος που απαιτεί ο νόμος, εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο, είναι άκυρη.

Σε περίπτωση αμφιβολίας είναι επίσης άκυρη η δικαιοπραξία, αν δεν τηρήθηκε ο τύπος που είχαν καθορίσει τα μέρη. Αλλά η εκπλήρωση της δικαιοπραξίας με επίγνωση της έλλειψης του τύπου, θεραπεύει την έλλειψη αυτή.

Άρθρο 160

Έγγραφος τύπος

Αν ο νόμος ή τα μέρη όρισαν για τη δικαιοπραξία έγγραφο τύπο, το έγγραφο πρέπει να έχει την ιδιόχειρη υπογραφή του εκδότη.

Αν πρόκειται για σύμβαση, η υπογραφή των συμβαλλομένων πρέπει να τεθεί στο ίδιο έγγραφο. Αν συνταχθούν για τη σύμβαση περισσότερα πρωτότυπα, αρκεί η υπογραφή του κάθε μέρους στο έγγραφο που προορίζεται για το άλλο.

Άρθρο 161

Το συμβολαιογραφικό έγγραφο αναπληρώνει τον έγγραφο τύπο. Αν πρόκειται για σύμβαση, η αποδοχή της πρότασης μπορεί να γίνει και με χωριστό συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Άρθρο 162

Επιστολές, τηλεγραφήματα

Αν ο έγγραφος τύπος ορίστηκε από τα μέρη, αρκούν, σε περίπτωση αμφιβολίας, και ενυπόγραφες επιστολές ή τα πρωτότυπα τηλεγραφημάτων.

Άρθρο 163

Υπογραφή με μηχανικό μέσο

Αποτύπωση της υπογραφής με μηχανικό μέσο ισχύει ως ιδιόχειρη υπογραφή, αν πρόκειται για ανώνυμους τίτλους που εκδίδονται σε μεγάλο αριθμό.

Άρθρο 164

Τροποποίηση τυπικής δικαιοπραξίας

Ο τύπος που ο νόμος ορίζει για τη δικαιοπραξία απαιτείται και για τις τροποποιήσεις της.

Άρθρο 165

Ρήτρα για τη σύνταξη εγγράφου

Αν τα μέρη επιφυλάχθηκαν να συντάξουν έγγραφο για σύμβαση που καταρτίστηκε μεταξύ τους, σε περίπτωση αμφιβολίας η σύμβαση ισχύει και αν δεν συνταχθεί το έγγραφο.

Άρθρο 166

Προσύμφωνο

Η σύμβαση με την οποία τα μέρη ανέλαβαν την υποχρέωση να συνάψουν ορισμένη σύμβαση (προσύμφωνο) υπόκειται στον τύπο που ο νόμος ορίζει για τη σύμβαση που πρέπει να συναφθεί

Άρθρο 167

Δήλωση που απευθύνεται σε άλλον

Η δήλωση της βούλησης έχει νομική ενέργεια μόνο αφότου περιέλθει στο πρόσωπο στο οποίο απαιτείται να απευθυνθεί.

Άρθρο 168

Η δήλωση της βούλησης δεν έχει καμιά ενέργεια, αν προηγουμένως ή ταυτόχρονα περιήλθε σ' εκείνον στον οποίο απευθύνεται ανάκλησή της.

Άρθρο 169

Ο θάνατος αυτού που δήλωσε τη βούλησή του δεν επιδρά στο κύρος της δήλωσης. Το ίδιο ισχύει και για τη μεταγενέστερη δικαιοπρακτική του ανικανότητα.

Άρθρο 170

Δήλωση προς ανίκανο

Η δήλωση της βούλησης είναι άκυρη εφόσον το πρόσωπο στο οποίο έγινε δεν είχε την ικανότητα για δικαιοπραξία.

Άρθρο 171

Δήλωση βούλησης προς πρόσωπο που δεν έχει συνείδηση των πράξεών του ή που στερείται τη χρήση του λογικού από πνευματική ασθένεια είναι άκυρη.

Αν αυτός που δήλωσε αγνοούσε ανυπαίτια την κατάσταση του προσώπου, μπορεί κατά τις περιστάσεις το πρόσωπο αυτό να υποχρεωθεί να ανορθώσει τη ζημία του από την ακυρότητα, εφόσον δεν μπορεί να καλυφθεί από αλλού.

Άρθρο 172

Δήλωση προς περιορισμένα ικανό

Δήλωση βούλησης προς πρόσωπο με περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα είναι άκυρη, αν αυτό δεν είχε ικανότητα για τη δικαιοπραξία στην οποία η δήλωση αποσκοπούσε.

Άρθρο 173

Ερμηνεία της δήλωσης

Κατά την ερμηνεία της δήλωσης βουλήσεως αναζητείται η αληθινή βούληση χωρίς προσήλωση στις λέξεις.

Άρθρο 174

Δικαιοπραξία απαγορευμένη

Δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου, αν δεν συνάγεται κάτι άλλο, είναι άκυρη.

Άρθρο 175

Απαγόρευση διάθεσης

Η διάθεση ενός αντικειμένου είναι άκυρη αν ο νόμος την απαγορεύει. Αν η απαγόρευση έχει οριστεί για το συμφέρον ορισμένων προσώπων, την ακυρότητα μπορούν να προτείνουν μόνο αυτά.

Άρθρο 176

Αν την απαγόρευση του προηγούμενου άρθρου έχει τάξει δικαστική απόφαση, ισχύει ό,τι και στην απαγόρευση από το νόμο.

Άρθρο 177

Δικαιοπραξία που περιορίζει την εξουσία διάθεσης απαλλοτριωτού δικαιώματος, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει κάτι άλλο, έχει ενοχική μόνο ενέργεια και δεν επιδρά στο κύρος της διάθεσης.

Άρθρο 178

Δικαιοπραξία αντίθετη προς τα χρηστά ήθη

Δικαιοπραξία που αντιβαίνει στα χρηστά συναλλακτικά ήθη είναι άκυρη.

Άρθρο 179

Άκυρη ως αντίθετη προς τα χρηστά συναλλακτικά ήθη είναι ιδίως η δικαιοπραξία με την οποία δεσμεύεται υπερβολικά η ελευθερία του προσώπου ή η δικαιοπραξία με την οποία εκμεταλλεύεται κάποιος την ανάγκη, την κουφότητα ή την απειρία του άλλου και πετυχαίνει έτσι να συνομολογήσει ή να πάρει για τον εαυτό του ή τρίτο, για κάποια παροχή, περιουσιακά ωφελήματα, που, κατά τις περιστάσεις, βρίσκονται σε φανερή δυσαναλογία προς την παροχή.

Άρθρο 180

Έννοια της ακυρότητας

Η άκυρη δικαιοπραξία θεωρείται σαν να μην έγινε.

Άρθρο 181

Η ακυρότητα μέρους συνεπιφέρει την ακυρότητα ολόκληρης της δικαιοπραξίας, αν συνάγεται ότι δεν θα είχε επιχειρηθεί χωρίς το άκυρο μέρος.

Άρθρο 182

Μετατροπή

Όταν η άκυρη δικαιοπραξία περιέχει τα στοιχεία άλλης δικαιοπραξίας, αυτή ισχύει εφόσον συνάγεται ότι τα μέρη θα την ήθελαν, αν ήξεραν την ακυρότητα.

Άρθρο 183

Επικύρωση

Επικύρωση άκυρης δικαιοπραξίας ισχύει σαν νέα κατάρτισή της.

Αν οι συμβαλλόμενοι επικυρώσουν άκυρη σύμβαση, σε περίπτωση αμφιβολίας δημιουργείται αμοιβαία μεταξύ τους υποχρέωση για κάθε παροχή που θα όφειλαν, αν η σύμβαση ήταν έγκυρη από την αρχή.

Άρθρο 184

Ενέργεια ακύρωσης

Η ακυρώσιμη δικαιοπραξία μετά την ακύρωσή της εξομοιώνεται με την εξαρχής άκυρη, με την επιφύλαξη των διατάξεων που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα που τρίτος απέκτησε από σύμβαση που ακυρώθηκε.

Άρθρο 185

Πρόταση για σύμβαση

Όποιος προτείνει τη σύναψη σύμβασης δεσμεύεται όλο το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο μπορεί να την αποδεχτεί εκείνος στον οποίο έγινε η πρόταση.

Άρθρο 186

Ανάκληση πρότασης

Όποιος πρότεινε τη σύναψη μιας σύμβασης έχει το δικαίωμα να ανακαλέσει την πρόταση, αν απέκλεισε τη δέσμευσή του από την

πρόταση ή αν από τη φύση της σύμβασης ή από τις ειδικές περιστάσεις συνάγεται ότι αποκλείεται η δέσμευση.

Άρθρο 187

Απόσβεση πρότασης

Η πρόταση για τη σύναψη σύμβασης αποσβήνεται αν αποκρούστηκε ή αν δεν έγινε αποδεκτή έγκαιρα κατά τις διατάξεις των άρθρων 189 έως 194.

Άρθρο 188

Θάνατος ή ανικανότητα μετά την πρόταση

Η πρόταση, εφόσον απ' αυτήν δεν συνάγεται το αντίθετο, παραμένει ισχυρή και αν ακόμη, πριν γίνει δεκτή, αυτός που την έκανε ή αυτός στον οποίο απευθύνεται πέθανε ή έγινε ανίκανος για δικαιοπραξία.

Άρθρο 189

Αποδοχή της πρότασης

Η αποδοχή της πρότασης για τη σύναψη σύμβασης απαιτείται να περιέλθει σ' αυτόν που πρότεινε μέσα στην προθεσμία που είχε τάξει. Αν δεν είχε τάξει προθεσμία, η αποδοχή πρέπει να περιέλθει σ' αυτόν έως τη στιγμή που κατά τις περιστάσεις ήταν υποχρεωμένος να την περιμένει.

Άρθρο 190

Καθυστερημένη αποδοχή

Δήλωση αποδοχής που είχε αποσταλεί έγκαιρα, έφτασε όμως εκπρόθεσμα σ' αυτόν που είχε προτείνει, ισχύει, εκτός αν αυτός ειδοποιήσει αμέσως για την καθυστέρηση τον αποδεχόμενο.

Άρθρο 191

Καθυστερημένη αποδοχή πρότασης θεωρείται σαν νέα πρόταση. Αποδοχή με τροποποιήσεις θεωρείται σαν αποποίηση με νέα πρόταση.

Άρθρο 192

Κατάρτιση της σύμβασης

Η σύμβαση συντελείται μόλις περιέλθει σ' αυτόν που πρότεινε η δήλωση αποδοχής της πρότασής του.

Άρθρο 193

Η σύμβαση συντελείται με μόνη την αποδοχή, αν από το περιεχόμενο της πρότασης ή από τα συναλλακτικά ήθη ή από τις ειδικές περιστάσεις συνάγεται ότι δεν είναι ανάγκη να περιέλθει η αποδοχή σ' αυτόν που έκανε την πρόταση. Στην περίπτωση αυτή η πρόταση αποσβήνεται από τη στιγμή που θα περάσει η κατά τις περιστάσεις εύλογη προθεσμία για την αποδοχή της πρότασης.

Άρθρο 194

Αν η σύμβαση καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο χωρίς να είναι ταυτόχρονα παρόντα και τα δύο μέρη, συντελείται, αν δεν έχει

οριστεί κάτι άλλο, μόλις συνταχθεί το συμβολαιογραφικό έγγραφο για την αποδοχή της πρότασης. Στην περίπτωση αυτή η πρόταση αποσβήνεται από τη στιγμή που θα περάσει η κατά τις περιστάσεις εύλογη προθεσμία για την αποδοχή της πρότασης.

Άρθρο 195

Έλλειψη συμφωνίας σε μερικά σημεία

Σε περίπτωση αμφιβολίας η σύμβαση δεν είναι καταρτισμένη εφόσον τα μέρη δεν συμφώνησαν σε όλα τα σημεία της.

Άρθρο 196

Αν τα μέρη θεωρούν ότι η σύμβαση έχει συνομολογηθεί, αν και δεν έχουν συμφωνήσει σε κάποιο όρο της, ισχύει ό,τι συμφώνησαν, εφόσον συνάγεται ότι η σύμβαση θα καταρτιζόταν και χωρίς τα μέρη να αποφασίσουν για τον όρο αυτόν.

Άρθρο 197

Ευθύνη από τις διαπραγματεύσεις

Κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη σύμβασης τα μέρη οφείλουν αμοιβαία να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη.

Άρθρο 198

Όποιος κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη σύμβασης προξενήσει υπαίτια στον άλλον ζημία είναι υποχρεωμένος να την ανορθώσει και αν ακόμη η σύμβαση δεν καταρτίστηκε.

Για την παραγραφή της αξίωσης αυτής εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη για την παραγραφή των απαιτήσεων από αδικοπραξία.

Άρθρο 199

Σύμβαση με πλειστηριασμό

Σε περίπτωση πλειστηριασμού η σύμβαση, εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, ολοκληρώνεται με την κατακύρωση. Αν δεν συνάγεται κάτι άλλο, ο υπερθεματιστής δεσμεύεται εωσότου δοθεί μεγαλύτερη προσφορά ή εωσότου ματαιωθεί η κατακύρωση.

Άρθρο 200

Ερμηνεία συμβάσεων

Οι συμβάσεις ερμηνεύονται όπως απαιτεί η καλή πίστη, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο 201

Αίρεση αναβλητική

Αν με τη δικαιοπραξία τα αποτελέσματά της εξαρτήθηκαν από γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο (αίρεση αναβλητική), τα αποτελέσματα αυτά επέρχονται μόλις συμβεί το γεγονός (πλήρωση της αίρεσης).

Άρθρο 202

Αίρεση διαλυτική

Αν με τη δικαιοπραξία εξαρτήθηκε η ανατροπή των αποτελεσμάτων της από γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο (αίρεση διαλυτική), μόλις συμβεί το γεγονός αυτό παύει η ενέργεια της δικαιοπραξίας και επανέρχεται αυτοδικαίως η προηγούμενη κατάσταση.

Άρθρο 203

Ενέργεια αιρέσεων

Αν σύμφωνα με το περιεχόμενο της δικαιοπραξίας τα αποτελέσματα της πλήρωσης της αίρεσης ανατρέχουν σε χρόνο προγενέστερο από την πλήρωσή της, το καθένα από τα μέρη είναι υποχρεωμένο να παράσχει στο άλλο ό,τι αυτό θα είχε αν τα αποτελέσματα είχαν επέλθει κατά το προγενέστερο αυτό χρονικό σημείο.

Άρθρο 204

Όποιος έχει δικαίωμα που εξαρτάται από αίρεση, μπορεί, αν πληρώθηκε η αίρεση, να ζητήσει αποζημίωση από τον άλλο εφόσον κατά τη διάρκεια της αβεβαιότητας ματαιώσε ή έβλαψε υπαίτια το δικαίωμα που εξαρτάται από την αίρεση.

Άρθρο 205

[Καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ.]

Άρθρο 206

Διάθεση όσο εκκρεμεί η αίρεση

Μετά την πληρωμή της αίρεσης κάθε διάθεση του αντικειμένου της δικαιοπραξίας, που επιχειρήθηκε όσο εκκρεμούσε η αίρεση, είναι αυτοδικαίως άκυρη εφόσον ματαιώνει ή βλάπτει το αποτέλεσμα που εξαρτάται από την αίρεση. Το ίδιο ισχύει και αν, όσο εκκρεμούσε η αίρεση, το αντικείμενο εκποιήθηκε με αναγκαστική εκτέλεση.

Άρθρο 207

Πλασματική πλήρωση ή μη πλήρωση της αίρεσης

Η αίρεση θεωρείται ότι πληρώθηκε, αν την πλήρωσή της εμπόδισε αντίθετα προς την καλή πίστη εκείνος που θα ζημιωνόταν από την πλήρωσή της.

Η αίρεση θεωρείται ότι δεν πληρώθηκε, αν την πλήρωσή της προκάλεσε αντίθετα προς την καλή πίστη εκείνος που θα τον ωφελούσε η πλήρωσή της.

Άρθρο 208

Αίρεση ακατανόητη, παράνομη κ.λ.π.

Αίρεση ακατανόητη ή αντιφατική ή αίρεση που προσδίνει παράνομο ή ανήθικο περιεχόμενο στη δικαιοπραξία την καθιστά άκυρη.

Αίρεση αδύνατη ως αναβλητική καθιστά άκυρη τη δικαιοπραξία ως διαλυτική δεν έχει καμιά ενέργεια.

Άρθρο 209

Χρόνος από τον οποίο κρίνονται τα στοιχεία της δικαιοπραξίας

Όταν πρόκειται για δικαιοπραξία με αναβλητική αίρεση, τα στοιχεία της που αφορούν τον τύπο και το πρόσωπο κρίνονται με βάση το χρόνο της σύναψης της δικαιοπραξίας. τα στοιχεία που αφορούν το αντικείμενο της δικαιοπραξίας κρίνονται με βάση το χρόνο της πλήρωσης της αίρεσης.

Άρθρο 210

Προθεσμία αναβλητική και διαλυτική

Αν με τη δικαιοπραξία έχει οριστεί ότι τα αποτελέσματά της αρχίζουν από ορισμένο χρονικό σημείο (αναβλητική προθεσμία) ή παύουν από ορισμένο χρονικό σημείο (διαλυτική προθεσμία), εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τις αναβλητικές και τις διαλυτικές αιρέσεις.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Άρθρο 211

Άμεση αντιπροσώπευση

Δήλωση βούλησης από κάποιον (αντιπρόσωπο) στο όνομα άλλου (αντιπροσωπευομένου) μέσα στα όρια της εξουσίας αντιπροσώπευσης ενεργεί αμέσως υπέρ και κατά του αντιπροσωπευομένου. Το αποτέλεσμα αυτό επέρχεται είτε η δήλωση γίνει ρητά στο όνομα του αντιπροσωπευομένου είτε συνάγεται από τις περιστάσεις ότι έγινε στο όνομά του.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και όταν η δήλωση της βούλησης απευθύνεται προς τον αντιπρόσωπο.

Άρθρο 212

Ερμηνευτικός κανόνας

Αν δεν μπορεί να διαγνωστεί ότι κάποιος ενεργεί στο όνομα άλλου, θεωρείται ότι ενεργεί στο δικό του όνομα.

Άρθρο 213

Ικανότητα αντιπροσώπου

Όποιος έχει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα μπορεί να επιχειρήσει δικαιοπραξία ως αντιπρόσωπος άλλου.

Άρθρο 214

Στοιχεία που κρίνονται από τον αντιπρόσωπο

Τα ελαττώματα της βούλησης, η γνώση ή υπαίτια άγνοια ορισμένων περιστατικών καθώς και η επίδρασή τους στη δικαιοπραξία κρίνονται από το πρόσωπο του αντιπροσώπου.

Άρθρο 215

Αν ο αντιπρόσωπος ενέργησε σύμφωνα με ορισμένες οδηγίες του αντιπροσωπευομένου, δεν μπορεί ο αντιπροσωπευόμενος να επικαλεστεί την άγνοια του αντιπροσώπου για περιστατικά που ο ίδιος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει.

Άρθρο 216

Πληρεξουσιότητα

Η εξουσία αντιπροσώπευσης παρέχεται με τη σχετική δικαιοπραξία (πληρεξουσιότητα).

Άρθρο 217

Η πληρεξουσιότητα μπορεί να δοθεί με δήλωση προς τον εξουσιοδοτούμενο ή προς τον τρίτο, με τον οποίο επιχειρείται η δικαιοπραξία.

Εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, η δήλωση υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για τη δικαιοπραξία την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα.

Άρθρο 218

Ανάκληση πληρεξουσιότητας

Η πληρεξουσιότητα παύει με ανάκληση. Η παραίτηση από το δικαίωμα της ανάκλησης είναι άκυρη, εφόσον η πληρεξουσιότητα αφορά αποκλειστικά το συμφέρον του αντιπροσωπευομένου.

Άρθρο 219

Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας γίνεται με δήλωση προς τον πληρεξούσιο ή τον τρίτο.

Άρθρο 220

Η πληρεξουσιότητα που δόθηκε με συμβολαιογραφικό έγγραφο ανακαλείται μόνο κατά τον ίδιο τύπο.

Άρθρο 221

Αν η πληρεξουσιότητα δόθηκε με δήλωση προς τον τρίτο, η δήλωση ανάκλησης γίνεται μόνο προς αυτόν.

Άρθρο 222

Παύση της πληρεξουσιότητας

Η πληρεξουσιότητα, εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο, παύει από τη στιγμή που περατώθηκε η έννομη σχέση στην οποία στηρίζεται, όπως είναι ιδίως η σύμβαση εντολής, εταιρίας, εργασίας.

Άρθρο 223

Η πληρεξουσιότητα, εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο, παύει με το θάνατο ή τη δικαιοπρακτική ανικανότητα αυτού που έδωσε ή αυτού που έλαβε την πληρεξουσιότητα.

Άρθρο 224

Δικαιοπραξία μετά την παύση

Δικαιοπραξία που επιχειρήθηκε μετά την παύση της πληρεξουσιότητας από πληρεξούσιο που αγνοούσε την παύση ισχύει υπέρ και κατά του αντιπροσωπευομένου ή των καθολικών του διαδόχων, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την παύση της πληρεξουσιότητας.

Άρθρο 225

Αν ο πληρεξούσιος κατά την επιχείρηση της δικαιοπραξίας με τον τρίτο γνώριζε ότι η πληρεξουσιότητα είχε πάψει, αν ο αντιπροσωπευόμενος που επικαλείται κατά του τρίτου την παύση αυτή, μπορεί κατά τις περιστάσεις υποχρεωθεί σε εύλογη αποζημίωσή του, αν του ήταν εύκολο να έχει γνωστοποιήσει την παύση στον τρίτο.

Άρθρο 226

Μονομερής δικαιοπραξία χωρίς επίδειξη του πληρεξουσίου

Μονομερής δικαιοπραξία που επιχειρείται προς άλλον χωρίς επίδειξη του πληρεξουσίου εγγράφου είναι άκυρη, αν ο άλλος προς τον οποίο γίνεται την αποκρούσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

Άρθρο 227

Υποχρέωση απόδοσης του πληρεξουσίου

Όταν η πληρεξουσιότητα πάψει, ο πληρεξούσιος και κάθε άλλος κάτοχος είναι υποχρεωμένος να αποδώσει το πληρεξούσιο έγγραφο ή να το καταθέσει σε δημόσιο αρχή. Δεν έχει το δικαίωμα να αντιτάξει επίσχεσή του.

Άρθρο 228

Βεβαίωση ότι έπαψε η πληρεξουσιότητα

Όποιος έχει δώσει έγγραφη πληρεξουσιότητα έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο να βεβαιώσει την παύση της πληρεξουσιότητας και να κηρύξει ανίσχυρο το πληρεξούσιο έγγραφο. Περίληψη του διατακτικού της απόφασης δημοσιεύεται στον τύπο κατά τον τρόπο που ορίζει η απόφαση. Όταν περάσει ένας μήνας από τη δημοσίευση αυτή, το πληρεξούσιο έγγραφο είναι ανίσχυρο.

Άρθρο 229

Έλλειψη πληρεξουσιότητας

Αν μια σύμβαση συνομολογήθηκε στο όνομα άλλου χωρίς την πληρεξουσιότητά του, το κύρος της εξαρτάται από την έγκριση του αντιπροσωπευομένου. Ο αντισυμβαλλόμενος έχει το δικαίωμα να ζητήσει να εγκρίνει ρητά ο αντιπροσωπευόμενος τη σύμβαση μέσα σε εύλογη προθεσμία που καθορίζει ο ίδιος.

Άρθρο 230

Ο αντισυμβαλλόμενος έχει το δικαίωμα έως την έγκριση να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, εφόσον κατά συνομολόγησή της δεν γνώριζε την έλλειψη της πληρεξουσιότητας. Η υπαναχώρηση μπορεί να δηλωθεί και προς τον αντιπρόσωπο.

Άρθρο 231

Συνέπειες της έλλειψης

Όποιος κατάρτισε μια σύμβαση ως αντιπρόσωπος, εφόσον δεν αποδεικνύει την εξουσία αντιπροσώπευσης ή δεν εγκρίνει τη σύμβαση ο αντιπροσωπευόμενος, έχει την υποχρέωση, κατ' επιλογήν του αντισυμβαλλομένου, ή να εκτελέσει ο ίδιος τη σύμβαση ή να καταβάλει αποζημίωση.

Αν ο αντιπρόσωπος αγνοούσε την έλλειψη εξουσίας, έχει την υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία που έπαθε ο αντισυμβαλλόμενος επειδή πίστεψε ότι υπήρχε η εξουσία, εφόσον η ζημία δεν υπερβαίνει το διαφέρον από την έγκυρη σύμβαση.

Ο αντιπρόσωπος απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση, αν ο αντισυμβαλλόμενος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι δεν υπήρχε εξουσία αντιπροσώπευσης.

Άρθρο 232

Μονομερής δικαιοπραξία που επιχειρήθηκε από αντιπρόσωπο χωρίς να έχει εξουσία αντιπροσώπευσης είναι άκυρη.

Άρθρο 233

Μονομερής δικαιοπραξία που επιχειρείται προς άλλον από αντιπρόσωπο ο οποίος δεν έχει εξουσία, εφόσον ο άλλος δεν την απέκρουσε γι' αυτό το λόγο, είναι ισχυρή αφότου την ενέκρινε ο αντιπροσωπευόμενος. Το άλλο μέρος έχει το δικαίωμα να ζητήσει να εγκρίνει ρητά τη δικαιοπραξία ο αντιπροσωπευόμενος μέσα σε εύλογη προθεσμία που του καθορίζει.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και όταν πρόκειται για μονομερή δικαιοπραξία, που επιχειρήθηκε με τη συναίνεσή του προς αντιπρόσωπο που στερείται την εξουσία για αντιπροσώπηση.

Άρθρο 234

Όποιος επιχειρήσει ως αντιπρόσωπος μονομερή δικαιοπραξία προς άλλον, εφόσον δεν αποδεικνύει την εξουσία αντιπροσώπησης ή δεν εγκρίνει τη δικαιοπραξία ο αντιπροσωπευόμενος, ευθύνεται κατά τη διάταξη του άρθρου 231 που εφαρμόζεται αναλόγως.

Άρθρο 235

Δικαιοπραξία του αντιπροσώπου με τον εαυτό του

Ο αντιπρόσωπος δεν μπορεί να επιχειρήσει στο όνομα του αντιπροσωπευομένου δικαιοπραξία με τον εαυτό του ατομικά ή με την ιδιότητά του ως αντιπροσώπου άλλου, εκτός αν ο αντιπροσωπευόμενος είχε επιτρέψει τη δικαιοπραξία ή αυτή συνιστάται αποκλειστικά στην εκπλήρωση υποχρέωσης.

Αυτοσύμβαση που δεν έχει περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου είναι άκυρη.

ΟΓΛΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΗ

Άρθρο 236

Συναίνεση

Αν για να είναι έγκυρη μια δικαιοπραξία χρειάζεται η συγκατάθεση τρίτου (συναίνεση), αυτή παρέχεται με δήλωση προς το ένα ή το άλλο μέρος, και, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, δεν είναι ανάγκη να γίνει με τον τύπο που απαιτείται για τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 237

Ανάκληση της συναίνεσης

Ανάκληση της συναίνεσης επιτρέπεται μέχρις ότου επιχειρηθεί η δικαιοπραξία και δηλώνεται προς εκείνο από τα μέρη προς το οποίο είχε δοθεί η συναίνεση. Η ανάκληση αποκλείεται αν αυτό συνάγεται από την ίδια τη συναίνεση ή από την έννομη σχέση στην οποία στηρίζεται η συναίνεση.

Άρθρο 238

Έγκριση

Η συγκατάθεση που παρέχεται μετά την επιχείρηση της δικαιοπραξίας (έγκριση), εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο, ανατρέχει στο χρόνο της δικαιοπραξίας. Από την αναδρομική ενέργεια δεν επηρεάζονται τα δικαιώματα που τρίτοι απέκτησαν πριν από την έγκριση.

Άρθρο 239

Διάθεση από μη δικαιούχο

Διάθεση αντικειμένου από μη δικαιούχο είναι έγκυρη, αν έγινε με τη συναίνεση του δικαιούχου.

Διάθεση χωρίς αυτή τη συναίνεση, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ισχυροποιείται αν ο δικαιούχος την εγκρίνει ή αν αυτός που διέθεσε αποκτήσει το αντικείμενο ή κληρονομηθεί από το δικαιούχο. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, αν έγιναν περισσότερες διαθέσεις ασυμβίβαστες μεταξύ τους, υπερισχύει η προγενέστερη.

ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο 240

Στις προθεσμίες που καθορίζονται με νόμο, δικαστική απόφαση ή δικαιοπραξία ισχύουν οι ερμηνευτικές διατάξεις των άρθρων 241 έως 246.

Άρθρο 241

Έναρξη

Η προθεσμία αρχίζει την επομένη της ημέρας όπου έγινε το γεγονός που αποτελεί την αφετηρία της.

Για τη συμπλήρωση της ενηλικίωσης υπολογίζεται και η ημέρα της γέννησης.

Άρθρο 242

Λήξη

Η προθεσμία λήγει όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και αν είναι κατά το νόμο εορτάσιμη, όταν περάσει ολόκληρη η επόμενη εργάσιμη.

Άρθρο 243

Εβδομάδα, μήνας, χρόνος

Προθεσμία που έχει υπολογιστεί σε εβδομάδες λήγει μόλις περάσει η αντίστοιχη ομώνυμη ημέρα της τελευταίας εβδομάδας.

Προθεσμία που έχει προσδιοριστεί σε μήνες λήγει μόλις περάσει η ημέρα του τελευταίου μηνός που αντιστοιχεί σε αριθμό με την ημέρα που άρχισε, και, αν δεν υπάρχει αντίστοιχη, η τελευταία ημέρα του μηνός.

Προθεσμία που έχει προσδιοριστεί σε χρόνια λήγει μόλις περάσει η αντίστοιχη ημερομηνία του τελευταίου χρόνου.

Άρθρο 244

Προθεσμία μισού χρόνου έχει την έννοια προθεσμίας έξι μηνών. Προθεσμία μισού μηνός έχει την έννοια προθεσμίας δεκαπέντε ημερών.

Αν η προθεσμία που έχει προσδιοριστεί αποτελείται από μήνες και ημέρες, πρώτα υπολογίζεται οι μήνες και κατόπιν γίνεται η πρόθεση των ημερών.

Άρθρο 245

Αν η προθεσμία παραταθεί, η νέα αρχίζει αφότου περάσει η πρώτη.

Άρθρο 246

Ως αρχή του μηνός νοείται η πρώτη, ως μέση η δέκατη πέμπτη και ως τέλος η τελευταία ημέρα του.

ΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΠΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

Άρθρο 247

Παραγραφή της αξίωσης

Το δικαίωμα να απαιτήσει κάποιος από άλλον μια πράξη ή μια παράλειψη (αξίωση) παραγράφεται.

Άρθρο 248

Οικογενειακές αξιώσεις

Αξίωση από οικογενειακή έννομη σχέση δεν παραγράφεται εφόσον επιδιώκεται να αποκατασταθεί για το μέλλον η κατάσταση που αρμόζει στη σχέση αυτή.

Άρθρο 249

Εικοσαετής παραγραφή

Εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, οι αξιώσεις παραγράφονται σε είκοσι χρόνια.

Άρθρο 250

Πενταετής παραγραφή

Σε πέντε χρόνια παραγράφονται οι αξιώσεις: 1. των εμπόρων, των βιομηχάνων και των χειροτεχνών, για εμπορεύματα που χορήγησαν, για την εκτέλεση εργασιών και για την επιμέλεια υποθέσεων άλλων, καθώς και για τις δαπάνες που έκαναν. 2. εκείνων που ασκούν κατ' επάγγελμα

τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και τη δασοκομία, για την χορήγηση των προϊόντων του επαγγέλματός τους. 3. εκείνων που ασκούν τη μεταφορά γενικά προσώπων ή πραγμάτων, για κόμιστρα και για τα έξοδά τους. 4. των ξενοδόχων, των πανδοχέων και αυτών που χορηγούν κατ' επάγγελμα τροφή, για την παροχή κατοικίας και τροφής καθώς και για κάθε άλλη παροχή για τις δαπάνες που έκαναν. 5. εκείνων που, χωρίς να ανήκουν στα πρόσωπα που αναφέρονται στον αριθμό 1, ασκούν κατ' επάγγελμα την επιμέλεια ξένων υποθέσεων ή την παροχή υπηρεσιών, για τις αμοιβές και για τις δαπάνες τους. 6. των υπηρεσιών και των εργατών για την πληρωμή των μισθών ή άλλων αμοιβών και εξόδων τους. 7. εκείνων που παρέχουν κάθε είδους διδασκαλία, για την αμοιβή και για τις δαπάνες τους. 8. των ιδρυμάτων που προορίζονται για τη διδασκαλία, την ανατροφή, την περίθαλψη ή τη νοσηλεία, για την παροχή διδασκαλίας, περίθαλψης ή νοσηλείας και για τις σχετικές δαπάνες. 9. εκείνων που δέχονται πρόσωπα για περίθαλψη ή για ανατροφή, για τις παροχές και δαπάνες που αναφέρονται στον προηγούμενο αριθμό. 10. των γιατρών και των μαιών, για την αμοιβή και για τις δαπάνες τους. 11. των δικηγόρων, των συμβολαιογράφων και των δικαστικών επιμελητών, για τις αμοιβές και για τις δαπάνες τους. 12. των προσώπων που διορίζονται από κάποια αρχή και διεξάγουν ορισμένες υποθέσεις, για τις αμοιβές και για τις δαπάνες τους. 13. των διαδίκων, για τις προκαταβολές που έδωσαν στους δικηγόρους τους. 14. των μαρτύρων για τις δαπάνες τους. 15. των τόκων, χρεολυσίων και μερισμάτων. 16. των κάθε είδους μισθωμάτων. 17. των κάθε είδους μισθών, των καθυστερούμενων προσόδων, συντάξεων, διατροφής και κάθε άλλης παροχής που επαναλαμβάνεται περιοδικά. 18. των προσώπων στα οποία παρέχεται εργασία, για τις προκαταβολές τους έναντι των αξιώσεων από την παροχή της.

Άρθρο 251

Έναρξη παραγραφής

Η παραγραφή αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της.

Άρθρο 252

Αν για την απαίτηση της παροχής απαιτείται προηγούμενη όχληση, η παραγραφή αρχίζει από τότε που η όχληση είναι δυνατή. Αν εκτός από την όχληση απαιτείται και η παρέλευση της προθεσμίας, η παραγραφή αρχίζει από τότε που ήταν δυνατή η όχληση και πέρασε η προθεσμία.

Άρθρο 253

Η παραγραφή των αξιώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 250 αρχίζει μόλις λήξει το έτος μέσα στο οποίο συμπίπτει η έναρξη της παραγραφής που ορίζεται στα δύο προηγούμενα άρθρα.

Άρθρο 254

Αν πρόκειται για περιοδικές παροχές που οφείλονται αυτοτελώς και δεν εξαρτώνται από κεφάλαιο, η παραγραφή του καθολικού δικαιώματος αρχίζει από το χρονικό σημείο που η πρώτη καθυστερούμενη περιοδική δόση έγινε απαιτητή.

Άρθρο 255

Αναστολή παραγραφής

Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την

αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής. Αναστέλλεται επίσης η παραγραφή για όσο χρονικό διάστημα μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της ο υπόχρεος απέτρεψε με δόλο το δικαιούχο να ασκήσει την αξίωση.

Άρθρο 256

Αναστέλλεται η παραγραφή των αξιώσεων: 1. μεταξύ συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου, έστω και αν ύστερα ακυρωθεί. 2. μεταξύ γονέων και τέκνων κατά τη διάρκεια της ανηλικότητας. 3. μεταξύ επιτρόπων και επιτροπευομένων κατά τη διάρκεια της επιτροπείας. 4. των υπηρετών και των κυρίων κατά τη διάρκεια της υπηρετικής σχέσης, όχι όμως πέρα από δεκαπέντε χρόνια.

Άρθρο 257

Το χρονικό διάστημα της αναστολής δεν υπολογίζεται στο χρόνο της παραγραφής.

Όταν πάψει η αναστολή, η παραγραφή συνεχίζεται, σε καμιά όμως περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες.

Άρθρο 258

Παραγραφή κατά ανικάνων

Η παραγραφή τρέχει και σε βάρος προσώπων που είναι ανίκανα ή έχουν περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία.

Αν τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν επίτροπο ή αντιλήπτορα, η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες αφότου έγιναν απεριορίστως ικανά ή απέκτησαν επίτροπο ή αντιλήπτορα. Η διάταξη

αυτή δεν εφαρμόζεται εφόσον ο ανίκανος ή ο περιορισμένα ικανός έχει την ικανότητα να παραστεί στο δικαστήριο.

[Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 1329/1983.]

Άρθρο 259

Η παραγραφή αξίωσης που ανήκει σε κληρονομία ή απευθύνεται κατά κληρονομίας δεν συμπληρώνεται πριν από την πάροδο εξαμήνου αφότου ο κληρονόμος απέκτησε την κληρονομία ή αφότου η αξίωση μπορεί να ασκηθεί από κηδεμόνα ή κατά κηδεμόνα κληρονομίας.

Άρθρο 260

Διακοπή. Αναγνώριση

Η παραγραφή διακόπτεται όταν ο υπόχρεος αναγνωρίσει την αξίωση με οποιοδήποτε τρόπο.

Άρθρο 261

Έγερση αγωγής

Την παραγραφή διακόπτει η έγερση της αγωγής. Η παραγραφή που διακόπηκε με τον τρόπο αυτό αρχίζει και πάλι από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου.

Άρθρο 262

Στις περιπτώσεις που για να εγερθεί η αγωγή απαιτείται προπαρασκευαστική διαδικασία, η διακοπή της παραγραφής θεωρείται ότι έγινε αφότου άρχισε η προπαρασκευαστική διαδικασία, αν η αγωγή

εγερθεί μέσα σε τρεις μήνες από τότε που περατώθηκε ή μέσα στην προθεσμία που τάσσει ο νόμος.

Άρθρο 263

Κάθε παραγραφή που διακόπηκε με την έγερση της αγωγής θεωρείται σαν να μη διακόπηκε, αν ο ενάγων παραιτηθεί από την αγωγή ή η αγωγή απορριφθεί τελεσίδικα για λόγους μη ουσιαστικούς.

Αν ο δικαιούχος εγείρει και πάλι την αγωγή μέσα σε έξι μήνες, η παραγραφή θεωρείται ότι έχει διακοπεί με την προηγούμενη αγωγή.

Άρθρο 264

Άλλοι τρόποι διακοπής

Την παραγραφή διακόπτουν επίσης: 1. η επίδοση επιταγής πληρωμής κάτω από εκτελεστό δικαίωμα. 2. η αναγγελία για επαλήθευση σε πτώχευση. 3. η αναγγελία για κατάταξη σε πλειστηριασμό. 4. η υποβολή ένστασης συμψηφισμού της αξίωσης.

Άρθρο 265

Αν ο δικαιούχος παραιτήθηκε από την επιταγή πληρωμής ή από την αναγγελία, η παραγραφή θεωρείται σαν να μην διακόπηκε.

Άρθρο 266

Η παραγραφή που διακόπηκε με αναγγελία σε πτώχευση αρχίζει και πάλι αφότου η πτώχευση περατώθηκε ή, αν επακολούθησαν αντιρρήσεις κατά της απαίτησης, από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδικών ή του δικαστηρίου.

Άρθρο 267

Η παραγραφή που διακόπηκε με ένσταση συμψηφισμού της αξίωσης αρχίζει και πάλι από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδικών ή του δικαστηρίου στη δίκη όπου είχε υποβληθεί η ένσταση.

Άρθρο 268

Απόφαση ή εκτελεστό δικαιογράφο για την αξίωση

Κάθε αξίωση που βεβαιώθηκε με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό παραγράφεται μετά είκοσι χρόνια και αν ακόμη η αξίωση καθαυτή υπαγόταν σε συντομότερη παραγραφή. Αξιώσεις όμως παροχών που επαναλαμβάνονται περιοδικά και που βεβαιώθηκαν με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό, ληξιπρόθεσμες στο μέλλον, υπάγονται στη συντομότερη παραγραφή.

Άρθρο 269

Υποβολή διαφοράς σε διαιτητές κλπ.

Την παραγραφή διακόπτει η υποβολή σε διαιτησία ή σε διοικητική αρχή ή σε διοικητικό δικαστήριο ή σε άλλο ειδικό δικαστήριο της διαφοράς που αναφέρεται στην αξίωση. Οι διατάξεις των άρθρων 261 έως 263, 267 έως 268 εφαρμόζονται αναλόγως.

Αν για να υποβληθεί η διαφορά σε διαιτησία απαιτείται να διοριστούν διαιτητές ή να τηρηθούν ορισμένες διατυπώσεις ή προϋποθέσεις, η παραγραφή διακόπτεται μόλις ο δικαιούχος έκανε ό,τι τον αφορούσε για να λυθεί η διαφορά.

Άρθρο 270

Αποτελέσματα διακοπής

Αν η παραγραφή διακόπηκε, ο χρόνος που πέρασε έως τότε δεν υπολογίζεται και αφότου περατώθηκε η διακοπή αρχίζει νέα παραγραφή.

Στις περιπτώσεις του άρθρου 250 η νέα παραγραφή αρχίζει μόλις λήξει το έτος μέσα στο οποίο περατώθηκε η διακοπή.

Άρθρο 271

Παραγραφή εμπράγματων αξιώσεων

Αν πρόκειται για παραγραφή εμπράγματων αξιώσεων, ο ειδικός ή ο καθολικός διάδικος έχει το δικαίωμα να προσμετρήσει και το χρονικό διάστημα που οι δικαιούχοί του βρίσκονταν στη νομή του πράγματος.

Άρθρο 272

Ενέργεια της συμπλήρωσης της παραγραφής

Όταν συμπληρωθεί η παραγραφή, ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να αρνηθεί την παροχή.

Ό,τι καταβλήθηκε χωρίς γνώση της παραγραφής δεν αναζητείται. Έγγραφο συμβατική αναγνώριση αξίωσης που έχει παραγραφεί, καθώς και η παροχή ασφάλειας, είναι έγκυρες αν έγιναν χωρίς γνώση της παραγραφής.

Άρθρο 273

Παραγραφή ενστάσεων

Οι ενστάσεις, εφόσον ο νόμος ορίζει διαφορετικά, δεν παραγράφονται.

Άρθρο 274

Παραγραφή παρεπόμενων αξιώσεων

Όταν παραγραφεί η κύρια αξίωση, παραγράφονται παράλληλα και οι παρεπόμενες από αυτήν αξιώσεις, και αν ακόμη δεν συμπληρώθηκε η παραγραφή που ισχύει γι' αυτές.

Άρθρο 275

Δικαιοπραξία που μεταβάλλει τους όρους της παραγραφής

Δικαιοπραξία που αποκλείει την παραγραφή ή καθορίζει χρόνο συντομότερο ή μακρότερο από το νόμιμο ή που γενικά κάνει τους όρους της παραγραφής βαρύτερους ή ελαφρύτερους είναι άκυρη.

Άρθρο 276

Παραίτηση από την παραγραφή

Παραίτηση από την παραγραφή μετά τη συμπλήρωσή της είναι έγκυρη.

Άρθρο 277

Πρόταση παραγραφής

Το δικαστήριο δεν λαμβάνει αυτεπαγγέλτως υπόψη την παραγραφή που δεν έχει προταθεί.

Άρθρο 278

Ο δανειστής ή όποιος άλλος έχει έννομο συμφέρον δικαιούται να προτείνει την παραγραφή και αν ακόμη δεν την προτείνει ή παραιτείται από αυτήν ο οφειλέτης.

Άρθρο 279

Αποσβεστική προθεσμία

Στις περιπτώσεις που ο νόμος ή τα μέρη τάσσουν προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να ασκηθεί το δικαίωμα (αποσβεστική προθεσμία) εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την παραγραφή.

Άρθρο 280

Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη αυτεπαγγέλτως αποσβεστική προθεσμία που τάσσει ο νόμος, η παραίτηση από αυτήν είναι άκυρη.

ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΣΚΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΑΥΤΟΔΙΚΙΑ, ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑΓΚΗΣ

Άρθρο 281

Κατάχρηση δικαιώματος

Η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά συναλλακτικά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος.

Άρθρο 282

Αυτοδικία

Η ικανοποίηση της αξίωσης από το δικαιούχο αυτοδύναμα και χωρίς τη βοήθεια της αρχής (αυτοδικία) επιτρέπεται μόνο όταν η βοήθεια της αρχής δεν μπορεί να φτάσει έγκαιρα και υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή να ματαιωθεί ή να δυσκολευτεί σημαντικά η πραγμάτωση της αξίωσης.

Άρθρο 283

Όποιος αυτοδικεί χωρίς να υπάρχουν οι προϋποθέσεις του νόμου ή υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την ανατροπή του κινδύνου, έχει υποχρέωση αποζημίωσης. Την ίδια υποχρέωση έχει και αν νόμιζε από πλάνη ότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις του νόμου.

Άρθρο 284

Άμυνα

Δεν αποτελεί παράνομη πράξη η υπεράσπιση που επιβάλλεται σε κάποιον για να αποτρέψει παρούσα και άδικη επίθεση εναντίον του ίδιου ή τρίτου.

Άρθρο 285

Κατάσταση ανάγκης

Δεν αποτελεί παράνομη πράξη η καταστροφή ξένου πράγματος εφόσον είναι αναγκαία για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος που απειλεί δυσανάλογα μεγαλύτερη ζημία αυτού που επιχειρεί την καταστροφή ή άλλου.

Άρθρο 286

Εκείνος που επιχειρήσε σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο την καταστροφή ευθύνεται σε αποζημίωση αν είχε προκαλέσει υπαίτια τον κίνδυνο. σε κάθε άλλη περίπτωση μπορεί κατά τις περιστάσεις να καταδικαστεί σε εύλογη αποζημίωση. Μετά την καταβολή έχει εναντίον εκείνου που ωφελήθηκε από την πράξη του αναγωγή, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλότριων.